

klimp²⁵ JAAR

Kwartaaltijdschrift van Natuur.koepel vzw
jaargang 25 nummer 4
oktober - november - december 2015

natuur.koepel
zuid-west-vlaanderen vzw

4 OPSTAPJES

5 BELEID

- *Leiebrermen doodgespoten*
- *Het Preschoekbos: nu al de moeite waard*
- *15186 handtekeningen voor natuurherstel in de Leivallei*

10 MILIEU EN BEDRIJVEN

- *Test(karavaan) geslaagd bij Alpro en Boss Paints*

13 GROENE APPS

- *Recycle!*

14 UIT DE WERELD

- *Ramsar in Zwevegem*

20 HET DNA VAN DE BRAMENPLUKKER

- *Fortuna*

22 DE VORTE GROENE

- *Un chasseur sachant chasser sans son chien est un bon chasseur*

24 VOGELWERKGROEP

- *Vogels in onze streek: najaar 2014*
- *Broedende bijeneters in Harelbeke*

29 TRAGE WEGEN

- *Prikkelend Marke*
- *Dag van de Trage Weg*

32 IN BEELD

- *De Mandelhoek - Ingelmunster*

34 LANDSCHAP IN BEELD

- *De 'bebouwde kom'*

38 INSECTEN

- *Mottenparadijs aan de vaart*

40 PADDENSTOELEN

- *Onze Boleten*

42 PLANTEN

- *Bijzondere flora*

44 ZOOGDIEREN

- *Zomermaanden vol dierenleven*

46 UIT DE VERENIGINGEN

- *Natuurpunt De Vlasbek*
- *Natuurpunt Gaverstreke*
- *Natuurpunt Kortrijk*

52 TRANSITIESTAD

- *Waarom Transitie, de Grote Ommekeer?*

54 ACTIVITEITENKALENDER

59 COLOFON

Even voorstellen

// YVES GEVAERT EN ELIN VERBRUGGHE //

Yves en Elin wonen samen in Wevelgem. Naast lief en leed delen ze van in het begin de liefde voor de natuur en hebben ze samen een brede interesse.

Yves gaat daarbij graag alleen op pad met zijn onafscheidelijke fiets, bij voorkeur 's avonds of 's nachts als alles stil is. Bijna vanzelf is hij zich gaan toelagen op enkele soorten die vooral 's nachts actief zijn. Zo is hij al jaren een trouwe medewerker bij de paddenoverzetacties in Wevelgem. Toen vorig jaar de steenuilenwerkgroep werd opgericht in onze regio

was Yves direct mee aan boord: alweer een nachtelijke soort om op te volgen! Elin doctoreerde in Gent op de faculteit Diergeneeskunde, op een onderzoek dat een link zocht tussen stress en Salmonella infecties bij het varken. Nu werkt ze professioneel rond

de gevreesde schimmelinfecties die wereldwijd de amfibieën bedreigen. Ook zij doet uiteraard mee aan de jaarlijkse overzetacties: werk en hobby lopen vlot in elkaar over. Monitoring van salamanders in 2015 toonde gelukkig (nog) geen infecties aan bij de diertjes in Wevelgem. We hebben haar alvast geboekt voor een infoavond begin 2016 met de laatste nieuwtjes over deze belangrijke problematiek. Met dergelijk (vrij jeugdig) talent is de toekomst van Natuurpunt in Wevelgem verzekerd!

//BIJENETER

Bijeneters vallen niet alleen op door hun kleurrijke verschijning, ook hun manier van jagen is op zijn minst spectaculair te noemen. Daarbij vangt de bijeneter na een duikvlucht zijn prooi altijd in de lucht. Op zijn menu staan o.a. hommels en bijen. Die moeten omwille van hun angel eerst knock-out geslagen worden. Dit doen ze door de prooi ergens tegenaan te kloppen of er heftig mee te schudden. Ook het naar binnen werken, gebeurt op een opvallende manier: zoals je op de cover kunt zien, gooit deze bijeneter die in Harelbeke broedde, vakkundig één of andere libel in een boogje omhoog alvorens hem in één hap door te slikken. Een techniek die de bijeneter feilloos toepast, in tegenstelling tot de mens bij het borrelnootjes gooien.

(Tekst Emmanuel Desmet / foto Francis Pattyn)

Natuurkoepell
facebook

Natuurkoepell
twitter

Beste Klimoplezer

Er al ligt alweer een nummer van ons tijdschrift voor jou, resultaat en getuige van vele uren vrijwilligerswerk voor de natuur. Geniet van de portie natuur lectuur.

Ik trek graag je aandacht op het artikel “Ramsar in Zwevegem” van gastschrijver Chris Dutry. Je kan dit evengoed lezen als “leven en werk” van Eckhart Kuycken, één van de pioniers voor natuurbehoud in Vlaanderen. Toen ik 25 jaar geleden Eckhart ergens in Zuid-West-Vlaanderen ontmoette, vertelde hij mij dat het van onze werking zou afhangen of er één meter natuur zou bijkomen in onze streek. Voorwaar profetische woorden die nog steeds gelden! We doen alvast hard ons best.

Zo zijn we er deze zomer in geslaagd om de grootste petitie af te leveren die onze regio ooit gezien heeft. Meer dan 15.000 mensen hebben onze oproep voor natuurherstel langs de Leie ondertekend. Een krachtig politiek signaal dat is afgeleverd op het Vlaamse niveau. Met dank aan de trekkers, Patrick Gheysens en Hans Coucke.

In al die jaren is er veel veranderd en ook weinig. Strijd dossiers uit de streek zoals de broodnodige bosuitbreidingen, realisatie van natuur in de Leie – en de Scheldevallei, vrijwaring van het akker-vogelgebied ten zuiden van Kortrijk enz.. dossiers van meer dan 20 jaar geleden, liggen nog steeds als discussievoer op tafel. (lees er maar eens de beleidsartikels in dit nummer na). Wat er ondertussen wel verandert, is het ecosysteem “Aarde” rondom ons: klimaatverandering geeft jaarlijks migratie van nieuwe soorten: de nieuwkomers van dit jaar hebben mooie namen als bijeneter of tijgerblauwtje. Maar de meeste nieuwkomers die we nu in ons land krijgen zullen mensen zijn uit oorlogsgebieden in het Zuiden. Ik verwijs graag naar het boek “De klimaatoorlogen van Harald Welzer” voor meer inzicht en achtergronden. Ik hoop dat we deze mensen met evenveel warmte en interesse zullen ontvangen als die migrerende natuur.

Maar het blijft dus knokken voor onze natuur, tegen nietsontziend winstbejag en kortzichtigheid.

Het belangrijkste gevecht wordt eind dit jaar in Parijs geleverd. De zoveelste klimaatconferentie van de laatste kans. Maar internationaal beseft men dat het menens is. Er moet een nieuw wereldwijd verdrag komen rond beperking van

broeikasgassen. En aangezien we allemaal een deel zijn van dit verhaal, is iedereen mee verantwoordelijk om daar een stem te laten horen voor een krachtig klimaatverdrag. Wij plannen alvast mee te doen aan één van de grote betogingen die gepland zijn tijdens de conferentie. Ik hoop dat honderden mensen uit onze regio mee de bus nemen richting Parijs. (www.climate.express.eu)

Vele groeten van ons Klimop-team.

KRISTINA NAEYAERT
VOORZITTER
NATUUR.KOEPEL VZW

Eind dit jaar vindt in Parijs een **cruciale internationale klimaatop plaats**. Ook de klimaatbeweging blaast verzamelen. Twee weken lang, van 29 november tot 13 december, **overspoelen we de Franse hoofdstad** om mee de politieke agenda te bepalen. Climate Express zorgt dat jij erbij kan zijn!

De klimaatop is hét moment om massaal op straat te komen en de wereld te eisen waarvan we weten dat ze binnen ons bereik ligt: een wereld met een economie die werkt voor mens en planeet. We geven het startschot met een **gigantische klimaatmars** en sluiten de top af met een **straf staaltje creatief verzet**. Met de **trein**, de **fiets** en de **bus** brengen we minstens 10.000 Belgen naar Parijs.

Mis de trein niet

Samen zijn we de frisse wind die het fossiele systeem wegblaast!
Schrijf je vandaag nog in op www.climate-express.eu

Vogels bij de Geitenberg, hoezo?

GRIET SANTY

Griet is een enthousiaste natuurliefhebber uit Marke die je vaak tegen het lijf loopt op excursies en wandelingen. Ofwel gewoon met haar fototoestel in de regio.

Mama: (Hoopvol) "Wil je niet eens mee gaan kijken naar de vogel-trek op de Geitenberg in Kooigem? Zo met van die grote telescopen..."

Zoon: (Verveeld) "Toch niet met zo'n gids?"

Mama: (Geruststellend) "Nee nee, je hoeft niet echt naar iemand te luisteren daar, tenzij naar de vogels die passeren." (Of niet passeren.)

Zoon: (Scheef kijkend) "En wat doen ze daar dan zo'n ganse dag?"

Mama: (Fier en vastberaden) "Vogels tellen."

Zoon: (Kijkt met bedenkelijke blik en opgetrokken wenkbrauwen... en zwijgt.)

Misschien moet ik het op een boeiender manier uitleggen? Grinnik. Het zal de pubertijd/puberteit wel zijn. Hopelijk snapt hij ooit hoe belangrijk het is. Dan zal hij zeggen: "Mama had gelijk, zoals altijd."

4 tapuiten, 2 veldleeuweriken, 5 buizerds, 3 sperwers, 1 bruine kiekendief, 25 graspiepers, 40 spreeuwen, 3 torenvalken, 1 velduil én jazeke: 1 rode wouw...

En maar wachten en in de verte turen... in weer én wind. Hopend op enkele speciallekes.

Zelf weet ik nog maar heel weinig over vogeltrek. Maar dat is algemeen, hoor ik. Niemand snapt het.

Vaak voorspellen ze een topdag van trekvogels. En dan blijkt er te weinig wind te zijn of te veel uit de verkeerde richting of 't is te warm. Hoe zouden we zelf zijn? We hebben toch ook liever de wind van achter met een perfecte temperatuur?

En als er dan een vogel overvliegt, hoe weten ze dan dat het een trekvogel is en geen standvogel die zo maar efkes een boodschap doet en dan weer huiswaarts vliegt?

't Is simpel. Zoals échte vogelaars zeggen: "Je hebt er met mooie manieren én je hebt er met lelijke manieren."

De vogeltrek, het blijft een intrigerend fenomeen.

Sssst...

We leven in een jachtige en rumoerige tijd. Er is zoveel te beleven; we worden continu geprikkeld om van de ene – niet te missen – activiteit naar de andere te gaan. Daarbij hollen we elkaar voorbij. Nochtans doet het echt deugd om –letterlijk– even stil te staan. Simpelweg, een rustig plekje zoeken en luisteren, kijken en genieten. Nog intenser is het als je dit doet in een 'stiltegebied' waar de natuurlijke geluiden van planten en dieren overheersen. Geluid valt er niet weg, maar wel het storend lawaai van drukke verkeersaders, industriezones, vliegtuigen etc. Vorige week volgde ik het stiltepad in Weert (Bornem). Een mozaïek van rietland, wilgenbroekbos, hooilanden en ruigtes ligt hier geprangd tussen de Schelde en de oude Scheldearm. Langs het pad werden twee hangmatten geplaatst in een populierenbosje. Wiegend in de hangmat, blik op oneindig, het ruisen van de bladeren van de grote populieren,...geen betere plek om tot rust te komen.

Maar zover hoef je eigenlijk niet te gaan om je hoofd even leeg te maken. Ga naar een natuurgebied in je buurt, neem ergens apart plaats, schakel je gsm uit en beleef de natuur en het landschap om je heen. Ontspannen in het kwadraat.

KATRIJN LOOSVELDT

Deze dame met pit is afgestudeerd als biologe en werkt als medewerker trage wegen voor Regionaal Landschap Schelde - Durme. Ze zet, samen met vrienden, haar schouders onder de projecten van Groen Licht, een beheerwerkgroep binnen Natuurpunt Gaverstreke.

Leiebermen doodgespoten

Voor het zoveelste jaar op rij hebben we vastgesteld dat iemand een deel van de Leiebermen heeft doodgesproeid, kant Wevelgem. Men heeft het daarbij vooral gemunt op alles wat op distels lijkt, maar evengoed werden kaardenbol, boerenwormkruid, enz... aangepakt. Over een afstand van enkele honderden meters werd over de ganse breedte van de berm alles doodgesproeid. Het is duidelijk dat dit alleen kan met een landbouwvoertuig. Uiteraard is dit volstrekt illegaal: elk gebruik van sproeimiddelen langs waterwegen zoals de Leie of ander openbaar domein is verboden. Hoewel de dader onbekend (?) is, hebben we sterke vermoedens dat één van de omwonenden hier het recht in eigen handen neemt. Het resultaat is er naar: alle bloemen zijn verdwenen in dit deel van de Leiebermen. Het contrast met de bermen enkele meters verder is frappant. Dit is bijzonder jammer want hiermee wordt het werk van de overheid die de bermen goed wil beheren gewoon

gesaboteerd: er wordt immers al jaren gemaaid langs de Leie en door afvoeren van het maaisel neemt de bloemenrijkdom langzaam toe. Dit jaar vonden we zelfs voor het eerst 2 soorten orchideeën: bijenorchis en breedbladige wespenorchis. Verder werden er in de voorbije zomermaanden heel wat vlindersoorten gezien, en ook onze gewone honingbij en heel wat solitaire bijen en zweefvliegen profiteren van de bloemenweelde. Dat levert dan weer voedsel op voor vogels.

Maar er is meer dan enkel een probleem voor de natuur: sinds maart bestempelt de Wereldgezondheidsorganisatie glyfosaat (het hoofdbestanddeel van populaire onkruidverdelgers zoals Roundup) als "waarschijnlijk kankerverwekkend" voor de mens. De stof is ook schadelijk voor het leven in water en bodem.

Klimoplezers die het gebruik van bestrijdingsmiddelen (Roundup) vaststellen in hun omgeving vragen we dit steeds te melden aan hun gemeentebestuur, want:

Vanaf 1 januari 2015 mogen **geen pesticiden (lees sproeistoffen)** meer gebruikt worden:

- Op alle terreinen die horen bij een openbare dienst of daarvoor gebruikt worden zoals schoolterreinen, terreinen van de gemeente (voetpaden), zorginstellingen, perrons,...;
- Op alle terreinen gelegen in een drinkwaterbeschermingsgebied;
- In een zone van 6 meter langs oppervlaktewater zoals bijvoorbeeld grachten, waterlopen en vijvers;
- Op bermen

NATUUR.KOEPEL VZW

↖ Doodgespoten grote kaardenbol langs de Leie

↓ Zo mooi kunnen de Leiebermen zijn - hier een beeld uit Komen

FRIEDA FLO

Het Preshoekbos: nu al de moeite waard

Waar?

Tussen Marke, Aalbeke en Lauwe, rond het drie dorpenpunt. Het gebied bij de verkeerswisselaar E17 en E403 bleek in 1996 de enige geschikte open ruimte om een bos van voldoende grootte te creëren in de dicht bevolkte en verstedelijkte regio van Kortrijk. Het Agentschap voor Natuur en Bos werkt er sedert 2002 aan het Stadsrandbos voor Kortrijk. Elke winter wordt er aangeplant op reeds aangekochte gronden. Er werden reeds duizenden boompjes en struiken door de bevolking in de grond gezet bij vijf grote boom plantacties.

De bestaande wandelingen
in het Preshoekbos

En zo vind je in Marke op de Klarenhoek, de Keizersberg, de Pauvre Leute en de Markebeekvallei nu al stukken bos, hooilandjes, een graaszone met pony's, poelen ... Ten NW van het klaverblad in Aalbeke, Marke en Lauwe, op de "Preshoek", bij het Groothof, op de Lauweberg en de Kobbe groeit een nieuw bos- en groengebied op tussen weilanden en akkers en enkele bestaande hoeven.

Een bezoek waard!

Het Preshoekbos is op weg naar een gevarieerd en multifunctioneel bos.

Je vindt er gemengd loofbos met streekeigen inheemse soorten. Afhankelijk van bodem, reliëf en vochtigheid staan eik, beuk, haagbeuk, linde, es, iep op kleikoppen en leemachtige grond. Op natte plekken en bij grachtjes groeien elzen, wilgen, abeel, en berken. Aan de bosranden leer je struiken kennen: hazelaar, meidoorn, sleedoorn, vlier, mispel, kornoelje, rozen. De typische kruiden van de bosrand zullen vanzelf opschieten. In de hooilandjes zie je al heel wat bloemensoorten en dus vlinders en andere insecten. De poelen bevatten reeds mooie waterplanten en -beestjes. De vallei van de Markebeek krijgt straks een grondige facelift als waterrijk biotoop met aanpassingen voor een betere wateropslagcapaciteit.

Kansen voor de recreant.

Het Preshoekbos wordt aangelegd met veel groen, verschillende wandelpaden, een fietspad en mountainbikeparcours, ruitersporen, banken en picknickplekken en twee zones speelbos. Alle recreanten worden in de watten gelegd.

Waar blijft de rest?

De laatste jaren groeit het bos niet meer. Tot nu toe is nog geen 1/3 van de geplande oppervlakte gerealiseerd (zie kadertekst).

In het kader van de Week van het Bos 2015 willen we tonen dat we de volledige uitvoering van 250 hectare Stadsrandbos willen met

//EEN WANDELING DWARS DOOR HET PRESCHOEKBOS

ZONDAG 18 OKTOBER 2015
VAN 14.30U TOT 17U

Start: Aalbeeksesteenweg 55/57/59 te Lauwe

(parkeerplaats Preshoekbos aan het infobord) - aangepast schoeisel is een aanrader.

Iedereen welkom!

Het Kortijks Preshoekbos: nog 166 jaar te gaan?

Momenteel is er in gans Kortrijk slechts 116 ha publiek toegankelijk bos aanwezig (of amper 1,4% van de oppervlakte van de stad Kortrijk). Enkel Roeselare en Oostende doen nog slechter, 10 centrumsteden doen het (veel) beter. Dat we nood hebben aan meer bos in onze streek hoeft dus al lang geen betoog meer.

De Vlaamse regering heeft daarom al in 1998 (!) beslist om een Stadsrandbos van 250 ha aan te leggen voor de regio Kortrijk- Menen. Hiervoor is er steeds een groot regionaal politiek draagvlak geweest. Het project was ondermeer opgenomen als actiepunt in de opeenvolgende streekpacten vanuit het RESOC niveau. Ook de vraag van het publiek naar meer toegankelijk groen is zeer groot. In het recent studieproject “Beleidsplan Ruimte Vlaanderen” werd de realisatie van het Stadsbos Kortrijk nog maar eens naar voor geschoven als een prioritair project voor de streek. Het Agentschap voor Natuur en Bos, dat dit project moet realiseren heeft momenteel 140 ha grond voor de realisatie verworven. Hiervan is echter nog maar 75 ha bebost geraakt omdat de overige gronden nog in landbouwgebruik zijn. 15ha van de reeds beboste 75 ha ligt dan nog eens binnen het klaverblad van de E17 autostrade en is dus helemaal niet toegankelijk voor het publiek. Resultaat is dus amper 60 ha bos voor de recreant.

17 jaar na de regeringsbeslissing, is dus slechts 75 ha effectief gerealiseerd en moet er nog 110 ha grond worden aangekocht om de beleidsdoelstelling van 250 ha te halen.

Het meest opmerkelijke is dat het Agentschap Natuur en Bos de laatste 9 jaar geen vierkante meter nieuwe gronden heeft kunnen aankopen. M.a.w. de verdere realisatie van dit Stadsrandbos zit helemaal in het slop.

Op een parlementaire vraag van Groen volksvertegenwoordiger Bart Caron op 5/1/2015 antwoordde minister Schauvliege, dat het streefcijfer voor 250 ha Stadsrandbos blijft behouden. Goed nieuws dus. Minder goed nieuws was dat de minister voorziet dat tussen 2016 en 2030 slechts 9 ha gefaseerd eigendom van het ANB zal worden. M.a.w 0,6 ha/ jaar. Aan dit tempo duurt het nog minstens 166 jaar vooraleer het volledige Stadsbos zal gerealiseerd kunnen worden... En blijkbaar is dit niet als grap bedoeld.

Wat gaat er fout?

Tot nu toe werd steeds gekozen voor vrijwillige verkoop van de te verwerven gronden. De laatste jaren lukt dat duidelijk niet meer. Nochtans zijn de eigenaars ofwel niet of nog nauwelijks actieve landbouwers of privé personen, die de gronden eerder om speculatieve redenen vasthouden. Er is ook geen geld tekort: in het boscompensatiefonds van de Vlaamse overheid zit momenteel 8,5 miljoen Euro die de Vlaamse overheid niet uitgeeft omdat ze geen gronden vindt om te bebossen. Er is dus geen enkel financieel obstakel. Er lijkt dus geen reden te zijn waarom de Vlaamse regering zijn eigen project niet met meer energie zou aanpakken. Onteigening voor openbaar nut is hier de te volgen weg (zoals ook gebeurt voor het Stadsbos Gent).

Maar de echte reden zit elders: achter de schermen blokkeert de Boerenbond dit project en wil ze geen vierkante meter bos bij in onze streek. Hoewel de aanleg van stadsbossen een regeringsprioriteit is, lukt het blijkbaar minister Schauvliege niet om deze blokkering te omzeilen en haar beleidsplan in daden om te zetten.

Natuurpunt eist daarom:

- Dat er dringend werk gemaakt wordt van de opmaak van een onteigeningsprocedure voor realisatie van het Stadsrandbos.
- Dat een tijdsschema wordt vastgelegd voor de realisatie van het Stadsbos en dat de nodige budgetten worden vastgelegd.

We voeren hierrond actie tijdens de komende Week van het Bos. ■

NATUUR.KOEPELVZW

↑ De laatste aanplanting dateert van maart 2014 © Pierre Deryckere

↗ De Keizersberg bij avondzon © Griet Santy

↗ Het Preshoekbos afgelopen zomer. De autosnelweg is nooit veraf. © Bernard Decock

CORTEWYLE
kamer & ontbijt

Claudine Vandendriessche & Wim Parmentier
Steenvoordestraat 3, 8970 Watou - tel: 057 38.88.40 - cortewyle.watou@skynet.be

Fietsen, poëzie, uitblazen
't Buikje gevuld, de Frontieren
En eens zoveel bieren:
Dit heet Watou.

In Watou staat een huis.
En in dat huis zijn kamers.
En in die kamers staan bedden.

Bedden voor Bed & Breakfasters

www.cortewylewatou.be

Tuinsappen Lombarts Calville

De geperste zaligheid

• Wij verwerken uw appels of ander fruit tot een heerlijke vruchtensap (gepasteuriseerd)
• Verkoop van sappen op basis van appel
• Bedrijfsbezoeken

Luc Goossens, T&F 057 36 30 20
Slijpstraat 1, 8902 Voormezele (Ieper)
lombartscalville@tuinsappen.be
www.tuinsappen.be

Natuur in z'n kleinst mogelijke maar nog zichtbare vorm
Uit sympathie en dank voor de werking van Natuurpunt Zuid-West-Vlaanderen
Groeten van Peter Callewaert

VERVAEKE FIBRE nv
flax for the industry since 1892

Kortrijksestraat 68

B-8520 Kuurne

Tel. 056 71 20 55

E-mail: flax@pandora.be

**MASTERS
OF
LINEN**

1892-2012

120 Years of Continuity through Quality

DE VERSE PLANTENEXTRACTEN VAN ladrôme: UW TERECHTE KEUZE!

- gemaakt van biologische kruiden, indien mogelijk onmiddellijk verwerkt na de oogst
- exact aangemaakt volgens de voorschriften van de farmacopee
- dragen Europees biologisch kwaliteitslabel
- op basis van biologische alcohol

ladrôme is sinds jaren ook Uw vertrouwde leverancier van andere bio kwaliteitsproducten: bloesemessences volgens Dr. Bach, essentiële oliën, kruidensiropen, propolisproducten, fyto-aromatische complexen, kruideninfusies en hydrolaten. info@mannavita.be - www.mannavita.be - www.drome-provence.com

Bank & Verzekering

we hebben het voor u

VERCROYSE

YOUR RELIABLE WOOD CONNECTION

Houthandel, platen, fineer, isolatie
Boomzagerij
Akoestische materialen

CU-COC-803341-AP

Zevenkaven 29, 8560 Gullegem
T 056 41 20 64 F 056 40 42 21
dan.vercroyse@houtvercroyse.be
www.houtvercroyse.be

**Lichtstudie
Herstelling & renovatie
Ledverlichting**

Guido Depraetere - 0485/80 24 70 - info@ecolicht.be

15.186 handtekeningen voor natuurherstel in de Leievallei

HERMAN NACHTERGAELE
NATUUR.KOEPSEL VZW

Lieven De Schampheleere, Koen Houthoofd van Natuurpunt Deinze en voorzitter van Natuur.koepel Kristina Naejaert bezorgen de handtekeningen aan minister Ben Weyts.

Onze petitie actie “Help de Leie” heeft een overonderend succes gekend bij het brede publiek. Dit is het werk van een aantal zeer gemotiveerde mensen met speciale dank aan Patrick Gheysens en Hans Coucke die onvermoeibaar mensen hebben aangesproken.

En dan hebben we zelf nog bewust onze petitie stopgezet omdat we het aantal hoog genoeg vonden. Maar waren we er nog langer mee doorgaan, dan gingen er beslist nog duizenden handtekeningen bijkomen.

15.000 handtekeningen is een psychologische grens die in principe spreekrecht geeft in het Vlaams parlement over een dossier. Dit cijfer toont dan ook overduidelijk aan dat er een zeer breed draagvlak is onder de bevolking, en dat in tegenstelling met de beweringen van enkele politici de voorbije maanden. Als het gaat over de wens voor meer groen en natuur in de streek zitten de politici duidelijk niet op de golflengte van de bevolking.

500 ha natuurherstel in de Leievallei was de belofte van de Vlaamse regering. Minder is voor

ons onaanvaardbaar.

De handtekeningen werden deze zomer door een delegatie van Natuurpunt en Natuur.koepel vzw bezorgd aan minister van milieu, landbouw en ruimtelijke ordening mevr. Schauvliege en minister van openbare werken dhr. Weyts.

De bal ligt nu terug in het kamp van de Vlaamse regering. ■

Lieven De Schampheleere, voorzitter van Natuurpunt, overhandigt de meer dan 15.000 handtekeningen aan minister Joke Schauvliege.

MAARTEN TAVERNIER

Test(karvaan) geslaagd bij Alpro en Boss Paints

De testkaravaan is een innoverende campagne van de provincie West-Vlaanderen om duurzaam woon-werkverkeer te stimuleren. De deelnemers worden gestimuleerd om de wagen aan de kant te laten staan en een alternatief vervoermiddel uit te proberen. De testkaravaan verblijft telkens 3 weken in een bepaald bedrijf en trekt dan verder. De testvloot omvat 65 elektrische fietsen, 10 klassieke en 8 plooi-fietsen, 7 bakfietsen, 5 fietskarren en daarnaast probeerpassepartout voor de trein, de Lijn en Bluebike deelfietsen. Ook carpoolen wordt gestimuleerd. Dit 'uitprobeersysteem' vormt het antwoord van de provincie op een zekere 'campagnemoedigheid' tegenover vorige campagnes, die vooral gericht waren op punten sparen of kalenders bijhouden.

De campagne richt zich in eerste instantie op bedrijven die al actief zijn rond de mobiliteit van hun werknemers. Het is dan ook zeker geen toeval dat de campagne ook halt hield bij de 2 bedrijven waar Natuur.koepel structureel mee samenwerkt: BOSS paints was dat vorig jaar al (1ste werkjaar van de campagne), Alpro kwam in april dit jaar aan bod. De eerste oproep leverde trouwens meteen 2 volgeboekte werkingsjaren op. We vroegen aan onze partners hoe de campagne bij hen ervaren werd.

Bij BOSS paints konden 41 fietsen uitgetest worden voor de dagelijkse rit van en naar het werk en de ervaringen waren positief. Maar liefst 83 medewerkers schreven zich in en hebben in de drie weken samen meer dan 18.000 kilometers op een duurzame manier

afgelegd, goed voor 2,4 ton minder CO₂-uitstoot. Omdat de fietsvloot moest gedeeld worden met Barco, nam BOSS paints het initiatief om op eigen kosten de fietsvloot nog aan te vullen met 31 e-fietsen zodat alle geïnteresseerde medewerkers een elektrische fiets konden uittesten. Ook in de depots stond een e-fiets ter beschikking.

Terecht was er grote interesse voor de elektrische fiets als vervoermiddel voor het dagelijks woon-werktraject. Want de tijd dat het elektrische broertje van de klassieke fiets enkel gereserveerd was voor senioren, is intussen voorbij. Steeds meer medewerkers zien het voordeel van de e-fiets en wisselen hem dan ook graag in voor hun wagen om naar het werk te

pendelen: geen last meer van tegenwind, nooit meer bezweet op het werk aankomen, geen enerverende files meer. Vooral voor mensen die op minder dan 15 km van het werk wonen is de elektrische fiets zeker een haalbare kaart.

Alpro had 72 deelnemers, waarvan 29 mensen die reeds duurzaam naar het werk kwamen en 43 medewerkers die een ander vervoermiddel hebben uitgetest. Daaruit blijkt dat de campagne inderdaad vooral automobilisten aantrekt die de gelegenheid nemen om eens een alternatief uit te testen. Dat is ook bewust de bedoeling van de campagne. Voor sommigen was het de eerste keer dat ze een elektrische fiets uitprobeerden. Eén van de reacties van de deelnemers spreekt boekdelen: "De Testkaravaan was een super tof initiatief dat met veel enthousiasme werd onthaald door mezelf en mijn collega's! Het zorgde voor een stimulans om vaker met de fiets naar het werk te komen en tegelijk bood het ons de gelegenheid om op een vrijblijvende manier kennis te maken met een ander vervoersmiddel. Om nog maar te zwijgen van

de onderlinge competitie die er heerste! Het terug overschakelen van een elektrische fiets naar een gewone fiets was wel iets minder leuk... Kortom, fantastisch dat er dergelijke initiatieven worden georganiseerd!”

Al zijn er ook wel bedenkingen bij de elektrische fiets: “Mochten de fietsen een stuk goedkoper zijn, dan zou ik het overwegen om er één aan te schaffen. Maar voorlopig is de hoge kostprijs van aanschaf en onderhoud een beetje spelbreker: de batterij moet om de zoveel tijd vervangen worden en kost wel wat.” (een wagen kost natuurlijk nog veel meer aan onderhoud, benzine, verzekering,... nvdr). Op de bedrijvenzone Wevelgem Zuid, waar Alpro gelegen is, werd dan ook het initiatief genomen door de bedrijven-vereniging om een samenaankoop voor elektrische fietsen te organiseren. Dat is alvast een voorbeeld van een initiatief dat kan helpen om de kostprijs te drukken.

Bij het einde van de campagne hoort een prijsuitreiking onder de deelnemers, met als felbegeerde hoofdprijs 1 elektrische fiets per bedrijf. Wie niet die gelukkige winnaar is, heeft ook de kans om zijn/haar uitgetest model van fiets aan te kopen.

Zowel Alpro als BOSS paints bewijzen ook dat deelnemende bedrijven ook na afloop van

de campagne verder blijven werken aan het thema. Zo is BOSS van start gegaan met een spaarpuntensysteem voor fietsers, waarmee ze o.a. een gratis fietsonderhoud kunnen laten uitvoeren, kunnen sparen voor een elektrische fiets of cadeau-bonnen kunnen krijgen bij enkele winkels. Ook hier werd in het voorjaar van 2015 een groepsaankoop georganiseerd. Er werden in totaal 28 fietsen gekocht door medewerkers, waaronder 17 elektrische, 5 plooi- en 2 bakfietsen. Het bleef dus duidelijk niet bij testen alleen! Om de aankoopdrempel in deze groepsaankoop te verlagen, bood het bedrijf een renteloze lening aan. En met bijeengespaarde fietspunten kunnen medewerkers korting krijgen op hun afbetalingsplan. Zowel BOSS als Alpro nemen deel aan de Car Free Day in september.

De provincie hield een evaluatie van het project na het 1ste werkingsjaar. Hieruit bleek dat er een tevredenheidsscore was van 86%. Een dikke helft van de testende personeelsleden zijn overstappers: autosolisten die effectief een duurzaam vervoermiddel uitgetest hebben. 58% van de deelnemers is na de campagne van plan om zijn auto de komende maanden helemaal niet meer of minder te gebruiken voor zijn woon-werkrit. Het

1ste werkjaar namen 19 West-Vlaamse bedrijven deel, goed voor een totaal van een dikke 10.000 werknemers, waarvan er 1226 deelnamen. Zij legden meer van 460.000 duurzame kilometers af en vermeden zo 61 ton CO2. Niet voor niets sleepte de campagne dan ook al een aantal prijzen in de wacht, zoals op het Fietscongres van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde in Brugge.

Maar de deelnemers merken ook dat er nog wat schort aan het beleid. Opnieuw een citaat van een deelnemer: “Het is mij tegelijk ook opgevallen hoe gevaarlijk het is geworden op de baan voor de ‘zwakke weggebruiker’.” Betere en veiliger fietspaden werd dan ook in het evaluatierapport als eerste aandachtspunt naar voor geschoven. Daar is inderdaad nog veel werk aan de winkel! ■

Met dank aan Els Heynssens (BOSS paints) en Els Vantomme (Alpro)

PUBLICATIES

NIEUW

inverde webshop publicaties

- ✓ kwaliteitsvolle publicaties over bos-, groen- en natuurbeheer
- ✓ voor professionals en amateur natuurliefhebbers
- ✓ snelle levering
- ✓ veilig betalen

www.inverde-shop.be

inverde
forum voor groenexpertise

inverde: forum voor groenexpertise | Koning Albert II-laan 20 bus 22 | 1000 Brussel • info@inverde.be • www.inverde.be

KITEOPTICS

SWAROVSKI
OPTIK

Leica

ZEISS

Bynnex

TOUCAN

8x42
10x42

UITZONDERLIJKE
LEDENKORTING!

SIGHTS OF NATURE

Natuurpunt Optiekshop
Sights Of Nature

Pieter De Conincklaan 108
8200 Brugge
T 050 31 50 01
F 050 31 68 47
www.sightsofnature.be

KITEOPTICS
www.kiteoptics.com

f VOLG ONS OP FACEBOOK
www.facebook.com/sightsofnaturebvba

Recycle!

Recycle!

Beste lezers van de Klimop, als er één app is die je relatie kan redden dan is het deze wel! Vooral wij mannen hebben nogal eens problemen met retorische vragen. Wij horen een vraag en in ons brein is er een klein stemmetje dat roept: “Antwoordeeeeeen”. We maken het concreet!

Wij horen de vraag: “Schat zet jij het vuilnis nog buiten”? Hier en daar is er nog een moedige medeburger die roept: “Liever niet schat, doe jij het maar”. Een kapitale fout zoals menig lezers aan de lijve mochten ondervinden in het verleden. De rest van ons leerde uit zijn fouten en haast zich naar de voordeur met een witte en een blauwe zak onder de arm terwijl we een doos vol papier op ons hoofd balanceren. Met een beetje geluk is alles de volgende morgen ook effectief verdwenen. Heb je tegenslag, dan staat die blauwe zak en de doos papier nog steeds voor de deur. Verdorie de verkeerde week. Je sleept de blauwe zak terug naar binnen en als je de doos met papier opneemt gebeurt het. De doos is tijdens de nacht wat vochtig geworden. Jammer genoeg beseft je dit pas als je als een idioot met een gescheurde doos in je handen staat en je papier nog mooi op je stoep staat. Of enkel je blauwe zak staat er nog, maar die is wat opgesmukt. Er hangt een mooie sticker op met een rode hand. In beide gevallen krijg ik het op mijn heupen. De zetels van mijn Berlingo gaan plat en ik stouw mijn wagen vol met materiaal voor het containerpark. Onderweg hoor ik de verschillende fracties door elkaar schuiven maar ik trek het me niet aan want ik ben er bijna. Zodra ik opdraai weet ik het, het was

KRISTOF WAELEKENS

gewoon te stil in de straat. Het hek is onherroepelijk dicht en daar sta je dan. Hier en daar zie je nog net iemand haastig wegduiken achter een gordijn en je weet gewoon dat die bewoners denken: “Ja, hij is daar weer”.

Herkenbaar? Wel sinds ik deze app gebruik is dit allemaal verleden tijd. De app toont je de avond voor de vuilniskar langs komt welke fractie (restafval, PMD en papier-karton) wordt opgehaald. Je krijgt meteen ook de openingstijden van het containerpark te zien. Er is een handige sorteerhulp in het menu opgenomen. Twijfel je over iets? Even drukken op een van de fracties en je krijgt de nodige uitleg over de verschillende opties. Klik je inzamel punten aan dan krijg je een overzicht van de containerparken, glasbollen, kringwinkels, enz... bij jou in de buurt.

Dus mannen, als je vanaf nu die retorische vraag hoort, kan je vol vertrouwen roepen: “Heb ik al gedaan” en je weet dat het vuilnis morgenvroeg je dag niet zal vergallen! Bedankt Bebat, Fost Plus en Recupel voor deze handige app.

MAAR geen vuilnis is nog altijd beter, dus shop wijs! ■

Sturingsprogramma: IOS (Apple) & Android

**Gebruiks-
vriendelijkheid:** ★★★★★

Visueel: ★★★★★

Prijs: IOS (Apple) & Android ★★★★★ (gratis)

Apple

Android

CHRIS DUTRY

WAT IS ONZE WERELD MOOI. MET DEZE RUBRIEK WILLEN WE ONZE HORIZON WAT VERLEGGEN. WAT IS ER QUA NATUUR TE BELEVEN BUITEN DE GRENZEN VAN ZUID-WEST-VLAANDEREN? WE KIJKEN EVEN MEE OVER DE SCHOUDE-
DERS VAN STREEKGE-
NOTEN TIJDENS EEN
BUITENLANDSE REIS.

Wie ook een mooie natuurreis maakte of iemand kent die een aangrijpend buitenlands natuurverhaal kwijt wil, kan dit mailen aan yann@natuurkoepel.be.

kaart omgeving van Ramsar-stad

Ramsar in Zwevegem

WEGWIJS IN EN ROND RAMSAR

Voor ieder die begaan is met natuurbehoud, klinkt de naam van Eckhart Kuijken als een klok. Als jonge bioloog en specialist in watervogels was hij in 1971 de vertegenwoordiger van ons land op de eerste Ramsar-conferentie waar toen het kader werd uitgetekend voor de nationale en internationale bescherming van waterrijke gebieden, ook bekend als wetlands. Nadien volgde een lange carrière als directeur van het Instituut voor Natuurbehoud (nu INBO), docent aan de Universiteit van Gent en vrijwilliger binnen de vereniging Natuurpunt, ondermeer als één van de drijvende krachten achter het natuurgebied De Gulke Putten.

Onlangs was Eckhart gastspreker voor Natuurpunt Zwevegem en Solidaridad Nación Uru, die de verarmde inheemse bevolking steunt die leeft rond het Poopo-meer, een Boliviaans Ramsar-gebied. Een verslag van zijn boeiende voordracht over zijn levenslang engagement voor de wetlands in Vlaanderen en elders ter wereld.

Wetlands

Ramsar is geen acronym, maar een badstad aan de Kaspische Zee in Noord-Iran. In 1971 waren er op de internationale conferentie over wetlands in Ramsar achttien landen met hun delegaties aanwezig, acht internationale waarnemers-experten en acht vertegenwoordigers van ngo's, waaronder BirdLife en WWF. Kuijken presenteerde er een inventaris van waterrijke gebieden in ons land die in aanmerking konden komen voor erkenning als Ramsar-site.

Vanuit zijn kennis van watervogels droeg Kuijken het Zwin, de ganzengebieden van Damme en de Oostkustpolders, de Blankaart en zijn omliggende broeken alsook de

Kalmthoutse Heide voor als kandidaat Ramsar-wetland voor Vlaanderen. Dat laatste gebied was voor velen een verrassing, maar toen vormden de plassen ervan de slaapplek van vier à vijfduizend regenwulpen. Dat hoge aantal was voldoende om in aanmerking te komen voor erkenning. Kalmthout staat vandaag nog steeds op de Ramsar-lijst, maar de regenwulpen zijn er ondertussen wel verdwenen... Gelukkig zijn er nu nieuwe criteria naast de aanwezigheid van watervogels die de blijvende aanwijzing als Ramsar-site verantwoorden.

Wijs gebruik

Het hoofddoel van de Ramsar-conventie is het behoud en 'verstandig gebruik' van wetlands.

Toen al viel de term wise use, bijna twintig jaar vóór het begrip 'duurzaamheid' aan zijn loopbaan zou beginnen. Ook op dat vlak bleken Kuijken en zijn vrienden pioniers. Eén van die pioniers was dokter Luc Hoffmann, toenmalig directeur van het biologisch station van de Camargue en ook aanwezig in Ramsar in 1971. Het door hem opgerichte farmaceutische bedrijf Hoffmann-Laroche investeerde toen al in natuurbescherming. Hoffmann had immers al in 1962 de eerste MAR-conferentie georganiseerd, waarbij MAR stond voor *marais* en *marshes*. Er volgden nog drie internationale conferenties die in het teken stonden van de voorbereiding van de eerste Ramsar-conferentie. Jaarlijks werden er ook technische bijeenkomsten georganiseerd, onder meer in Knokke met graaf Léon Lippens als voorzitter. Het vlakbij gelegen Zwin was niet vreemd aan de keuze voor deze plaats. De ontwerp teksten van de internationale wetlandconventie die twee jaar later in Ramsar op tafel zouden komen, werden hier grondig voorbereid. Eén en ander ging niet vanzelf: het heeft een aantal jaren gevergd om overeenstemming te bereiken rond de criteria voor een internationaal erkend waterrijk gebied.

De definitie van een wetland in artikel 1 van de Ramsar-conventie luidt: wetlands zijn moerassen, vennen en venen of watergebieden, zowel natuurlijk als artificieel (ook waterspaarbekkens komen in aanmerking!), permanent of tijdelijk (sommige natte gebieden staan 's zomers of 's winters immers droog), stilstaand of stromend water, zoet of brakwater (waarvan de diepte bij laag tij niet meer dan zes meter bedraagt). Verder wordt er onderscheid gemaakt tussen de mariene wetlands – veelal zijn dat estuaria – en moerasgebieden die gebonden zijn aan zoetwatermeren en –

rivieren. Gebieden die hieronder vallen, kunnen in de lijst van de Ramsar-gebieden opgenomen worden.

De betekenis van die gebieden gaat veel verder dan hun belang als habitat voor watervogels, ze heeft ook te maken met wat we ondertussen 'ecosysteemdiensten' zijn gaan noemen. In het geval van wetlands zijn dat waterberging; aanvullen van grondwater of drinkwateropslag; kustverdediging; zeevruchtenproductie of visvangst; houtproductie; watertransport... Estuaria en mangroves zijn hierbij vaak de meest produc-

tieve gebieden voor schelpdieren en vissen en herbergen talloze vogelsoorten in vaak spectaculaire aantallen.

De financiële waarde van één hectare wetland vergeleken met eenzelfde oppervlakte bos of grasland kan daardoor tot tienmaal groter zijn!

Nu de klimaatopwarming niet langer ontkend kan worden, wordt steeds duidelijker dat grote wetlands de temperatuur matigen tot in de ruime omgeving.

Wetlands zijn in veel landen cruciaal voor de economie van de lokale bevolking, vooral voor voedsel en bouw materiaal (na de uiteenzetting van Eckhart Kuijken werd de kritieke situatie van de Uru-indianen die leven rond het Poopo-meer als voorbeeld daarvan toegelicht. Door vervuiling van het meer vanuit omringende mijnbouw sites is de leefsituatie van deze groepen sterk verslecht, terwijl de Boliviaanse overheid de problemen minimaliseert). Volgens Kuijken is ecotoerisme erg belangrijk ►

↖ Kolganzen in de Ultkerske polders
© Lander Kestemont

Wetland nabij Ramsar: Een van de schitterende moerasgebieden in de smalle strook tussen het Elbursgebergte en de Kaspische Zee in Noord-Iran.

Brandganzen in het Zwin
© Zwin Natuur Park

om deze waterrijke gebieden meer bekendheid te geven, maar kan het tegelijk een potentiële bedreiging vormen.

Ramsar, we have a problem

Volgens Kuijken zijn vogelaars steeds voorttrekkers geweest van natuurbescherming, allicht omdat de vogelwereld grensoverschrijdend een ruim publiek kan boeien. Geen wonder dus dat de eerste internationale natuurconventie over vogelrijke gebieden ging. Met harde cijfers van vogeltellingen en tijdsreeksen kan je bovendien duidelijk maken dat er in een bepaald gebied negatieve ontwikkelingen gaande zijn en er zich beschermingsmaatregelen opdringen. Eens je een lijst hebt van de te beschermen gebieden, kan worden nagegaan welke te treffen maatregelen het meest aangewezen zijn. Natuurorganisaties zoals BirdLife, IUCN, Wetlands International en WWF hebben ondertussen dergelijke richtlijnen voor Ramsar-gebieden gepubliceerd.

De aanduiding van minstens één waterrijk gebied in eigen land is een verplichting voor elke ondertekenende lidstaat van het Ramsar-verdrag. De ecologische eigenschappen ervan moeten behouden blijven én als dat niet lukt, moet dat gemeld worden tijdens de driejaarlijkse Ramsar-conferenties. Dergelijke probleemgebieden komen dan

terecht op de zogenaamde Montreux-lijst (vernoemd naar de Ramsar-conferentie van 1990 in die Zwitserse stad). Voor ons land staan er overigens twee van de vijf Ramsar-sites op die lijst (de IJzervallei en de schorren van de Beneden-Schelde). Naast de driejaarlijkse *Conference of the Parties* (COP's) – de laatste vond onlangs plaats in Punta del Este, Uruguay – is er een dagelijks secretariaat, een bestuurscomité en een wetenschappelijk panel, waarvan dr. Kuijken drie jaar lid was. Er is immers naast onderzoek ook veel aandacht voor communicatie en educatie rond het belang van wetlands. Een hoogtepunt daarvan vormt de jaarlijkse – telkens op 2 februari – *World Wetlands Day*. Eckhart vindt hierbij overigens dat we moeten blijven herhalen dat de intrinsieke waarde van wetlands voorop moet blijven staan. Die vormt immers de hoeksteen van de bescherming van alle ecosystemen, zelfs los van hun nut voor de mensheid.

Trekroutes en natte graslanden

De belangrijkste criteria om een gebied als waardevol 'wetland' aan te duiden blijven het vijfde en zesde criterium die werden ontwikkeld in de jaren zestig en zeventig op basis van de ornithologie. Ze hadden vooral betrekking op waterrijke gebieden die als vogeltrekroute van internationale betekenis

waren. Concreet gaat het over de aanwezigheid van twintigduizend watervogels op regelmatige basis én – nog belangrijker – als van één bepaalde vogelsoort minstens één procent van de totale populatie regelmatig in dat gebied vertoeft.

De meeste trekvogelpopulaties 'hoppen' immers van het ene gebied naar het andere. Die plekken vormen levensnoodzakelijke 'bijtankstations' op hun trekroute naar het zuiden of naar het noorden, naargelang het seizoen. Dat betekent meteen dat dergelijke gebieden een goede en permanente monitoring vereisen. Wijzelf wonen onder de Oost-Atlantische trekroute, langs de kusten van de Noordzee en de Atlantische Oceaan. Trekvogels komen bij ons aanvliegen vanuit de Arctische gebieden, zowel vanuit westelijke als oostelijke richting. Die luchtcorridor vormt als het ware een trechter boven de Lage Landen vanaf de Waddeneilanden. Soms tref je ook wel eens dwaalgasten zoals roodhalsgans of dwerggans aan, die eigenlijk de trekroute over Midden-Europa de Zwarte Zee hadden moeten volgen. Dergelijk 'deviant' gedrag kunnen vogelspotters wel waarderen...

De oorspronkelijke definitie van een wetland is de voorbije veertig jaar uitgebreid en verrijkt. Op de driejaarlijkse COP's worden er aanbevelingen geformuleerd om de werking van de conventie te versterken

of meer aandacht te vragen voor bescherming van speciale habitats. Op een van die COP's heeft Eckhart Kuijken samen met anderen meer aandacht gevraagd voor natte graslanden, een habitat waar aanvankelijk weinig aandacht voor was. Met resultaat: in 2002 werd in het Spaanse Valencia een aanbeveling geformuleerd om veengebieden, mangroves, koraalriffen én natte graslanden beter te beschermen. Een mooi voorbeeld van hoe de Ramsar-conventie open blijft voor nieuwe ontwikkelingen en inzichten op ecologisch vlak.

In 2011 bracht het veertigjarig bestaan van de Ramsar-conventie Eckhart Kuijken voor even terug naar Iran, om er terug te kijken op vier decennia bescherming van wetlands. Het palmares oogt indrukwekkend: de zes ondertekenende landen van destijds zijn aangegroeid tot 168 lidstaten en vandaag genieten wereldwijd ruim twee miljoen vierkante kilometer, verdeeld over ruim tweeduizend gebieden, het Ramsar-statuuut.

In Europa is de dichtheid van Ramsar-gebieden erg groot, gezien de grote betrokkenheid van Europese natuurbewegingen vanaf het begin.

Tussen de bescherming op papier en de realiteit 'in het veld' is er echter vaak een groot verschil. In veel landen vormt de intensivering en schaalvergroting van de landbouw, waardoor wetlands verdrogen, een kernprobleem.

Overall staan Ramsar-gebieden sterk onder druk door (schalie) olie- en gaswinning, mijnbouw of andere menselijke niet-duurzame activiteiten.

In 2010 had de teloorgang van de biodiversiteit gestopt moeten zijn. Die doelstelling werd echter niet gehaald en de wereld gaf zich nog eens tien jaar om het opnieuw te proberen. Of het inderdaad tegen 2020 gaat lukken, is volgens Kuijken twijfelachtig. Tegelijk vindt hij zo'n doelstelling een krachtig politiek signaal waarmee je bij overheden kan aankloppen om hun beleid bij te sturen of zelfs het roer helemaal om te gooien.

Meer Ramsar in Vlaanderen?

De oppervlakte Ramsar-gebieden in Vlaanderen is vandaag amper zeventuizend hectare groot, verspreid over vijf gebieden. Wallonië doet het veel beter met 30.000 ha van de in totaal 46.000 ha van het grensoverschrijdende gebied van de Haute Sûre.

Ook de Hoge Venen genieten bescherming onder Ramsar, onder meer omdat er jaarlijks duizenden kraanvogels tijdens hun trek neerstrijken om er te rusten en foerageren. Wallonië was overigens de eerste regio om een ondergronds wetland op de Ramsarlijst te plaatsen... Vandaag zijn de Kalmthoutse Heide, de Beneden-Schelde, het Zwin, de IJzervallei en de Vlaamse Banken erkend Ramsar-gebied. Alle Ramsar-sites in ons land zitten automatisch in het Europese netwerk van de Natura 2000-gebieden. Toen Eckhart nog directeur was van het Instituut voor Natuurbehoud, hadden hij en zijn medewerkers een ►

← De vele laantjes maken van de Blankaart een zeer aantrekkelijk gebied voor heel wat vogels
© Ignaas Robbe

ecover

EXCLUSIEF IN DE
NATUURVOEDINGSWINKEL

ONAFHANKELIJK GECERTIFICEERD DOOR ECOCERT

Onze nieuwe ECOCERT® range van reinigers bestaat uit twee handafwasmiddelen, één allesreiniger, één ruitenreiniger en één toiletreiniger. Ze zijn doeltreffend, makkelijk en veilig in gebruik en bestaan volledig uit ingrediënten van plantaardige oorsprong en mineralen. Net als alle Ecover producten bevatten de Ecover ECOCERT® reinigers geen onnodige schadelijke stoffen en zijn ze snel en volledig biologisch afbreekbaar. Ieder product voldoet aan de strenge criteria uit het Diamantmodel én werd onafhankelijk gecertificeerd door ECOCERT®. Ecover ECOCERT® wordt exclusief en in beperkte oplage verdeeld via het natuurvoedingskanaal.

KIJK VOOR MEER INFO OP: WWW.ECOVER.COM OF VOLG ONS OP

schaduwlijst opgemaakt om de vijf erkende gebieden met een aantal Ramsar-gebieden uit te breiden. Vandaag zijn er volgens Kuijken nog minstens tien gebieden die aan de Ramsar-criteria voldoen. Voor drie ervan, namelijk de Oostkustpolders, de Bourgouyen-Ossemeersen aan de Gentse stadsrand en het Vijvergebied Midden-Limburg werd in 2001 weliswaar een procedure opgestart, maar nooit afgerond.

Vanuit de vaststelling dat zestig procent van de kleine rietgans bij ons overwintert in poldergraslanden, ijvert hij al jaren tevergeefs om de Oostkustpolders als Ramsar-site te laten erkennen. Het Zwin – met Ramsar-statuut – zal door het geplande weghalen van de internationale dijk er als natuurgebied sterk op vooruitgaan. Oorspronkelijk reikte dat natuurlijk erfgoed uit de middeleeuwen tot in Damme, maar vermoedelijk zal het Kuijkens droom blijven dat ook dat gebied terug verbonden wordt met het Zwin. Nochtans is het een van de kerngebieden waar ‘zijn’ ganzen overwinteren om de barre winterkoude in Noord-Rusland te ontvluchten. Dan zijn er nog de polders van Uitkerke, een van de beste weidevogelgebieden in Vlaanderen,

waarvan het aantal broedvogels in stijgende lijn gaat dankzij het deskundig beheer ervan als reservaat. Het werd onder de Vogelrichtlijn afgebakend, maar het statuut ervan blijft relatief onzeker. Overigens werkt Natuurpunt hier met ruim zeventig landbouwers samen om de habitat van water- en weidevogels te beschermen.

Tussendoor werd nog eens beklemtoond dat het scheuren van deze en andere historische graslanden een onherstelbaar biotoopverlies betekent en gewoon moet stoppen. De Vlaamse regering talmt echter met concrete beschermingsmaatregelen voor poldergraslanden, ook al gaf Europa al toe dat ze in het verleden te weinig aandacht had voor dit type graslanden. *(Sinds deze voordracht werd een deel van de poldergraslanden effectief beschermd door de Vlaamse Overheid, maar slechts de helft van de historische graslanden die wetenschappelijk waardevol werden bevonden kreeg effectief bescherming tegen scheuren... nvdv.)*

Het reservaat van de Blankaart ten slotte is weliswaar erkend Ramsargebied, maar het overstromingsgebied van de IJzervallei zou evengoed in aanmerking kunnen komen.

Voor Kuijken blijft echter waakzaamheid geboden voor de bestaande Ramsar-sites. De Vlaamse banken zijn een overwinteringsplaats voor duizenden zwarte zee-eenden en andere kustvogels, maar de natuur komt hier onder grote druk te staan door alle plannen voor de Noordzee. Positief is wel dat het estuarium van de IJzer deels hersteld werd. Ook de schorren en brakwatermoerassen – een zeer zeldzaam biotoop – in het Schelde-estuarium worden bedreigd door de havenuitbreiding. Gelukkig bleven drieduizend hectare van het Land van Saeftinghe gevrijwaard en gaat er binnen het Sigma-plan veel aandacht naar het behoud van de unieke zoetwatergetijdengebieden langsheen de Schelde tot in Gent. ■

TIPS

Internet

- Meer op www.ramsar.org en op www.wetlands.org (site van Wetlands International)
- En ook op de website van de Solidaridad Nación Uru die de inheemse bevolking rond het Poopo-meer steunt vind je heel wat extra info: <http://chullpa-uru.org>

Tijdens de winterperiode verdampt veel water uit het Poopo-meer, waardoor vaak veel vissen en vogels omkomen.
Foto: © Lien Vermeersch

YVES DE BOSSCHER

Furtuna

De vooruitzichten waren mooi. Weldra zou het leven zich in variaties op 'niets doen' ontplooiën tijdens een vakantie op een zuiders eiland. Ik luisterde nog een keer naar Aspetami, een nummer van de Corsicaanse groep I Muvrini (Corsicaans voor 'de Moeflons'). 'Domani partirò, per una terra a me lontana'. Morgen vertrek ik, naar een verafgelegen land, zo begint het nummer. En zo begon ook de reis.

Reistraject observado

De verwachtingen waren hoog gespannen. Een eiland, dat weet toch iedereen, is vaak goed voor enkele endemische soorten. Dat zijn soorten die dus enkel binnen de geografische grenzen van het betreffende gebied, in dit geval het eiland Corsica, voorkomen en die je levenslijst, dat is de lijst met tijdens je eigen leven bewust waargenomen en genoteerde andere levensvormen zoals planten en dieren, een exotisch karakter geven. Endemische soorten en levenslijsten: het zijn termen die eigenlijk niet sporen met de gedachte van de bramenplukker die liefst van al kijkt en geniet. Maar er was zoveel over gesproken dat ik er niet omheen kon. Dus hoopte ik om, mits een geringe inspanning, de Corsicaanse boomklever (check = genoteerd) en de Corsicaanse citroensij (fail = gemist) aan mijn lijstje toe te voegen. Twee vogels die slechts het topje van de endemische ijsberg van het eiland vormen. Dat was het ongeveer, toch voor wat betreft het echte werk.

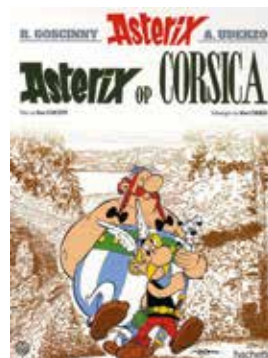
Mijn lijst stelt in vergelijking met de diehards op zich namelijk niet zo erg veel voor en de vervolmaking ervan is geen zaligmakend doel van mijn bestaan. Toch ontdekte ik een nieuwe dimensie van het lijsten. Met de mobiele app (iObs voor Mac, ObsMapp voor Android) kan je met een simpele

klik en summier typewerk soorten georeferereerd op de website van www.observado.org plaatsen via je smartphone. Ze staan met andere woorden onmiddellijk op de exacte plaats waar je ze waarnam op een internetkaart. Alle buizerden, torenvalken, reeën, rode- en zwarte wouwen, putters, enz. die we onderweg tegen kwamen werden zorgvuldig genoteerd. Zonder een gevoel van dwangmatigheid volhardden we er ook in tijdens onze dagelijkse bezigheden. Waarna we eenmaal terug thuis, onder 'mijn kaarten', het spoor van ons reistraject konden genereren. Met enige voldoening keken we naar de kaart die ons van Zuid-West-Vlaanderen door Frankrijk en Italië, over de Middellandse zee tot in Corsica en terug had gebracht. Een klikje op die kaart herinnerde ons aan één van de zovele mooie dingen die we onderweg hadden gezien.

De dagen waren warm en gelukkig was er de zee, of het verkoelende water van heldere berggrivieren. We wandelden naar watervallen, naar merkwaardige door de wind uitgesleten tafoni – dat zijn rotsblokken waarvan je dacht dat een klein zuchtje ze van de berg naar beneden zouden doen rollen. We reisden ver terug in de tijd bij pre-historische

burchten en menhirs.

We lachten toen er everzwijnen ons pad kruisten en we de ouden van het dorp op hun bank in de schaduw zagen zitten, precies zoals in onze belangrijkste reisgids ('Asterix in Corsica') was beschreven en getekend.

Als een pasja

Op het terras van ons vakantiehuis in een afgelegen olijvenboomgaard genoten we van een koppel steenarenden dat niet eens hoog aan de hemel gratis en voor niets hun vliegkunsten showden. Ik ontdekte dat de uren van de siësta perfect bij de weliswaar nog niet nader beschreven gedragslijnen van een bramenplukker pasten. Languit in de schaduw, af en toe wat lezend in Hans Dorrestijns' 'Natuurgids'. Dat boek, uitgeven door Nijgh & Van Ditmar in 2010, is net als zijn eerder gepubliceerde 'Vogelgids' een absolute aanrader voor wie bramenplukker wil worden, met zelfs een letterlijke verwijzing naar Godfried Bomans, de onwetend stichtende leider van de club. En ondertussen, genietend van de drukte om me heen: de rode wouwen die zeilend op de hittestralen in de vallei

speurden naar makkelijk voedsel, een melodieuze stroofje muziek van een kleine zwartkop – dat is een zangvogeltje, de Tyrrheense muurhagedissen die, in plaats van gewoon de mieren van hun vaste pad heen en terug naar hun nest te plukken liever, je zou denken puur voor de sport, onverwacht van uit hun versteende houding tot leven kwamen en een luchtje én een insectje hapten. Een assortiment vlinders dat van bloeiende munt naar venkel vloog: blauwtjes, Corsicaanse heivlinders en vale argusvlinders (haha, ook nog 2 endemische soorten), luzernevlinders, konings- en koninginnepages. En dan waren er nog de pasja's. Pasja's waren in mijn wereld tot voor kort figuren met veel aanzien uit het Ottomaanse rijk. Maar het is ook de naam voor de grootste Europese vlinder (spanwijdte van 7 tot 7,5 cm) die daar gracieus door het luchtruim zweefde.

Atlantis

Om afkoeling te vinden doken we onder in de Middellandse zee. Wat was dat even anders dan de Noordzee, die zelfs 's zomers weigert om de kleur van een wolkenloze hemel te absorberen en grijsgrauw de stranden van ons landje op- en afrolt. Snorkelend van rots naar rots ontdekte ik een voor mij totaal nieuwe wereld van zee-egels, zeekomkommers en octopussen. Er flitsten allerlei soorten vissen langs mooi gekleurde anemonen. Van geen van hen zou ik de soortnaam weten, en toch maakte mij dat niet onrustig, wel integendeel. Met uitzondering van één. Die zal ik niet meer vergeten. De *Pelagia nocticula* of parelkwal. Ik had ze wel al zien hangen, net onder de waterspiegel. Eén keer zwom ik voorzichtig wat dichtbij om dat curieuze levend wezen eens van dichtbij te bekijken, maar voor de rest zwom ik een andere richting uit telkens ik er één zag opduiken. En toch, plots en geheel onverwacht, kreeg ik een felle elektrische stoot door mijn schouder en mijn rug. Ik was gekweld. Ik, die enkel en alleen vredelievende bedoelingen had, stootte hier op zoveel week onbegrip. Vol geraakt zwom ik terug naar het strand en bleef daar tot de ergste pijn voorbij was in het zoute water dobberen. Bij deze ook een tip: als je gekweld bent, doe dan niets anders dan langdurig met zoutwater spoelen, gebruik nooit zoet water, of laat je niet verleiden tot plassen op je wonde of zelfs niet tot schrobben met zand. Wat had ik misdaan om de bewakers van Atlantis tot zulke droeve daad aan te zetten? Ik voegde de kwal reeds toe tot de vijandigen, maar uiteindelijk won mijn nieuwsgierigheid het van mijn boosheid. Ik trok op onderzoek. De kwalen blijken door een explosieve groei een heuse plaag te vormen in de Middellandse zee. En die groei is er niet zomaar gekomen, dat viel wel al te raden. Door overbevis-

sing blijven er onvoldoende prooidieren en de kwalen nemen met graagte de vrije ruimte in. Ze bedreigen de biodiversiteit én de toeristische sector. Met pieken van 30 tot 40 kwalen per vierkante meter blijft er geen bewegingsruimte voor andere wezens inclusief wij toeristen meer over. Men overweegt om twee meter hoge netten voor de belangrijkste baaien op te hangen om zo de kwalen tegen te houden. En toch, de parelkwallen blijken ook een mooie kant te hebben. Ze kunnen 's nachts oplichten in de zee. Stel je voor. Voorzichtig liep ik een dag later de zee weer in en probeerde mijn relatie met de weekdieren te herstellen.

↑↑ vale argusvlinder
© Liam De Bosscher
↑ parelkwal
© Yves De Bosscher

U Cuoccio e la Luna

Ten slotte, weer in ons vakantiehuis, nestelden we ons onder de meest fantastische sterrenhemel waaruit af en toe een ster viel. Kleine hoefijzerneuzen (vleermuisjes) zwermden uit onze kelder en terwijl de maan avond na avond voller werd hoorden we hoe het getrommel van de cicaden plots overging in het geratel van nachtzwaluwen en ten slotte, in het monotone fluittoentje van dwergooruilen. Dwergooruilen en een volle maan. Daar moest muziek van komen. Voor wie het zich net als wij ook ooit zou afvragen: de dwergooruil roept in re (voor mijn interpretatie, zie <http://bit.ly/1NHHvtw>). Toen ik aan onze huiseigenaar vroeg of de dwergooruilen ook een Corsicaanse naam hadden kreeg ik een ontwijkend antwoord. Ze hadden geen naam, men noemde hen U Cuoccio, de vogels die ongeluk brachten als je ze hoorde. En toch, het geluk – *furtuna* - werd nauwelijks voelbaarder dan toen... ■

Un chasseur sachant chasser sans son chien est un bon chasseur

Beschaafd kwam een loeizware motor tot stilstand op Irma's parking. Wat deurengeknal, gelach, geblaf, gejack... De jagers waren daar, Jaak en zijn bende. De heren waren op weg met een Hummer, regelrecht ge-copy-pasted uit de Iraakse woestijn. De kakikleuren waren iets inheemser bijgezet. Met licht woestijnbeige verschalk je hier geen haas, hoewel het waarschijnlijk lucratiever is om je te camoufleren als maïsdorsmachine of boontjeszaaiër. Soit, een Hummer zal het zijn, inclusief een uitstoot van 5 personenwagens; kwestie van wat *salonfähig* te zijn aan de toog. Honden en geweren bleven in de bak. Bij Irma mochten, net als in een beschaafd saloon, geen wapens binnen en wat die honden betreft: Jacky, Irma's terriër, was vanuit zijn warme lighoek in het café luid kajietend de keuken ingevlucht. Dacht dat de likkebaardende meute wolven uit Doctorandus P's dodenrit naar Omsk, voor de deur stond. Helden zijn het, die honden.

Mijn maat en ik waren een keutje aan het leggen op de zachtgroene tapbiljart, de enige in de streek, uren in het rond. Kwestie van het spel te rekken mocht geen bal rechtstreeks gepot worden. Duveltje erbij. Verder ging ons perspectief niet, dagelijks geluk ligt vlakbij. Buiten penselen we een gouden herfstdag, zo'n dag die begon met bedauwde appels in het ochtendgras, spinnenwebben vol druppeltjes en atalanta's in de tuin. Er hingen nog ladingen bessen in de meidoornhaag. Het wachten was op de eerste koperwieken uit het oosten, maar graspiepers trokken al en masse over. Er hing reeds een ver, nachtelijk vriesgeurtje in de lucht en daarom had Irma's wederhelft moedig de houtstoof aangestoken. Zoals overal zijn dat amechtige oldtimers, die na lange stilstand vol gesputter en rook in gang schieten. Morgen zou dat gedaan zijn maar nu dreef er nog een ietwat prikkelende, blauwe smog door het café.

In vol kaki ornaat kwamen de mannen binnen, ostentatief langdurig en onderdanig hun laarzen afvegend onder het waakzame oog van Irma. De machtsverdracht lag duidelijk ter hoogte van de drempel. Frans, de jongste van de drie, stak zelfs zijn laarzen af en begaf zich met dampende overkousen door de gelagzaal. Hij liet duidelijke condenssporen na op de blinkend geschuurde vloer van cementtegels. Irma trok haar wenkbrauwen één mm omhoog. Ze had net haar man buiten gekegeld nadat ie één grote puinhoop kachelas achter gelaten had en de nieuwkomer stond ij zo na hetzelfde lot te wachten.

De mannen stelden zich op aan de toog. Jaak de natuurlijke leider op kop, gevolgd door Henk en Frans. Jaak was een echte seigneur en eigenaar van de Hummer. Je zag op slag zijn 1000 euro jachtoutfit, volgens hem toch wel het strikte minimum om in Vlaanderen een

fazant of patrijs neer te leggen. Fijnbesnaard iemand met grijzende bakkebaarden en een secuur snorretje. Hij kon wat filosofisch doen over vervolgen, meer authentieke jacht-tijden, jaagde geregeld in de Ardennen op groot wild en was ontegenwoordig trots op de houtsnippluim in zijn jachthoed. Het is dan ook weinigen gegeven om die opstotende vogel in het najaar neer te halen in zijn onvoorspelbare, hoekige vlucht. Henk was meer het no nonsens doe-type: hij kogelde gewoon alles neer dat voor zijn loop kwam en paste dat principe toe op zo ongeveer alles in zijn leven: eten, drank, geld, vrouwen... Hij ging graag op wisentenjacht in Polen. Die paar miljard 'minzen' (= muggen) nam ie er zonder verpinken bij. In zijn vrije tijd was hij baas van een aardappelproductenbedrijf.

Frans was de aimabelste van de drie maar de vreemde eend in de bijt. Hij had de pech opgegroeid te zijn in de jachtmiddens van zijn pa en had zonder commentaar zijn geweer geërfd. Hij was geen goed schutter – correctie: hij loste amper een schot - en ging vooral mee in bestrijding van myxamatose bij konijnen. Tientallen van die blinde beestjes had ie al uit hun lijden verlost. Hij hield nauwkeurig de wildstand bij én alle andere soorten die hij tegenkwam, verstrekte wintervoedsel, plantte hagen en struiken ter beschutting, knotte wilgen, werkte samen met ANB om allerlei exotische ganzen en eenden te kielhalen. Kortom een modeljager! Nu nog schieten en 't plaatje was compleet.

Irma trok één wenkbrauw één mm omhoog. "Heren, ik luister.". 't Werd wat stil in 't café. Onze brave burger klapte meestal toe bij de blijde intrede van die vrijbuiters die met een simpele vingerbeweging beslissen over leven en dood. De meeste zijn wat nijdig, is niet iedere vent een jager van geboorte? Zelfs wij lopen ganse dagen vogels te turen met een verrekijker waarvan de prijs die van een betere klasse Browning jachtgeweer zeker evenaart. Wat is het verschil?

"Als ik me niet vergis heb jij nog ergens een fles Wodka Absolut in de vriezer, meid", wist Jaak, met gevooidse stem en een onvervalste Clark Gable smile.

Hoho, meid!! Tegen Irma?? One way ticket to hell... We gingen er even bij zitten met ons Duveltje. "Yup!", beaamde Henk, breedsprakerig voor zijn doen. Hij had het Robert De Niro mutsje op uit The Deer Hunter en zijn blik stond in onvervalste jachtmodus. Klaar om een bizon neer te leggen. One shot, one bullet! Frans keek zeer aandachtig naar zijn zwartgerande vingernagels en zweeg.

Irma hapte even naar lucht en stak een weerspannige haarlok opzij. Ze dook plots de toogvriezer in en begon driftig iets te zoeken. Saved by the bell.. Dat gingen wij – kaki- en geweerloos, alsook minder duiten – niet moeten proberen. Uit de onderste hoek van de vriezer kwam een vormeloze brok ijs tevoorschijn. Na wat geschraap bracht die een onmiskenbare flesvorm aan het licht, waarin ABSOLUT gebrand stond. Omzichtig werden drie glaasjes tot de rand volgeschonken met het stroperige vloeibare kristal.

“Proost!”

“Na zdrowie!”, Henk waande zich even in Polen, tegen de Wit-Russische grens. Terwijl Irma de fles vasthield werden de glaasjes in een splitseconde geleegd. Het ritueel herhaalde zich. Henk keek even naar de houtkachel. Met een open haard had hij zijn lege glas er zeker in gezwierd, zoals bij zijn makkers in het oneindige Bialowieza-oerbos. Daar gaat ie! Het tweede glaasje. Bij het derde rondje leunden de mannen achterover op hun kruk. “Hallo kroket!”, lachte een tooghanger Henk toe, doelend op zijn business. Eén staalkoude blik deed hem nederig over zijn glas in elkaar krimpen, wachtend op het genadeloze nekschot. Irma plaatste de fles even opzij. Ze was wat bleek rond haar neus.

“En?”, begon Jaak minzaam, zijn derde glaasje half wegzettend, “Wat brengt het nieuwe jachtseizoen voor jullie? Zelf ga ik een weekje of 2-3 naar mijn boezemvriend tegen Chimay, jacht op everzwijn en edelhert. Prachtige jacht daar en goeien après”. Henk had niet echt vaste plannen. De gebruikelijke wekelijkse jacht hier ter plaatse. Hij likte zijn glaasje schoon en staarde afwezig in een zonnige, trillende Poolse vlakte, waar bruinzwarte oortjes zich oriënterend ronddraaiden bovenop een oneindige vlakte hoog gras. Maar nee, hier waren het patrijzen en hazen. “En zorg er aub voor dat de Rik niet teveel fazantenhennen afschiet, of ’t is kinneklop met de fazantenkuikens volgend jaar. En wat ga jij doen, Frans?”. Ferme kloep op de schouder, ze mochten hem echt wel. Niemand kon de natuur beter lezen als hij. Zijn derde borreltje was nog onaangeroerd. “Hoh”, klonk het peinzend, “k Weet nie.. jagen zal er niet echt inzitten, ik wil mijn monitoring afwerken en eens gaan klappen met die mannen van Natuurpunt. Ze beheren toch een deel van onze terreinen”. “Laat je niet ringeloren door die groene”, bromde Henk, “Vóór je het weet mogen we daar geen geweer meer opendoen, ge wéét hoe dat gaat”. Hij tikkerde zijn leeg glaasje als een draaitol over het barblad, waar het protesterend tot stilstand kwam. Irma wierp, vanboven de spoelbak, een waarschuwend blik zijn kant uit.

“Toch zijn ze deels met dezelfde dingen bezig”, ging Frans voorzichtig verder. Hij begaf zich op glad ijs. Jaak keek peinzend voor zich uit. “Vroeg of laat..”, begon hij voorzichtig, maar hij werd bruusk onderbroken door een luid jacht-hoorngeschal “La départ pour la chasse”. We zaten plots in

de Ardennen. Jaak klauwde vliegensvlug zijn iphone uit zijn jaszak. “Hallo, met Jaak.” Jongens.. als beltoon kon dit tellen, ik zag buiten al wat everzwijnsilhouetten opdoemen uit de nog-niet-afgereden-maïs, prompt op de hielen gezeten door een stuk of wat honden en ruiters.

“Wat?????”, ging het verder. Jaak verbleekte compleet: “De Rik heeft Marnix zijn hond doodgeschoten tijdens een drijfjacht???”. Hij begon te ijsberen door het café. “Een accident zeg je, de hond droeg geen fluootje??? Hij had hem per ongeluk voor een ree aanzien???” Frans en Henk, en met hun het voltallig cliënteel, stonden als bewegingloze zoutpilaren mee te luisteren. Marnix heeft, nee, hād een echte Weimaraner, schitterend – en duur! - jachthondenras met een grijze korte pels. Na een eindeloos aantal JA’s en de gepaste tussenpauzes knipte Jaak zijn iphone uit. Die Rik is een PROBLEEM. Zuchtend ging ie terug naar zijn kruk. Het café was in stilte gehuld. Wij kenden allemaal Rik en inderdaad. Hij IS een probleem.

Eensklaps weerklonk een langgerekt, oorverdovend gehuil vanuit de Hummer buiten, op de voet gevolgd door een sonoor, naargeestig gehuil van zeer dichtbij. Jacky in de keuken, hief samen met zijn soortgenoten buiten een luide serenade aan voor hun collega die nu op konijnen jaagt in de eeuwige jachtvelden. We zaten allemaal als van het Lam Gods geslagen, muisstil, ieder haartje op ieder lichaamsdeel rechttop, luisterend naar het oeverloze, griezelige hondenconcert, dat uiteindelijk langzaam wegstierf. We ontwaakten in de Siberische steppen. Doodse stilte.

... buiten Irma, die de Absolut nog eens presenteerde aan het lijkleke, versteende trio.

“Nog een laatste rondje heren? Dan is de fles leeg en kan ze eindelijk eens uit mijne vriezer”. Ze voegde meteen de daad bij het woord, kriebelde snel met potlood iets op een bierkaartje en keek Jaak ontwapenend aan met haar groene ogen. License to kill...

“Da’s dan zestig euro rond”.

Le Chasseur Vert

THIJS CALU

BETEKENIS AFKORTINGEN: EX. = EXEMPLAAR; KP = KOPPEL; M. = MAN-
NETJE; W. = WIJFJE; JUV. =
JUVENIEL OF JONG; NO =
TREK NAAR NOORD-
OOST; ZW = TREK NAAR
ZUIDWEST; R. = RICH-
TING; TP = TER PLAATSE.
DE LIGGING VAN DE TO-
PONIEMEN KAN PRECIJS
NAGEKEKEN WORDEN
OP **WWW.VWGWV.WAARNE-
MINGEN.BE**.
DE REGIO TELT OOK
EEN AANTAL ACTIEVE
TREKTELPOSTEN (BA-
VIKHOVE, DE GAVERS
(HARELBEKE) EN DE
GEITENBERG (KOOIGEM).
DE RESULTATEN VIIND
JE TERUG OP **WWW.
TREKTELLEN.NL**.

visarend in Desselgem
© Francis Pattyn

Vogels in onze streek

NAJAAR 2014

De highlights van een seizoen vogels kijken in Zuid-West-Vlaanderen.

Dit artikel is een korte samenvatting van wat tijdens een seizoen werd gezien in onze streek. Het gaat hier enkel om zeldzaamheden of uitzonderlijke aantallen. De tekst heeft niet de ambitie volledig te zijn. Wie de volledige overzichten wil zien, kan terecht op ons eigen regioscherm van waarnemingen.be: **www.vwgzv.waarnemingen.be**. Zet gerust ook jouw waarnemingen op die website. Zowel opmerkelijke gegevens als waarnemingen van algemene soorten zijn er welkom, van Aalscholver tot Zwarte Mees.

Op 20 en 22/9 zat een **krooneend** op de Gaverplas (Harelbeke). ZW-overtrekkende **toendra-rietganzen** werden op 23/10 en 11/11 gezien over telpost Geitenberg (Kooigem) (resp. 22 en 4 ex.). Op 22/12 werden 22 ex. gespot aan de Gaverplas. Tussen 26/10 en 6/11 zat een **rotgans** tp in Ledegem. Een ZW-overtrekkende **kleine rietgans** werd op 20/11 opgemerkt te Moen.

Kleine zilverreigers werden opvallend vaak gezien op verschillende plaatsen (max. 3 ex. aan Spierebos). Op 17/9 vlogen 3 **purperreigers** ZW over Kuurne. Verder trok een ex.

op 28/9 over de Gavers en werd telkens 1 ex. opgemerkt op 13/10 te Moen en 19/10 aan Spierebos. **Kraanvogels** trokken over op 25/10 (1 ex. r. ZW in Marke) en 30/10 (5ex., r.ZO in Helkijn). Op 27/9 trokken 11 **lepelaars** ZW over Wevelgem. Op 9/8, 27/8 en 5/9 trok telkens een **grijze kiekendief** over de Geitenberg. Najaar 2014 werden opvallend veel **velduilen** gezien, op verschillende plaatsen (wellicht een 15-tal verschillende vogels, zowel foeragerend, overtrekkend als tp.). Een van de sterren van het najaar was een langdurig pleisterende **visarend** aan de visputten in Desselgem (van 9/10 t.e.m. 2/11). Verder werden nog een 4-tal andere (ZW overtrekkende) ex. gezien. In Anzegem (23/9), Gullegem (4/10) en Bellegem (20/12) werd telkens een overvliegende **havik** opgemerkt. Ook 11 **rode wouwen** trokken over onze regio. Op 30/10 trok een juv. **ruigpootbuizerd** over de Geitenberg. Op 3/9 en 15/10 trok telkens een **bontbekplevier** over de Geitenberg. **Zilverplevieren** vlogen op 28/9, 3/10 en 5/11 ZW over diezelfde telpost (telkens 1 ex.). Op 4/10 trok eveneens een ex. over de Gavers. Een **morinelplevier** pleisterde op 18 en 19/10 aan de telpost en kon van heel dichtbij bewonderd worden door verschillende vogelaars.

Tussen 22/8 en 6/9 werden op 4 verschillende plaatsen **bonte vliegvangers** vastgesteld (2 ex. op 2/9 in Kortrijk, anders telkens 1 ex.). Een **draaihals** zat op 2/9 tp aan de Gavers. Tussen 14/11 en 18/12. Op 4/9 werd een **middelste bonte specht** opgemerkt aan de Zyptevalei in Tiegem. Op 14/9 trok een **grijze gors** r.Z over de Geitenberg. Een **hop** vloog op 18/9 r.Z over Lendeled. Op 25/10 werd ook een overvliegend ex. opgemerkt boven de Desselgemse visputten. Op 27/9 werd een **matkop** gezien in Waarmaarde. Er werden maar liefst 3 overtrekkende **roodkeelpiepers** opgemerkt boven de Geitenberg (op 28/9, 12/10 en 18/10, telkens 1 ex.). Tussen 1/10 en 27/10 werden op 6 plaatsen **beflijsters** vastgesteld (tp of overtrekkend, in totaal 7 ex.). Op 4/10 (Heestert) en 12/10 (Rollegem-Kapelle) werd telkens een **bladkoning** tp. gezien. Een overtrekkende **grote pieper** werd zowel op 9/10 en 11/11 gespot boven de Geitenberg. Op 14/10 zat een **Pallas' boszanger** tussen een gemengde groep staart- en pimpelmezen aan de Bergelen (Gullegem). Een **ijsgors** trok op 18/10 ZW over de Geitenberg. Op diezelfde plek pleisterde een **sneeuwgorz** van 26/10-28/10. Ook op 31/10 werd daar een roepend ex. vastgesteld (eventueel dezelfde vogel). ■

waarnemers: zie www.vwgzv.waarnemingen.be

■ Broedende bijeneters in Harelbeke

Bijeneters zijn de kleurrijkste vogels uit onze vogelgids. Ze worden stevast geassocieerd met zuiderse temperaturen. Met de opwarming van de aarde werd het bij vogelaars al wel eens vaker geopperd: hoe lang het nog zou duren vooraleer bijeneters in onze contreien zouden komen wonen? Tot de zomer van 2015 dus.

Het is hooguit een paar jaar geleden dat ik samen met Yann Feryn werkte aan een nabestemmingsplan voor het zandontginningsgebied van Spijkerland langs de ringweg in Harelbeke. In de brainstorm lieten we het zand opwaaien in een permanente opslag van zand als broedplaats voor bijeneters.

Momenteel wordt er nog volop ontgonnen op het terrein: het zand dat is uitgegraven en de niet-vervuilde grond die van andere locaties wordt aangevoerd om de putten op te vullen, liggen er in uitnodigende hopen. Er is ook nog een vijver. Water, zand, taluds, hier en daar een boom of een struikje: je kunt geen beter biotoop voor bijeneters creëren. Ze kunnen er hun broedpijp van zo'n anderhalve meter uitgraven en er naar hartenlust grote insecten zoals libellen en juffers vangen. Wisten wij toen veel dat in 2015, op nauwelijks enkele honderden meters van deze zandwinningsput, een klein wonder zou geschieden. ►

YVES DE BOSSCHER

BIJENETER

Een bijeneter had zich van koers vergist
Was dwars door een regenboog gevlogen
Dat had zo te zien zijn effect niet gemist:
Nu moeten enkel zijn vleugels nog drogen.

Yves De Bosscher

jonge bijeneter
© Francis Pattyn

Het gebeurt wel eens, heel uitzonderlijk, dat er tijdens de voorjaarsstrek bijeneters worden gezien of gehoord die over onze regio vliegen. Tussen 1995 en 2013 hebben slechts 10 uitverkorenen op vwgzwv.waarnemingen.be een waarneming genoteerd. Het zijn eigenlijk vogels die in de warmere delen van Europa leven (rond de Middellandse Zee en in Oost-Europa). De 21 graden juli-isotherm wordt als de grens van hun verspreidingsgebied gezien. In dat gebied zijn ze niet zeldzaam, soms zelfs algemeen. Maar in Vlaanderen zorgen waarnemingen steeds voor een oplopende bloeddruk.

Voor veel vogelkijkers is de bijeneter bij uitstek een vakantiesoort. Ikzelf hoop ze altijd (tot op heden is dat steeds gelukt) te vinden op de noordgrens van hun leefgebied, in de Brenne, midden-Frankrijk, nog een goeie 550 km ten zuiden van onze regio.

Er zijn weinig vogels die zo tot de verbeelding spreken als de bijeneters. De gehele familie, waarvan de Europese bijeneter de enige is in (logisch, gezien zijn naam) Europa vliegt getooid in de meest fantastische kleuren. Je mag de hele vogelgids doorbladeren: geen enkele vogel heeft zo'n mooi kleurenpalet als de bijeneter. Het lijkt wel of ze door de regenboog zijn gevlogen. Bovendien is ook het 'vliegen' bij bijeneters verheven tot een edele kunst. Ze cirkelen met trage slagen of zwevend rond. Daarbij prevelen ze een zacht 'pruu-pruu-pruu'. Dan zie je hun vleugelslag plots versnellen en nemen ze een korte duikvlucht om een

insect in de vlucht te vangen. Gracieuus. Geniaal. Genieten. Bijeneters kunnen op 100 meter afstand een groot insect waarnemen. Scherp.

In Vlaanderen zijn hooguit enkele broedgevallen bekend. In het duinenreservaat in De Panne of in een berg zand in het Oost-Vlaamse provinciaal domein van Puyenbroeck (Wachtebeke). Het laatste geslaagde broedgeval zou dateren van 2005, toen broedden ze in Oostakker.

Op 10 juni postte Yoeri Christiaens uit Harelbeke (amateur-paleontoloog die een fossiel – de *Capsulapagurus christiaensi* – naar hem genoemd kreeg!) een eerste waarneming van een bijeneter in de Arendswijk in Harelbeke. Ook Piet Allegaert noteerde op diezelfde dag een bijeneter ten noorden van de Gavers. 's Anderendaags zag Bram Vanoverbeke 8 exemplaren rustend in een hoge boom achter de Herpelstraat, ook al in dezelfde wijk. Meerdere keren per week doken er in onze regio bijeneters op (met o.a. waarnemingen in Vichte, Zwevegem en de Marionetten), maar er bleek toch snel een voorliefde voor de omgeving van de zandwinningsputten in Harelbeke. Enkele plaatsbezoeken gaven echter snel uitsluitsel: er waren geen sporen van nestbouw op het terrein.

In de onmiddellijke nabijheid, op nauwelijks enkele honderden meters aan de overzijde van de N36 is de nieuwe verkaveling 'Bistierland' in ontwikkeling (kijk eens op <http://www.bistierland.be/in-de-kijker-2>). Voor de aanleg van wegen werd door aannemer NV Stadsbader de teelaarde afgegraven en op verschillende stapels gestockeerd. Er was ook een grote voorraad zavel voorzien voor de werken.

© Francis Pattyn

← ouder voedt jong
 ↓ bijeneter in de vlucht met
 een libel
 © Francis Pattyn

Op 24 juni volgde Filip Goussaert een vijftal bijeneters die in de omgeving rondvlogen en uiteindelijk landden ... op de aardehopen in de verkaveling van Bistierland.

Alhoewel bijeneters eigenlijk liefst in een kolonie wonen waarbij alle bewoners helpen om de jongen in de kolonie op te kweken bleven er in Harelbeke slechts twee bijeneters ter plaatse. Nog diezelfde dag konden enkele vogelkijkers zien hoe het koppel verliefde bijeneters (balts én paring) reeds een nestgang waren begonnen graven in een centraal gelegen berg.

Daarna ging het vlug. De milieudienst van de stad nam contact op met de verkavelaar. De aannemer overlegde met zijn milieuconsulent. De volgende morgen werd er ter plaatse een spoedbijeenkomst belegd met Stephanie Valcke van Bistierland, met de werfleider van aannemer Stadsbader, de stad Harelbeke en de boswachter van ANB. Zowel verkavelaar als aannemer verleenden onmiddellijk hun medewerking: de bergen aarde (niet alleen de berg met de nestplaats dus) zouden onaangeroerd kunnen blijven tot na het bouwverlof. De stad rolde een preventieplan uit waarbij het terrein werd afgebakend met palen, nadars en sperlint. Er werden infoborden gezet met een duiding van het hoe en waarom van het toegangsverbod. De omwonenden kregen thuis een brief met

uitgebreide info. Ook de lokale televisie kwam polshoogte nemen.

De bijeneters zagen de vele waarnemers uit alle uithoeken van België en de ons omringende landen komen die netjes de aangeduide perimeter respecteerden waardoor ze ongestoord verder gingen met de nestbouw. In de eerste week van

↑ Toasten op een geslaagd broed-geval met peter Dominique Valcke, gedelegeerd bestuurder van Stadsbader en meter Inge Bossuyt, schepen van milieu van de stad Harelbeke onder de camera van de vrt-nieuwsdienst.

juli werd het broeden aangevat. Op 28 juli waren de beide ouders weer te zien die druk in de weer waren met het aanvoeren van prooien. Er waren jongen!

Op 12 augustus organiseerden Natuurpunt afd. Gaverstreke samen met Natuurpunt Vogelwerkgroep Zuid-West-Vlaanderen een heuse

babyborrel. Het werd een absolute hoogdag met veel toeschouwers en ruime persbelangstelling. Dominique Valcke, gedelegeerd bestuurder van Stadsbader en Inge Bossuyt, schepen van milieu van de stad Harelbeke werden aangesteld als peter en meter. Die avond sierden de kleurrijke maar nietsvermoedende vogels de uitsmijter van het journaal op VTM én Eén.

Op 22 augustus verliet het eerste jong het nest, al gauw gevolgd door twee broers of zusjes. Bij het uitgraven van het nest, ontdekten we helaas een vierde jong dood.

Bij de laatste hand aan dit artikel begin september, verbleven de jongen met hun ouders nog steeds in de

omgeving van de nestplaats. We hopen dat ze veilig de weg naar Afrika vinden en – waarom niet – ons volgend jaar weer een onvergetelijke zomer laten beleven. ■

Bijzondere dank aan Bistierland (Stephanie Valcke), aan-nemer Stadsbader, stad Harelbeke en alle vogelkijkers die door hun respect voor de omgeving dit broedgeval konden doen slagen!

Paspoort van de bijeneter

- 28 cm lang, met verlengde staartveren een goeie 30 cm
- Aantal broedparen in Europa tussen 500.000 en 1.000.000
- Mediterrane en Oost-Europese soort, in zijn verspreidingsgebied niet echt zeldzaam
- Leeft van grote insecten (bijen, hommels, libellen, sprinkhanen, ...) die zowel in de vlucht als vanop een uitkijkpunt worden gevangen.
- Ze graven een nestholte van 1,5 tot 2 meters in zandige taluds, bij voorkeur bij water
- Ze leggen tussen 5 en 10 eieren.
- Het zijn bij voorkeur koloniebroeders, meestal broeden er meerdere paren op dezelfde locatie
- Ze helpen elkaar bij het grootbrengen van jongen
- Ze staan in contact met elkaar via hun typische roep (pruu pruu pruu)
- Man en vrouw maken samen het nest en broeden samen eieren uit
- Om de pijnlijke en giftige angels te vermijden slaan of wrijven ze de gevangen insecten vaak dood op een tak.
- Diep in de aarde wordt hun verenkleed vaak door parasieten aangetast. Daarom brengen ze wel 10% van hun tijd door met het poetsen en reinigen van hun veren.
- Ze overwinteren in Afrika.

DOE MEE MET DEZE WERKGROEP

VRIJDAG 16 OKTOBER // BESTUURSVERGADERING

Bestuursvergadering met oa de opmaak van de kalender voor 2016 en de voorbereiding van de Djoni-award-feest.

Afspraak: Vanaf 19u45 in NEC De Steenoven, Schaapsdreef 29, Kortrijk

ZONDAG 18 OKTOBER // SIMULTAANTREKTELLING

Tweede simultaantrekelling voor Vlaanderen.

Afspraak: Vanaf 7u30 aan de trektelposten in de regio.

ZONDAG 20 DECEMBER // DAGEXCURSIE BLANKAART EN LAMPERNISSE

We zoeken het niet te ver op de kortste dagen van het jaar en we gaan wintervogels zoeken en kijken in en rond De Blankaart en de poldercomplexen van Lampernisse.

Afspraak: Vanaf 8u aan Parking Syntrawest, Doorniksesteenweg 220a, Kortrijk

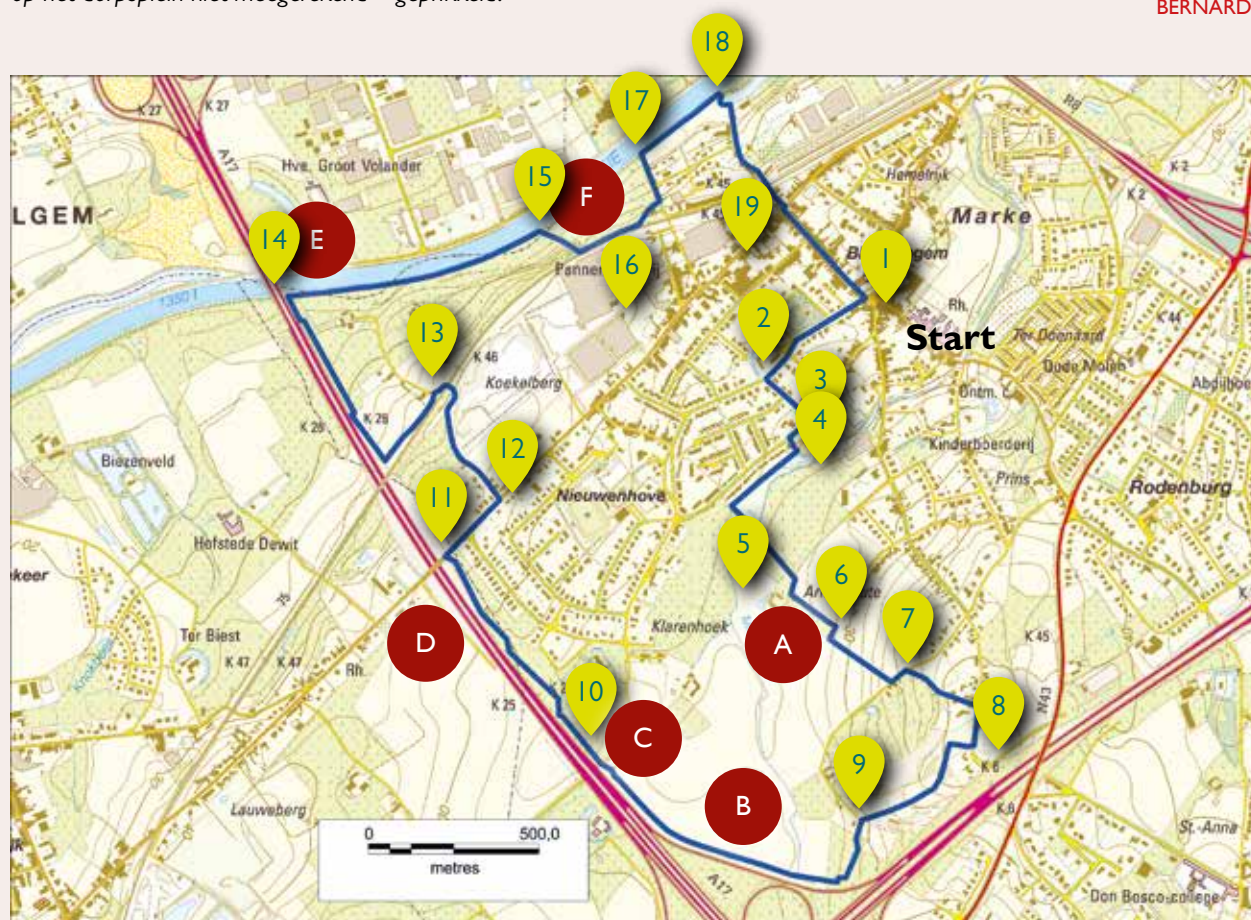
Info over deze activiteiten bij Christoph Wintein (0498/74 46 60 of wintein.christoph@telenet.be)

Prikkelend Marke

We verkennen een groen stukje van Marke dat nog volop in ontwikkeling is. We wandelen door het Preshoekbos, laten beeldende panorama's tot de verbeelding spreken, verpozen langs de Leieboorden en genieten van stukjes natuur in de Oude Leiearm 't Schrijverke. Onze wandeling slingert zich opwaarts, neerwaarts doorheen de Leievallei. Op de Keizerberg stijgen we tot 50 meter boven de zeespiegel uit waarna we langzaam afzakken naar de Leieboorden (15 meter boven het zeeniveau). We wandelen op grote stukken onverharde grond. Goede wandelschoenen worden aangeraden. De wandeling is ongeveer 10 km lang. Er zijn talrijke zitbanken onderweg te vinden. We worden 2 uren – de verblijftijd in één van de gelegenheden op het dorpsplein niet meegerekend – geprikkeld.

BERNARD DECOCK

1. We starten onze wandeling op het dorpsplein van Marke. We nemen de straat, die rechts van café Sint-Jan ligt, de Van Belleghemdreef. Na een kleine 100 meter komen we voorbij het park van het neogotisch Kasteel Blommeghem (het park is vrij toegankelijk). We laten het park rechts liggen en stappen de dreef uit.

2. We belanden op een vijfwegen-kruispunt, een beton-woestijn. Mits de nodige voorzichtigheid (ook Marke is niet vrij van snelheidsduivels) blijven we ongeveer rechtdoor stappen, de Poorterstraet in. Na een twintigtal meter slaan we de rustige A.Vesaliusstraat in. We laten de K. Plantijnstraat rechts liggen en bereiken vervolgens de Preschoekstraat.

3. Rechts voor ons bevinden zich de stallingen van ruitersclub Saefinghe. We slaan de Preschoekstraat rechts in en steken het zebrapad aan de ruitersclub over. Bijna onmiddellijk na de ruitersclub slaan we links het Markebeekpad in.

4. Aan de vijver houden we rechts. We volgen het pad dat langs de achtertuinen van de huizen van de Preschoekstraat loopt. We verlaten het pad op het ogenblik dat het 90 graden rechts zwenkt. Wij zwenken 90 graden naar links. We wandelen naar een pas gebouwde brugje over de Markebeek. We steken het brugje over. In de verte merken we de Keizerberg op met een 19de-eeuwse hoeve met gewitte gevels. Die hoeve staat bekend als de "pauvre leute" omdat er vroeger een herberg huisde met die naam. We krijgen eveneens een zicht op de ontwikkeling van het prille Preschoekbos.

5. We volgen het pad tot we aan brede onverharde weg, die naar een boerderij loopt (Pieter Casierstraat), komen. We slaan rechts de richting van de boerderij in om vervolgens ter hoogte van een houten bareel een brede grasstrook naar links te nemen. Na een vijftigtal meter komen we terug voor een houten bareel te staan. We slaan een veldweg naar rechts in.

6. De veldweg gaat over in een smalle strook, verhard met kasseien. Aan een zitbank houden we links en stijgen we verder op richting van het huisje met de witte gevel (de pauvre leute). We komen zo in de Watervalstraat terecht. We houden links en blijven verder stijgen.

7. Aan het straatbord "Watervalstraat" slaan we rechts de Begijnestraat, een straatje met kasseien, in. De Begijnestraat stijgt verder naar boven en mondt tenslotte in de Keizerstraat uit. We stappen de Keizerstraat rechts in tot we een infobord (rechts) van het Preschoekbos tegen komen (juist na een witte villa).

8. Een smal pad voert ons rechts het Preschoekbos in. We komen voorbij een toegangsluik in metaal. Het pad slingert door het bos om uiteindelijk bovenaan in een weide uit te komen. We krijgen hier een groots uitzicht op de Leievallei en een wirwar van autowegen die het Preschoekbos inperken. Het pad loopt langs een bank en laat een schuilplaats voor het vee links liggen. Wees voorzichtig bij het benaderen van de dieren (pony's). In de laagte zien we links een smalle betonweg lopen. We neigen naar links, stappen de grille over en volgen de smalle betonweg die ons langs de A17 zal leiden.

9. Het kabaal van de autoweg valt ons onmiddellijk op. Geluidshinder is een veelgehoorde klacht bij de Markse bevolking. Het beleid blijft veelal doof voor dergelijke geluidsprikelen. Van zodra het pad zich uit de bosaanplant vrij maakt krijgen we rechts terug een mooi panorama van de Keizerberg en omstreken. De rechte waterstrook, die langzaam het land insnijdt, is de Markebeek. We blijven de betonweg volgen en laten een pad langs een jonge bosaanplant rechts liggen. Wanneer de betonweg bijna 90 graden naar rechts zwenkt, blijven we via een wegje rechtdoor lopen tot we net voorbij een notelaar in de buurt van een tunnel in de Preschoekstraat aanbellen. Er ligt zelfs groen kunstgras op een brugje over een afwatering. Wie door het verder volgen van de betonweg deze afslag gemist heeft zal dra links het infobord van het Preschoekbos tegenkomen. Ofwel keert men dan terug, ofwel stapt men links de Preschoekstraat in. Men krijgt dan snel de tunnel te zien.

10. We laten de tunnel links liggen en dwarsen de Preschoekstraat. Het pad voert ons langs een akker en een struiklaag die de berm van de A17 verbergt. Via een houten brugje komen we over een afwatering en zien voor ons een jonge aanplant van zomereik liggen. De brede grasstrook voert ons rechts langs een woonwijk. Na verloop van tijd begint de aanplant meer en meer te variëren. We laten een poel rechts liggen en blijven de brede grasstrook verder volgen. We komen tenslotte bij een houten bareel aan, de Rekkemsestraat.

11. We volgen het fietspad naar rechts. We negeren de Gladiatorenstraat. Net voorbij het uithangbord Leonidas steken we links de Rekkemsestraat over en komen in de Pontestraat terecht.

© Bernard Decock

12. De Pontestraat loopt langs een kleiafgraving. Ter hoogte van de spoorwegovergang krijgen we een mooi uitzicht over de Leievallei en het aartslelijke industriegebied van Wevelgem. Net over de spoorwegovergang verlaten we de Pontestraat en slaan we links een weg met kiezelstenen in.
13. De weg loopt parallel met de spoorweglijn. Na enkele meter krijgen we gras onder de voeten. We komen voorbij een houten bareel. De weg voert ons terug naar de A17. De weg zwenkt naar rechts, richting de Leie. We blijven de weg volgen en krijgen zo de Alpro-toren aan de overkant van de Leie in het vizier. Rechts komen we voorbij een tuin met een zootje exotische dieren (kangoeroes, alpaca's, ...). We komen onder de brug van de A17 terecht en dwarsen een schroothoop. We gaan naar rechts en krijgen zo een zicht op een dreef langs de Leieoever. Links aan de overkant van de Leie bevindt zich het industriepark van Wevelgem.
14. We blijven een poosje langs de Leie wandelen tot we rechts een tweetal bordjes opmerken: Prikkelpad en "Twee beken wandelroute". Hoog bovenaan loopt een spoorweglijn met daarachter de bedrijfsgebouwen van NV Vandewiele. We nemen het Prikkelpad en betreden een nat stukje natuur.
15. Enkele treden tussen de struiklaag door begeleiden ons naar een hoger en droger stuk. De reuzenpaardenstaart groeit hier

uitbundig. Langzaam stijgen we door een bonte verzameling van struiken en heesters naar boven. Eenmaal boven, langs de spoorweglijn, wordt het struweel door sleedoorn gedomineerd.

16. Ter hoogte van een poel houden we links (bordje Prikkelpad volgen) en dalen we af tot we een asfaltweg tegenkomen. We slaan de straat links is, negeren rechts de Leieweg en komen ter hoogte van het natuurdomein 't Schrijvertje bij een design-bankstel uit.
17. We blijven echter naar de Leie toe wandelen en nemen aan de Leieoever het pad naar rechts. We volgen de Leieoevers totdat we rechts een bordje van het Prikkelpad opmerken.
18. We slaan rechts het bos in en komen zo langs een grote poel voorbij (Let op de lisdodde, riet, gele lis en het waterwild). Het pad leidt ons naar de Aardweg.
19. We volgen de Aardweg, negeren alle zijstraten en komen via een spoorwegtunnel terug in de Rekkemsestraat terecht. We stappen enkele meters naar rechts en dwarsen dan de straat ter hoogte van de winkel McGusta. We komen in de Markekerkstraat terecht. We blijven die straat volgen totdat we uiteindelijk op het dorpsplein aankomen.

Dag van de Trage Weg

zaterdag 18 oktober en zondag 19 oktober

Menen

Open Grenstocht in Rekkem

Wandelen langs en over de Franse grens in de voetsporen van de smokkelaars.

Wanneer Zaterdag 17 oktober om 8:15

Startpunt Zaal Barthel, Moeskorenstraat 525, Rekkem

Anzegem

Langs (Bassegem)bos en wei

Naar aanleiding van de opening van wandelnetwerk Land van Streuvels in april 2015 werd in Tiegem ook een oude voetweg in ere hersteld. Het deel tussen knooppunt 98 en 99, die gedeeltelijk via trapjes over de weiden achter Bassegebos loopt, is het tracé van een verdwenen voetweg die op heel korte tijd door de gemeente Anzegem opnieuw werd opengesteld.

In ieder geval vormt de bosrijke en aantrekkelijke omgeving van de Tiegemberg met het St.-Arnolduspark op zowat 800 m afstand in vogelvlucht van Bassegebos de kern van het wandelgebied. Twee lijnvormige elementen zorgen voor een landschapsecologische meerwaarde tussen beide bossen: de vallei van de Nederbeek waarvan de bovenloop nog vrij intact is.

Wanneer Zaterdag 17 oktober om 10:00

Startpunt Vital Moreelsplein, Anzegem

Ingelmunster

Op zoek naar trage wegen in Ingelmunster

Je kunt de keuze maken tussen een wandeltocht, fietstocht of mountainbiketocht. Twee trage wegen krijgen extra aandacht: de 'Doornmolenvoetweg', een historische weg waarlangs kruiwagens met zakken graan en meel passeerden en het 'Lampettenstraetje', een oude bedevaartsrout.

Wanneer Zaterdag 17 oktober om 14:00

Startpunt Hazekapel, Ingelmunster

Kortrijk

Pieter Hanssenstocht langs trage wegen in Marke, Aalbeke en Bissegem

Er kan vertrokken worden vanuit drie verschillende startlocaties, Aalbeke: OC, Marke: Kleuterschool Kabouterbos - Lieven Bauwensplein en Bissegem: Oude Gemeentehuis - Centrum Bissegem. Er zijn vier lussen, de wandelaars kunnen kiezen om een, twee, drie of vier lussen te wandelen, deze worden via knooppunten verbonden met elkaar. Vanuit elke gemeente is er ook een toch waar buggy's en rolwagens welkom zijn. Elke lus is ongeveer 5 à 6 km lang. De organisatie wordt opgenomen door de lokale 11.11.11 comité's, onderweg zullen her en der standjes opduiken die een of ander thema belichten of er kan een bepaalde activiteit gebeuren.

Wanneer Zondag 18 oktober om 9:00

Startpunt Verschillende startpunten

Menen

Wandelen langs trage wegen in Rekkem

Op zondag 18 oktober wordt een grensoverschrijdende wandeling georganiseerd langs de trage wegen van Rekkem en daarnaast ook enkele bijzondere bezienswaardigheden in het licht zet. De wandeling is ongeveer 7 km lang en start aan de St-Niklaaskerk in de Moeskroenstraat te Rekkem en eindigt aan het dorps huis van Rekkem. Verzamelen om 9u15, start van de wandeling om 9u30 en duurt tot ongeveer 11u30.

Wanneer Zondag 18 oktober om 9:30

Startpunt Sint Niklaaskerk, Menen

Lendelede

Wandelen langs trage wegen in Lendelede

Geleide wandeling op de trage wegen van Lendelede en Kuurne.

Wanneer Zondag 18 oktober om 13:00

Startpunt DOC Trefpunt, A. Dassonvilleaan 3, Lendelede

Zwevegem

Wandelen langs bedreigde voetwegen in Zwevegem

Op zondag 18 oktober 2015 neemt Natuurpunt Zwevegem terug deel aan de Dag van de Trage Weg. De deelname is voor iedereen gratis en er wordt in samenwerking met onze milieudienst achteraf een drankje aangeboden aan de deelnemers. Onderweg doen wij o.a. bedreigde voetwegen aan: Mortagneweg en Zwevegemweg; alsook de Lage Gaaiweg waar wij op 9 mei actie voerden tijdens "Doorgang voor iedereen".

Wanneer Zondag 18 oktober om 14:00

Startpunt Hoeve van Guy en Annie Verhelst-Haerincq, Zandbeekstraat 14, Sint-Denijs.

Avelgem

Ons landschap binneste buiten

Beweeg door je landschap en maak gebruik van historische paden. Ze laten je genieten van de omgeving. Ze zijn veilig. Ze maken een verbinding korter. Ze zijn vaak gemeente- of provinciegrensoverschrijdend. Ze geven je voeling met het verleden. Ze zijn actueler dan ooit! Ons landschap binnenste buiten, flirtend met de gemeentegrenzen... Oproep aan de beleidsverantwoordelijken voor onderhoud, instandhouding en herstel.

Wanneer Zondag 18 oktober om 14:00

Startpunt Kapellestraat, Kerkhove

Zorg steeds voor goede wandelschoenen en aangepaste kledij.

Meer inFo en inschrijven op www.dagvandetrageweg.be

Zagen zoals de wereldkampioenen

STIHL

VIKING

RIKATRONIC4

VINDT UW VERDELER OP RIKA.BE

**HOUTKACHELS
 MET MEER COMFORT
 ONTSTeking MET EEN
 DRUK OP DE KNOP**

RIKA®

Invoerder: Stroomop bvba, Kattestraat 81, 8520 Kuurne | info@stroomop.be, 056/72 36 30, stroomop.be

"IN BEELD" GAAT VOOR DE KOMENDE JAARGANG OP ZOEK NAAR NIEUWE NATUUR IN ONZE REGIO OF NATUUR DIE EEN HEUSE ONTWIKKELING HEEFT ONDERGAAN. HEB JIJ OUDE FOTO'S VAN GEBIEDEN DIE INMIDDELS ZIJN UITGEGROEID TOT NIEUWE NATUUR IN ONZE REGIO, STUUR ZE DAN ZEKER DOOR NAAR ONZE REDACTIE: KLIMOP@NATUURKOEPEL.BE!

DE MANDELHOEK INGELMUNSTER

VOOR

Het Kanaal Roeselare-Leie loopt dwars door Ingelmunster. Parallel met het kanaal kronkelt de Mandel. Geprangd tussen deze twee waterlopen ligt de Mandelhoek. Sinds eeuwen was dit gebied een moeraszone die regelmatig overstroomd werd door de Mandel. Natuurpunt De Buizerd doet er alles aan om dit moerasgebied te bewaren. Enerzijds maakt de sterke vervuiling van het Mandelwater overstromingen ongewenst: de te talrijke bemesting zou de flora banaliseren en de natuurlijke bewoners verjagen. Anderzijds is de normale evolutie van het moeras een verlandingsproces. Beide factoren maken beheerswerken onontbeerlijk om het moeras in stand te houden. Naast moerassen en poelen bevat de Mandelhoek ook bosjes, ruigten, droge en natte weiden. Door een aangepast beheer wordt getracht de vroegere soortenrijke flora terug te doen terugkomen. Het eerder kleine natuurgebied heeft in de loop der tijden niet altijd een functie als natuurgebied gehad, begin deze eeuw was er zelfs in de Mandelhoek nog weinig sprake van natuur. Dit kon echter dank zij de doorgedreven inzet van natuurpunt De Buizerd weer recht - of moeten we hier zeggen "kronkelend" - getrokken worden.

Foto's © Bart Blomme, Dieter Meheus, Peter Landuyt & Eddy Mullebrouck
Tekst Hendrik Debeuf & Emmanuel Desmet

NA

Van varkenswekerij weer naar natuur

Beide luchtfoto's tonen de Mandelhoek: de eerste dateert van begin de jaren zestig, de laatste van 1996. Goed herkenbaar is het Mandelhof, gebouwd eind 19de eeuw. Het domein kwam in 1938 in handen van de gekende Izegemse familie Berlamont die er een varkenswekerij neerpootte voor het Belgische varkensras Piétrain, bekend als de varkens met de zwarte vlekken. Tegen het Mandelkanaal zie je de varkensstallen met links daarvan een schuur en centraal onderaan een koetshuis. De vloer van dit koetshuis is nu nog te zien in de Mandelhoek. In 1980 plantten de toenmalige Wielewaal en NWG De Buizerd hier een beukenbos aan. De rij kronkelende populieren is een stille getuige van de oorspronkelijke meanderende Mandel voor die werd rechtgetrokken.

De natuur weer op de sporen

De eerste foto toont een oude spoorlijn naar Tielt die voor de Duitsers tijdens de Eerste Wereldoorlog een belangrijke verbinding vormde naar de frontlinie. De spoorweg werd in 1949 uitgebrouwen en beplant met een kleine honderd populieren. Die werden in 2009 allemaal gekapt en nu laat De Buizerd er de natuur zijn gang gaan voor een paar jaar. Her en der staat nog een restant van het betonnen hekwerk van de oude spoorweg rechtop in het oprukkend groen.

Klein Doel aan de Mandel

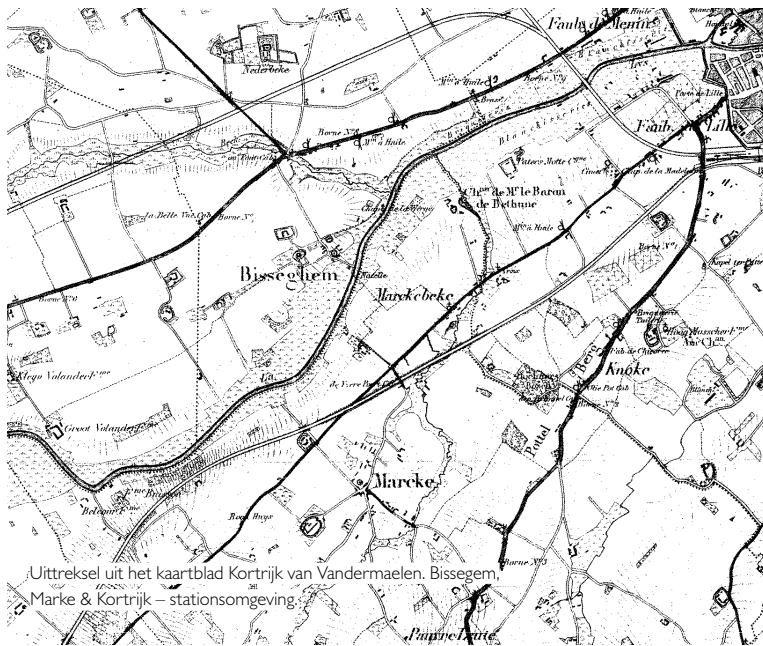
Bij het rechtekken en de verbreding van het Mandelkanaal, moesten de huizen op de eerste foto begin jaren zeventig afgebroken worden. Achter de huizen zie je de populierenrij langs de oorspronkelijke Mandel (zie ook luchtfoto). De creatie van het natuurgebied Mandelhoek in 1980 zorgde ervoor dat de kanaalweg, komende van Roeselare langs de vaart tot Izegem niet werd doorgetrokken tot Ingelmunster en Oostrozebeke. Zo krijgt de Mandelhoek de kans om dank zij aangepast natuurbeheer weer te evolueren naar een moerasbos.

ERWIN DECOENE
WERKGROEP GEOLOGIE
EN LANDSCHAP

■ De 'bebouwde kom'

We beginnen met de historische kaart van Vandermaelen uit het midden van de 19de eeuw. Het uittreksel toont Marke, Bissegem en de stationsomgeving van Kortrijk. De dorpskernen zijn klein en er is geen noemenswaardige industrie. Lintbebouwing ontbreekt. Kortrijk is dicht bebouwd en ligt nog grotendeels binnen zijn vestingen. Landbouw domineert het landschap.

Uittreksel uit het kaartblad Kortrijk van Vandermaelen. Bissegem, Marke & Kortrijk – stationsomgeving.

Zelfde gebied, satellietfoto ontleend aan Google. De afbeelding is gecentreerd op het natuurgebied 't Schrijverke in Marke.

Vergelijk dit even met de satellietfoto, zo'n 150 jaar later. Kortrijk slokte Bissegem & Marke op. Landbouw is haast verdwenen. Het resterende landbouwgebied, zal de komende jaren verder afkalven ten bate van nieuw industriegebied.

De rest van het landschap is ingepalmd door voornamelijk bebouwing, industrie en infrastructuur. Met de bouw van tuinvijken is het areaal aan tuinen toegenomen. De vroeger typische, landelijke landschapselementen als bomenrijen, hagen, boomgaarden, veepoelen... zijn nu zeldzaam. Er is een grote diversiteit aan tuinen, plantsoenen & braakland bijgekomen. Elk met eigen microklimaat, exotische planten... Sommige tuinen zijn wild, andere strak onderhouden. Sommige wijken hebben veel en soms zelfs oude bomen, andere hebben geen bomen...

Optimistisch bekeken, zijn dat een hoop nieuwe ecologische niches.

De vergelijking tussen kaart en satellietfoto toont hoe relatief de spanning is tussen de landbouwsector en natuurontwikkeling. De landbouw stond en staat veel meer onder druk van de oprukkende bebouwing – industrie voorop.

We zoomen even in op een paar lokale voorbeelden uit Klein Tokyo – beter bekend als Wevelgem. Foto's uit Menen, Kortrijk, Kuurne, Waregem of Harelbeke hadden net zo goed gekund.

Foto 1 toont de woningen langs de Moorselestraat in Wevelgem, gezien uit westelijke richting. De overgang tussen landbouwgebied en bebouwde kom is hier bruusk. Het akkerland heeft zijn vroegere kleine landschapselementen bijna volledig verloren. Een jonge aanplant van bomen langs de Moorselestraat verzacht het uitzicht.

Foto 2 toont een typische, haast aanéengesloten lintbebouwing (de Roeselarestraat in Wevelgem). De oudere woningen dateren uit de tijd voor auto's algemeen waren, dus geen garage en steeds dreigend gebrek aan parking. Fietsers moeten maar op hun tellen passen.

De aanéengesloten bebouwing en de parkeerdruk laten geen plaats voor een fietspad of groen in de straat. Zelfs bloembakken op de vensterbanken zijn zeldzaam.

Individuele woningen maken geleidelijk plaats voor appartementen en lofts – met parking. Er is vrijwel nergens enig zicht op het achterliggende gebied.

Achter de huizen – **Foto 3** – ligt het anders. Daar vinden we voornamelijk smalle (5m breed) maar diepe (40m) tuinen die aansluiten op enkele

grotere eigendommen. Dat is vrij typisch voor verkavelingen van circa 1875 tot 1975 in vroegere plattelandsgedebieden. Grondeigenaars konden gronden langs de bestaande wegen verkavelen zonder veel te moeten investeren in wegenis. Het resterende binnengebied is gebruikt voor van alles en nog wat. In dit geval een bedrijf in bouwmaterialen, een kippenkwekerij, een bloemenkweker, een meubelfabriekje, groentekweek, enz.... Het is een landschap dat in essentie 'privé' is, enkel zichtbaar voor de bewoners en gebruikers van het gebied. Bedrijven kunnen hier moeilijk uitbreiden en lopen risico op overlastklachten van burenen.

De ligging binnen een door lintbebouwing omsloten gebied en de opdeling in afgescheiden tuintjes zorgt voor een microklimaat. Verwaarloosde terreinen zijn binnen de kortste keren het domein van bramen, brandnetels, berken en vlinderstruiken. Bomen bij de burenen zorgen voor schaduw en diepte. Tuinkamers scheiden speeltuin, siertuin en moestuin van elkaar. Alles bij elkaar een compensatie voor de eerder saaie straatkant.

De bebouwde kom zoals we die kennen is dus grotendeels een redelijk recent fenomeen dat explosief is gegroeid en heel divers van aard is. Helaas is de bebouwde kom vaak lelijk en onaantrekkelijk. Dat is merkwaardig want de meesten van ons wonen er tenslotte. Een paar bloembakken of een tegeltuin maken een wereld van verschil maar in dit deel van Klein Tokio zijn ze er nog niet.

De bebouwde kom staat de komende tijd ook voor ingrijpende veranderingen. Er is niet veel ruimte meer voor uitbreiding van de bebouwde kom in open gebied. De randinfrastructuur – kilometers wegenis, riolering, waterzuivering, enz... is duur. Het is dus logisch om 'in te breiden'.

Binnengebieden als dat op foto 3 komen in aanmerking voor woonverkaveling eens de economische activiteit in de binnengebieden stil valt. Dat zal als gevolg hebben dat de gemiddelde woning met tuin kleiner zal worden. Het verkeer zal, zo mogelijk, nog drukker worden, want meer mensen en verkeer in hetzelfde gebied. Het valt te hopen dat het beleid, zeker op gebied van verkeer en stedenbouw, creatief is en kort op de bal speelt om de dreigende problemen op te vangen. ■

1

2

3

© Erwin Decoene

THIJS CALU

FREE CLAERBOUT

Mottenparadijs aan de vaart

BIJZONDERE NACHTVLINDERS LANGS HET KANAAL BOSSUIT - KORTRIJK

Dit jaar werden alle Zuid-West-Vlaamse natuurstudiewerkgroepen gevraagd om extra aandacht te besteden aan waarnemingen in het Orveytbos en de Vaarttaluds langs het kanaal Bossuit- Kortrijk in Moen. Ook de insectenwerkgroep deed haar duit in het zakje door er dit jaar - tot nog toe - een drietal keer haar nachtvindervallen op te stellen en zo zicht te krijgen op de nachtvlinderfauna van het gebied. Het kruidenrijke grasland op de kalkrijke leperiaanse klei herbergt tal van zeldzame planten, die ook dienst doen als waardplant voor verschillende nachtvinders. In 2015 werden tot op het moment van schrijven maar liefst 266 soorten vastgesteld*! Hieronder een overzicht van de opmerkelijkste waarnemingen.

Vals witje (*Siona lineata*)

Dit spannertje vliegt vooral overdag en wordt door zijn witte uiterlijk al eens verward met een koolwitje. Maar vergis je niet, dit 'valse' witje is wel degelijk een nachtvlinder. In Moen werd dit jaar een exemplaar waargenomen. Samen met een oudere waarneming in dit gebied zijn dit, voor zover gekend, de enige waarnemingen in West-Vlaanderen.

Gele uil (*Enargia paleacea*)

Een soort van berkenbossen en struwelen. De rups zoekt 's nachts zijn voedsel bijeen en verbergt zich overdag tussen samengesponnen bladeren. Bij ons werd de soort voorlopig enkel in Moen vastgesteld.

Kanariepietje (*Agapeta zoegana*)

Dit kleine nachtvindertje uit de familie van de bladrollers is een soort die bij ons nagenoeg enkel aan de Vaarttaluds wordt opgemerkt. Daar zit een mooie populatie: er zaten tot 15 van

Zilveroogje (*Tebennamicalis*)

Dit onooglijk motje van nauwelijks enkele millimeter groot is makkelijk te missen. Op het eerste zicht een saai en bruin geval, maar wie dichterbij kijkt merkt een opvallende tekening op op de vleugels. Hij dankt zijn naam dan ook aan de opvallende zilveren 'oogvlekjes' op de voorvleugel. Het zilveroogje is een Zuid-Europese soort die in augustus 2013 voor het eerst opdook in ons land. Sindsdien werd de soort nog maar op een zestal andere plaatsen vastgesteld. De rups wordt het meest op heelblaadjes gevonden.

Prachtmot (*Oncocera semirubella*)

Ook de prachtmot doet zijn naam alle eer aan. Deze geel en paarse schoonheid is behoorlijk zeldzaam in Vlaanderen en vind je bij ons enkel aan de Vaarttaluds. De vlinder leeft op kalkrijke gronden en gebruikt verschillende klaversoorten als waardplant.

↑↑ zilveroogje © Thijs Calu

↑ Prachtmot © Pieter Vantieghem

➤ Vals witje © Thijs Calu

deze vlindertjes in de val, terwijl ze eigenlijk niet zo goed op licht komen. Zijn gele kleur (met paarsbruine tekening) bezorgde hem zijn opvallende naam.

In Noord-Amerika worden kanarapietjes ingezet als biologische bestrijders van bepaalde schadelijke onkruiden in de landbouw. De adulte vlinders leven slechts een paar dagen.

Donkere ogentroostspanner (*Perizoma bifaciata*)

Misschien qua uitzicht niet de meest spectaculaire, maar zeker de meest zeldzame soort die gevangen werd en reeds enkele jaren uit het gebied gekend is, is de donkere ogentroostspanner. De vaarttaluds zijn het perfecte biotoop: de soort is afhankelijk

van graslanden op een kalkrijke bodem. Ogentroost is (uiteraard) de waardplant. De rups leeft eerst in een vrucht van de waardplant, later vrij op de plant. In 2005 werd deze soort ook gevangen aan de Kleiputten 't Hoge in Kortrijk. ■

**Een overzicht van alle waargenomen soorten op de Vaarttaluds dit jaar vind je op <http://bit.ly/1Ey0PIB>.*

↓ Gele uil

↓↓ Kanariepietje

↓↓↓ Donkere ogentroostspanner
© Pieter Vantiegheem

VANGSTTECHNIEKEN

Om nachtvlinders te inventariseren worden verschillende technieken gebruikt. Meestal wordt gebruik gemaakt van een **lichtval**. Hiervoor wordt een houten bak gebruikt met daarbovenop een krachtige kwikdamplamp en een trechtersysteem van plexiglas, zodat de nachtvlinders die in de bak vliegen de uitgang niet meteen vinden (de zogenaamde skinnerval). Een alternatief is vangen met een **rechttopstaand laken**, waarop de vlinders iets makkelijker te bekijken vallen als je bij de opstelling blijft.

Een andere methode is **smeren**, waarbij allerlei combinaties van alcohol en suiker in de schemering op bomen met een ruwe schors wordt aangebracht. Verschillende vlinders die weinig of niet op licht komen, worden wel aangetrokken door het smeer.

Voor bepaalde soorten moet je gericht **op zoek**. Dit geldt bv. voor bepaalde dagactieve nachtvlinders, maar ook sommige nachtactieve dieren laten zich bijna enkel zien door met een zaklamp de waardplant af te zoeken.

Een techniek die vaak voor het aantrekken van Wespvlinders (vlinders die lijken op wespen, om zo predatoren te verschalken, 'mimicry' in het jargon) is het gebruik van **Feromonen** (de geur die vrouwtjes verspreiden om mannetjes te lokken).

Tenslotte kun je ook op zoek gaan naar de **mijnen** die verschillende kleinere nachtvlindersoorten maken op de bladeren, stengels of vruchten van allerlei bomen en planten.

CHRISTINE HANSSENS

Onze Boleten

Boleten, iedereen van jullie kent ze wel. Het zijn meestal stevige tot forse paddenstoelen met hoed en steel. De fijne poriën aan de onderzijde van hun hoed zijn openingen van heel smalle buisjes waarin massa's sporen gevormd worden. Wanneer je immers zo'n hoedje enige uren op wit papier legt zijn heel veel bruine stipjes te zien: "sporenhoopjes". Elk van die hoopjes sporen bevat, verschiert niet, duizenden sporen. De buisjes zelf zien er uit als dunne streepjes die zichtbaar worden wanneer je het hoedje gewoon middendoor snijdt.

Veel zwammen zijn opruimers, andere zijn parasieten (deze leven ten koste van een of ander levend wezen), maar boleten zijn symbionten. Meestal leven ze in gezelschap van bomen. Hun zwamvlok strengelt zich rond de fijne worteltjes van de boom en zorgt ervoor dat water en mineralen vlot opgenomen worden door de boom. Tegelijk bekomen ze suikers en andere voedingsstoffen van de boom. Deze symbiose noemt men "mycorrhizavorming". Sommige boleten verkiezen één bepaalde boomsoort als partner, andere zijn bij verschillende boomsoorten te vinden. Steunend op hun uiterlijk, onderscheiden we er 4 geslachten: *Boletus*, *Xerocomus*, *Leccinum* en *Suillus*.

Soorten van het geslacht Boletus bezitten een zeer stevige steel die wat verdikt is in het centrum. Hun oppervlak is glad en voorzien van stippen of een netwerk.

Best gekend is het **gewoon eekhoorntjesbrood** (*Boletus edulis*) (afb. 1 en 2). Het hoedje van jonge exemplaren doet in kleur en vorm denken aan een klein broodje, op een stevige steel. Let ook eens op de poriën. Deze zijn klein, rond en wit tot licht gelig. Bij jonge exemplaren is de steel wittig. Hij wordt bleekbruin met te verouderen. Ze groeien zowel in loof- als naaldbos. Het gewoon eekhoorntjesbrood is

goed eetbaar en zeer lekker. Het hoedoppervlak van een nauw verwante soort, het **bronskleurig eekhoorntjesbrood** (*Boletus aereus*) (afb. 3), is duidelijk donkerder. Op zijn steel is een bruine netstructuur te zien op lichtbruine ondergrond. Bij het **vroeg eekhoorntjesbrood** (*Boletus reticulatus*), is de netstructuur op de steel wit. Bij de **pronksteelboleet** (*Boletus calopus*) (afb. 4 en 5) contrasteert de bleke hoed met intens gele poriën en de rode steel met bleek netwerk. Het vlees is licht geel, het kleurt wat blauw aan de lucht en bezit een bittere smaak.

Bij de **gewone heksenboleet** (*Boletus erythropus*) (afb. 6) en verwanten zijn de poriën rood. Ze worden snel donkerblauw tot zwart bij druk. Hun gele steel is voorzien van een rood netwerk. Citroengeel vlees in hoed en steel van de **netstelige heksenboleet** (*Boletus luridus*) wordt vlug donkerblauw bij doorsnijden. Op hun steel is een oranje-rood net te zien dat bij druk blauw wordt. Een belangrijk herkenningmiddel is de blijvende rode lijn tussen de buisjeslaag en het hoedvlees, die zichtbaar wordt als je de hoed doorsnijdt.

Boleten van het geslacht Xerocomus, de Fluweelboleten, bezitten een droog en viltig hoedoppervlak dat soms barsten vertoont. De gele tot roestige poriën zijn er soms breed en samengesteld.

Bij de **kastanjeboleet** (*Xerocomus badius*) (afb. 8) is het hoedoppervlak kastanje-kleurig en de citroengele poriën kleuren er vlug blauw bij druk. Zijn steeloppervlak is iets bleker dan de hoed en licht donzig. De **rode boleet** (*Xerocomus rubellus*) (afb. 9) die regelmatig in de nabijheid van eik te vinden is, behoort eveneens tot deze groep. Typisch zijn de opvallende rode hoed en steel. De gele poriën

Foto's: © Christine Hanssens

kleuren vlug blauw bij beschadiging.

Spoelsteelfluweelboleten

(*Xerocomus communis*) (afb.10) zijn uiterlijk soms moeilijk te onderscheiden van andere soorten uit deze groep. Er zijn immers nog fluweelboleten waarvan de steel spoelvormig eindigt. Een eenvoudig middel om de spoelsteelfluweelboleet met zekerheid op naam te brengen is hem gewoon over de ganse lengte middendoor snijden. Bij onze soort zijn dan onderaan in de steel rode stipjes te zien. Zo kreeg hij ook de naam "Blozende fluweelboleet".

Bij de **sombere Fluweelboleet** (*Xerocomus porosporus*)

(afb.11 en 12) is het hoedoppervlak snel gecraqueleerd en gebarsten. Deze boleten worden donker bruin tot zwartbruin met te verouderen. Hun samengestelde poriën zijn eerst citroengeel. Ze worden blauw bij druk en donkerder met te verouderen. De **kostgangerboleet** (*Xerocomus parasiticus*) (afb.13) is, zoals zijn naam laat vermoeden, een parasiet. Verwonderlijk hierbij is dat hij parasiteert op een andere zwam, namelijk de Gele aardappelbovist. Soms vinden we meerdere kostgangerboleten op één enkele aardappelbovist.

Boleten van het geslacht Leccinum noemt men ook

Ruigsteelboleten. Hun steel is immers lange tijd bedekt met wollige vlokken. Deze worden donker tijdens het verouderen. Het vlees van hoed of steel wordt er snel grijs tot zwartachtig wanneer men ze doorsnijdt.

Eikenboleten (*Leccinum quercinum*) (afb.14) moet je gaan zoeken in de nabijheid van eik. Het hoedoppervlak en de vezeltoppen op de steel zijn er donker oranjebruin tot roestbruin.

Oranje berkenboleten (*Leccinum versipelle*) (afb.15) bezitten een intens oranje hoed met duidelijk overhangende rand. Dit is op de foto, die enkel een bovenzicht toont, niet te zien. ►

DOE MEE MET DEZE WERKGROEP

WOENSDAG 14 OKTOBER // GELEIDE PADDENSTOELENWANDELING WEEK VAN HET BOS

Paddenstoelenwandeling met gids Christine Hanssens.

Afspraak: Om 13u30 in Domein Hemsrode, Hemsrode 3, Anzegem

ZONDAG 18 OKTOBER // HERFSTPADDENSTOELEN IN HET STERREBOS IN RUMBEKE

Zoeken naar paddenstoelen in het Sterrebos in Rumbeke.

Afspraak: Om 14u aan parking Sterrebosdreef 66, Rumbeke

WOENSDAG 21 OKTOBER // PADDENSTOELEN ZOEKEN AAN DE WESTKUST

Gids is Pol Debaenst. In de voormiddag doen we de Westhoek aan, nemen onze pick-nick in 'De Nachtegaal' en in de namiddag speuren we in het Calmeynbos. Carpoolen mogelijk.

Afspraak: Om 8u30 in Kortrijk aan het NEC De Steenoven of om 10u aan Educatief Centrum De Nachtegaal, Olmendreef 2 De Panne

ZONDAG 25 OKTOBER // BEGELEID ZOEKEN NAAR PADDENSTOELEN IN DOMEIN WALLEMOTTE IN IZEGEM

Paddenstoelenwandeling in Izegem met gidsen Jimmy Desmet, Joseph Iserbyt, Luc Pinoy en Christine Hanssens. Er is tegelijk een infostand voorzien met meer uitleg over de giftige paddenstoelen in onze streek.

Afspraak: Om 14u aan de parking van domein Wallemotte, Izegem

WOENSDAG 4 NOVEMBER // HERFSTPADDENSTOELEN IN HET OPGESPOOTTERD TERREIN EN DE POEL IN MENEN

Paddenstoelenwandeling met gidsen Luc Pinoy en Joseph Iserbyt.

Afspraak: Om 13u30 op de parking langs de Leie, Noordkaai, Menen

ZONDAG 8 NOVEMBER // ROOD MET WITTE STIPPENWANDELING

Paddenstoelenwandeling met gids Jimmy Desmet.

Afspraak: Om 9u30 aan het infobord Argendaalwandeling, Doornikserijks-weg (kruispunt Beerbosstraat), Bellegem

ZONDAG 8 NOVEMBER // NAMIDDAGTOCHT IN 'TVELD IN ARDOOIE

Gidsen: Jimmy Desmet en Luc Pinoy

Afspraak: Om 14u op Parking van het domein Bloemgatstraat, Ardoeie

WOENSDAG 18 NOVEMBER // MICROSCOPIE VAN PADDENSTOELEN

Onder leiding van Christine Hanssens werken met de microscoop en ontdekken wat niet meer zichtbaar is met het blote oog, maar wel onontbeerlijk is voor determinatie. Ook paddenstoelen uit eigen tuin of omgeving mogen meegebracht worden voor determinatie.

Afspraak: Om 13u30 in het NEC De Steenoven, Schaapsdreef 29, Kortrijk

ZONDAG 22 NOVEMBER // ZOEKEN NAAR VEEL PRACHTIGE PADDENSTOELEN IN DE BOSSEN VAN STAMBRUGES

Paddenstoelenwandeling met gids Christine Hanssens. Carpooling mogelijk.

Afspraak: Om 13u00 op parking Zuid van de Gavers (Molen), Eikenstraat, Harelbeke

WOENSDAG 2 DECEMBER // PADDENSTOELEN IN LIPPENSGOED-BULS KAMPVELD IN BEERNEM

Paddenstoelenwandeling met gids Christine Hanssens.

Afspraak: Om 13u30 aan parking "Het Aanwys" (kruispunt Reigerbosstraat en Torenweg), Beernem

WOENSDAG 16 DECEMBER // MICROSCOPIE VAN PADDENSTOELEN

Onder leiding van Christine Hanssens werken met de microscoop en ontdekken wat niet meer zichtbaar is met het blote oog, maar wel onontbeerlijk is voor determinatie. Ook paddenstoelen uit eigen tuin of omgeving mogen meegebracht worden voor determinatie.

Afspraak: Om 13u30 in het NEC De Steenoven, Schaapsdreef 29, Kortrijk

WOENSDAG 6 JANUARI // WINTERPADDENSTOELEN IN DE KLEIPUTTEN MET NIEUWJAARSDRINK

We doen een korte wandeling in het natuurgebied "De kleiputten" en komen daarna samen in het NEC voor een overzicht van de activiteiten van 2015 en de programmavoortelling voor het jaar 2016. Natuurlijk gaat dit gezellig samenzijn gepaard met een drankje en een hapje....

Afspraak: Om 13u30 in het NEC De Steenoven, Schaapsdreef 29, Kortrijk

Info over deze activiteiten bij Christine Hanssens (056/21 23 13 of christine.hanssens@gmail.com)

De steelschubben zijn er donker- tot zwartbruin. Ze groeien bij berk en populier.

De **harde populierboleten** (*Leccinum duriusculum*) (afb. 16) komen voor bij ratelpopulier. Hun vruchtvlees kleurt roodachtig bij beschadiging. Interessant is te

zien dat het bleekgroen kleurt in contact met FeSO_4 .

Boleten van het geslacht Suillus groeien enkel bij naaldbomen. Ze bezitten meestal een slijmerig hoedoppervlak, verschillende onder hen bezitten een ring of een ringzone. De koeienboleet en de melkboleet zijn twee algemeen voorkomende soorten die tot dit geslacht behoren.

Bij jonge **melkboleten** (*Suillus granulatus*) (afb. 17) zijn er waterige druppeltjes te zien op de onderzijde van de buisjes. Ook op hun steel komen witte tot bleekgele korreltjes voor die waterige druppeltjes uitscheiden. De **koeienboleet** (*Suillus bovinus*) (afb. 18) is een kleinere soort met wijde, hoekige poriën die wat aflopen op de steel. De

zwammetjes zijn kaneelbruin tot okerkleurig met blekere rand. Hun oppervlak is enigszins kleverig.

Verschiert niet wanneer je een boleet vindt die helemaal intens geel geworden is (afb. 19), deze is aangetast van de **goudschimmel**, ook boletenrot (*Sepedonium chrysospermum*) genoemd. Deze bijzondere schimmel kan op alle soorten boleten parasiteren. Dan wordt de boleet eerst helemaal wit en tenslotte intens geel. In dit stadium is hij zeer broos.

Tot de boleten behoren verschillende goed eetbare en tegelijk zeer smakelijke soorten. Toch is het belangrijk erop te wijzen dat het best is van enkel soorten te consumeren waarvan je 100% zeker bent. Eetbare soorten die bij ons uiterst zeldzaam zijn laten we ook best verder groeien ■

✧ Planten

GEERT RANSON

Bijzondere Flora

VAN HET DOMEIN BALIEKOUTER IN WAKKEN

Op zaterdag 6 juni bezocht de plantenwerkgroep het provinciaal natuurdomein De Baliekouter te Wakken. Dit provinciaal domein is intussen 45 hectaren groot, is betrekkelijk jong maar landschap- pelijk zeer aantrekkelijk gezien het gelegen is rond de vallei van de Mandel. Het domein bestaat voor ongeveer de helft uit inheems bos. In de natte overstromingsweiden liggen enkele poelen en op de drogere kouters is er een akkervogelproject en bevinden zich enkele hoogstamfruitboomgaarden. Door aangepast maaibeheer ontwikkelen zich interessante natte weiden en bloemrijke graslanden.

Hierbij enkele van de opmerkelijkste waarnemingen:

In de natte weiden vonden we enkele typische grassen zoals geknikte vossenstaart, rood zwenkgras, ruw beemdgras en mannagrass.

Mannagrass (Glyceria fluitans)

Deze plant komt onder andere voor op natte, voedselrijke grond langs sloten, in graslanden en loofbossen. Mannagrass bloeit van mei tot augustus

met lange, smalle pluimen. De plant werd al sinds de steentijd gegeten. Ook vee is dol op de sappige en zoete smaak van dit gras.

Watervogels, en met name eenden eten dan weer het zaad. Oude 19de eeuwse bijnamen zijn Groot Vlotgras en Waterzwaai.

Op één van de poelen bloeide naast de waterlelie ook waterviolier.

→ Mannagrass
© Bioweb

Waterviolier (*Hottonia palustris*)

Deze waterplant is inheems, maar komt ook voor in grote delen van Europa en Azië. Waterviolier heeft heel mooie bloemen en behoort tot de familie van de sleutelbloemen (primulaceae). Hij groeit onder water voor zover de bodem in de winter niet bevroest. Het is een uitermate geschikte plant voor de natuurlijke vijver omwille van zijn uitstekende kwaliteit als zuurstofleverancier en geschikte plant om eieren van vissen op af te zetten. Elke plant heeft verscheidene bloeistengels, die tot 60 cm hoog worden. De uitstaande bloemkransen, die meestal een zestal bloemen bevatten, zijn sierlijk. Deze bloemen hebben een stervorm en zijn bleekpaars tot wit van kleur. In het hart van de

bloem staat nabij de kroonbuis een gele vlek. De bladeren zijn kamvormig en diep ingesneden.

In de bloemrijke graslanden vonden we typische planten zoals moerasmuur, watermunt, lies en rietgras, reukgras, lidrus en veelkleurig vergeet-me-nietje.

Veelkleurig vergeet-me-nietje (*Myosotis discolor*)

De bloemen zijn eerst bleekgeel of roomkleurig, later worden ze roze of blauw. Ze zijn 2 tot 3 millimeter groot en hebben een schotelvormige zoom. De bloemen worden druk bezocht door vliegen en na bestuiving en bevruchting ontwikkelt zich het nootje dat in de kelk opgesloten blijft. De plant behoort tot de familie van de ruwbladigen (boraginaceae). De familie komt wereldwijd voor van gematigde streken tot in de tropen, met een concentratie rond de Middellandse Zee. Een opvallend kenmerk is de ruwe beharing op stelen, bladeren en knoppen. De bloeiwijze is een schicht. De plant is eenjarig en de naam *Myosotis* komt van het Griekse *myos* (muis) en *otis* (oortjes). De zachte beharing van de bloem en de vorm lijken enigszins

op een muizenoor. *Discolor* betekent “van verschillende kleuren”. De plant groeit op zonnige, open plaatsen.

Bruine mosterd (*Brassica juncea*)

Heel wat discussie en opzoekingswerk was nodig om één van de gele composieten correct op naam te brengen. Na veel twijfel hadden we zwarte mosterd (*Brassica nigra*) genoteerd maar bij nader inzien en onderzoek bleek dat de hauwen en de snavel veel langer waren. De hauwen waren bovendien afstaand waardoor we hier met zekerheid te doen hadden met bruine mosterd (*Brassica juncea*) of met de Nederlandse naam “sereptamosterd”.

De plant wordt vaak als kruising beschouwd tussen de zwarte mosterd (*Brassica nigra*) en chinese kool (*Brassica campestris*). Verschillende rassen van de plant worden gekweekt zowel voor haar bladeren, die als groente gebruikt worden, als voor de zaden, waarvan de olie tot mosterd verwerkt wordt. ■

- ✓ Waterviolier
- © Bioweb
- ← Veelkleurig vergeet-me-nietje
- © Sannse
- ↓ Bruine mosterd
- © Geert Ranson

JOHAN STAELENS

Zomermaanden vol dierenleven

Inventarisatie van het Orveytbos

Onze zoogdierenwerkgroep kon tijdens de Nacht van het Zoogdier (op 20 juli) niet minder dan 14 zoogdieren observeren in het Orveytbos te Moen. We deden dit door het uitzetten van life-traps, plaatsen van cameravallen en marterbuizen. Voor de vleermuizen werd gewerkt met batdetectors. Dit leverde waarnemingen op van laatvlieger, dwergvleermuis, watervleermuis. Met de andere technieken vonden we egel, mol, haas, konijn, ree, vos, steenmarter, hermelijn, rosse woelmuis, bosspitsmuis en bosmuis. Natuurpunt Zwevegem zorgde voor een warm onthaal en lekkere catering. Het Agentschap Natuur en Bos voor de vergunningen en begeleiding. De ganse opzet was niet alleen zeer leerrijk voor iedereen maar ook een nuttige veldervaring om het zoogdierenonderzoek door onze werkgroep in de toekomst nog grondiger en professioneler aan te pakken.

Kerkzolderonderzoek in Ingelmunster

↑ Speuren naar zoogdieren

➤ Grootoorvleermuis gevonden tijdens kerkzolderonderzoek © Johan Staelens

→ Op kerkzolderonderzoek in Ingelmunster © Johan Staelens

→ → Eikelmuis op muurtje in het stadscentrum van Kortrijk

Natuurpunt De Buizerd VZW contacteerde onze werkgroep wegens een mogelijke vleermuiskolonie op een kerk in Ingelmunster. Benieuwd als we zijn, gingen we direct met onze warmtecamera en bat-detector aan de slag. Na enig zoek- en speurwerk werd inderdaad een vleermuiskolonie in de gewelven van het buitenschip aangetroffen. Daarmee werd nog eens bevestigd dat kerkzolders een heel belangrijke voortplantingsplaats zijn voor onze bedreigde en beschermde vleermuisensoorten. Qua soorten werden uitvliegende laatvliegers en dwergvleermuizen gedetecteerd. Tot onze verrassing troffen we echter ook een veel zeldzamere soort aan: een Grootoorvleermuis.

Eikelmuisproject

Voor de bescherming van de bedreigde eikelmuis werd een heus actieplan uitgewerkt. Meer info hierover vind je op www.eliomys.eu.

Met een 50-tal vrijwilligers van het eikelmuisproject proberen we samen met de Provincie West-Vlaanderen, het Agentschap van Natuur en Bos en de Zoogdierenwerkgroep van Natuurpunt

een deel van het actieplan voor de Eikelmuis uit te voeren om zo de Eikelmuis een veilige toekomst te garanderen. Zo werden al drie eikelmuisstuinen in West-Vlaanderen ingehuldigd, een vierde is in de maak. In het kader van de inventarisatie hangen er ook al méér dan 400 eikelmuis kasten op.

Merkwaardig is een mooi gedocumenteerde waarneming van een eikelmuis in het centrum van Kortrijk! Eikelmuisen zijn meer en meer echte cultuurvolgers aan het worden. Deze waarneming vanuit het centrum van de stad, stemt ons hoopvol voor de toekomst, want de populatie van de eikelmuis neemt sterk af in het buitengebied. Anderzijds, als stadscentra voor de natuur beter worden dan “den buiten”, zegt dit vooral heel veel over de afnemende kwaliteit van het buitengebied...

1000-soortenweekend in Beernem

Tijdens het afgelopen 1000-soortenweekend in het Provinciaal Domein Bulskampveld in Beernem hielp onze werkgroep om zoveel mogelijk data te verzamelen van zoogdieren. Vooral Miguel De-

meulemeester stopte heel wat voorbereidend werk in opzetten van de life-traps. Mario Desloovere en Johan Staelens legden zich vooral toe op vleermuisonderzoek.

Waargenomen soorten waren dwergspitsmuis, rosse woelmuis, bosspitsmuis, bosmuis (op de cameraval), rosse vleermuis, dwergvleermuis (kolonie), watervleermuis, laatvlieger, ree, steenmarter, haas, wild konijn en eekhoorn,

Vleermuizenexcursie in het Beukenhof in Vichte

Op uitnodiging van Natuurpunt Krekel-Anzegem werd eind juni een vleermuizenavond ingericht. Na een educatieve film volgde een geslaagde excursie. We konden heel lang en van dichtbij laatvliegers,

dwergvleermuizen en rosse vleermuis detecteren. Kasteeldomeinen met veel oude bomen zoals het Beukenhofpark in Vichte zijn zeer belangrijk. Oude bomen tellen immers veel spechtengaten die dan op hun beurt een belangrijke kolonieplaats voor boombewonende vleermuissoorten zijn. Watervleermuis, grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis en de bedreigde rosse vleermuis maken hier gebruik van. ■

✓ Bosspitsmuis gevonden tijdens 1000-soortenweekend
© Mario Desloovere

✓ ✓ Miguel, Johan en Mario bij de aanvang van de controles tijdens het 1000-soortenweekend

↓ Speuren naar vleermuizen in het Beukenhofpark

Wil je ook zoogdierenkenner worden?

Sluit dan aan bij onze zoogdierenwerkgroep hier in Zuid-West-Vlaanderen. Zo word je op de hoogte gebracht van activiteiten, leer je zelf inventariseren (al doende leert men) en kan je meehelpen bij educatieve activiteiten. Neem contact op met Johan Staelens van de Zoogdierenwerkgroep Zuid-West-Vlaanderen: johanstaelens@telenet.be

NATUURPUNT ANZEGEM FEEST!

50 TINTEN MENS NATUUR EN MILIEU

Programma

10:00 uur Tiegemberg, markante natuur en bewoners, wandeling met Erik
10:00 uur Kinderen bouwen een wilgenhut met Stijn
12:00 uur Verbazende hapjes à €3/pp, door KVLV en Wereldwinkel
15:00 uur Tiegemberg, het roemrijke verleden, wandeling met Erik
15:00 - 17:00 uur Klimaatkuis en dialoog met Werner, ism minaraad
15:00 -17:00 uur Kinderen aan't werk, ism JNM Leievallei
17:00 -18:00 uur Djembé workshop met Pieter
18:00 uur Optreden van newgrass folkgroep **STROGRASS!**
19:00- 21:00 uur Bio-bier en Bio kaas: drinken, eten en meer weten, à €10/pp, met Geroen, ism minaraad (vooraf inschrijven via 056/77 50 22 of natuurpunt_anzegem@pandora.be)

DOORLOPEND: BAR, DEMO BOOMVERZORGING, KINDERVERHALEN, VERSCHILLENDE STANDJES OA DOOR LOKALE BOEREN, VELT, NATUURVRIENDEN, WERELDWINKEL, ...

VU:NATUURPUNT KREKEL ANZEGEM. MET DE MEDEWERKING VAN DE WERELDRAAD. WWW.NATUURPUNTANZEGEM.BE

ZATERDAG 14 NOVEMBER 2015
ST. ARNOLDUSPARK TIEGEM

beleef de Gavers

Zondag 11 oktober om 9.00 uur
Viervoeters in de kijker

In De Gavers is een grote variëteit aan zoogdieren aanwezig. Maar hoe kan je ze opsporen? Waar leven ze? Wat zijn hun overlevingskansen? Zijn er ook terugkomers of vertrekkers? Op al jouw vragen krijg je een antwoord tijdens deze ochtendwandeling.

Wie: volwassenen

Prijs: gratis

Inschrijven/info: www.west-vlaanderen.be/gavers

Vrijdag 30 oktober om 18.30 uur
Halloween in De Gavers

De 3de editie van Halloween neemt de deelnemers weer mee in de natuurverhalen achter de Halloweenmythe. Vriendelijke heksen en tovenaars begeleiden iedereen in 2,5 uur durende tocht langsheen 8 mysterieuze standen. Benieuwd of jij alles reeds wist.

Wie: Gezinnen met kinderen vanaf 4 jaar

Prijs: €6

Inschrijven: verplicht (max 240 personen) via www.west-vlaanderen.be/gavers

Woensdag 18 november om 19.00 uur
Muggen

De muggenwereld is een fascinerende wereld. Boeiend voor de mensen die er kennis van hebben, maar afschrikwekkend voor de leken. Prikken alle muggen? Is er zo iets als zoet bloed? Welke muggen komen voor boven en rond de Gaverplas? Op deze en veel andere vragen brengt Julie Demeulemeester (Tropisch Instituut Antwerpen) meer duidelijkheid. Nadien worden enkele muggenlarven onder de binoculairen gedetermineerd.

Wie: volwassen natuurliefhebbers

Prijs: €2 (consumptie inbegrepen)

Info/inschrijven: www.west-vlaanderen.be/gavers

Vrijdag 18 december
vrij vertrek tussen 19.00en 20.00 uur
Putteke Winter

Deze bijzondere avondwandeling in het teken van het licht, brengt de bezoeker op verrassende plaatsen in het domein. Klank en licht zorgen voor een uniek spektakel. De intrigerende tocht wordt afgesloten met een sfeervol slotmoment.

Wie: gezinnen met kinderen

Org./info: PSNC De Gavers

Prijs: gratis

Inschrijvingen en info

PSNC De Gavers
Eikenstraat 131, 8530 Harelbeke
T 056 23 40 10
gavers@west-vlaanderen.be
www.west-vlaanderen.be/gavers

WOENSDAG 25 NOVEMBER: KLIMAATAVOND IN KUURNE

Wat kunnen we zelf doen voor het klimaat?

Van 30 november tot en met 11 december 2015 vindt in Parijs de eenentwintigste jaarlijkse klimaatconferentie van de Verenigde Naties plaats. Het is de bedoeling een globaal actieplan samen te stellen: ambitieus genoeg om als doel een begrenzing tot 2°C opwarming te halen, op iedereen van toepassing en juridisch bindend.

Op de vooravond van deze belangrijke klimaatconferentie richten Natuurpunt De Vlasbek in samenwerking met de milieuranen van Kuurne en Lendeledede een klimaatavond in op woensdag **25 november 2015**. We stellen ons de vraag wat we als burger kunnen doen tegen de klimaatopwarming. Ook de gemeentebesturen van Kuurne en Lendeledede, die onlangs het klimaatcharter hebben ondertekend, worden bevraagd naar hun reeds genomen initiatieven.

“KLIMAATTOP PARIJS IS LAATSTE KANS OM DE WERELD ZOALS WE DIE NU KENNEN TE BEHOUDEN.”
Hoofdeconoom Internationaal Energieagentschap Fatih Birol

“GEEN GROTERE DREIGING DAN DE KLIMAATVERANDERING”
President Obama

“KLIMAATCONFERENTIE IN PARIJS IS SCHIJNVERTONING”
Nobelprijswinnaar Joseph Stiglitz

“KLIMAATCONFERENTIE IN PARIJS WORDT SUCCES”
President Obama

“WORDT HET KLIMAAT GERED IN 2015?”
Greenpeace

Programma:

Toelichting over de klimaatopwarming door een expert Klimaat van de Bond Beter Leefmilieu
Concrete voorstellen door deskundigen over een viertal onderwerpen:

- Water: Ann Top (Enviro plus en bestuurslid West-Vlaamse Milieufederatie)
- Voeding: Vanya Verschoore (Stadsboerderij Kortrijk)
- Mobiliteit (transport): Eddy Loosveldt (Voorzitter Natuurpunt Zwevegem)
- Energie en wonen: Ronny Dewinter (Energie-deskundige)

Panelgesprek met sprekers aangevuld met vertegenwoordigers van de gemeenten, na de pauze mogelijkheid tot vraagstelling door het publiek.

Praktische info:

Wanneer: Woensdagavond 25 november 2015 om 20 uur

Waar: Zaal Senter - Sint-Katrienplein 14, 8520 Kuurne - inkom gratis

Wat kan ik voor het klimaat doen?

KLIMAATAVOND

WOENSDAG 25 NOVEMBER 2015

MET PRAKTISCHE TIPS

Welke zijn de gevolgen voor ons? En wat kunnen we daar zelf aan doen?

Een panel van specialisten behandelen thema's zoals energie, voeding, water en mobiliteit met een vragenronde achteraf.

Organisatie:

natuurpunt

GAVERSTREKE

STEF BOONE

Dotterbloemen varen wel
bij de hoge waterstand
in de winter
© Stef Boone

Het Koeksken heeft iets moois in petto

verkavelingsdwang

Ook ergens in die jaren zeventig kwam de actie *plant een boom* het valleitje inrollen en de schooljongens mochten populieren en wilgen planten in het gebied: snelle groeiers, die dan ook snel een *echt* bos zouden vormen. En toen werd alles stil. De burens vonden dat ze de oude beekbedding maar beter zo snel mogelijk opvulden en maakten gretig gebruik van het toegangsweggetje om er volop tuinafval te dumpen. Maar tuinafval en water zorgen voor vergisting en geurhinder...

Natuurpunt op de bres

Op het schepencollege van 23 december 2002 besliste het stadsbestuur van Harelbeke om het beheer van dit gebied aan de nieuwe vereniging *Natuurpunt* te geven. Die zagen een boel kansen om de natuur hier verder te ontwikkelen en het werd al snel duidelijk dat het ruimen van tuinafval de eerste zorg moest zijn. Na twee dagen natuurbeheerwerk in stinkende smurrie leverden we 1364 en 4860 kg tuinafval af in Moen. Terwijl we dit werkje uitvoerden kwamen de buurtbewoners af en toe een

kijkje nemen. Ze waren tevreden, want in de zomer was de stank soms niet te harden. Ondertussen bekenden ze dat ze daar ook wel eens met de kruiwagen naartoe gekomen waren. Nu was het duidelijk, mede door de omzendbrief van de Stad, dat het gedaan was met storten.

Op één van de eerste vergaderingen van het daarop volgende voorjaar was ik als conservator trots om een bokaal water op tafel te kunnen zetten: helder én vol watervlooien en ander bewegend tuig, een teken dat ons stinkende werk resultaat begon te krijgen.

“.....IK HANG NOG STEEDS
IN DE BOMEN...”

Diezelfde winter was er ook snoeiwerk nodig, de hoogspanningsleiding die over het gebied passeert vereist dat de bomen eronder op tijd geknot worden: onze eerste groepsactiviteit mét risico en we betaalden al meteen leergeld. De conservator dacht dat hij kon vliegen - en dat kon ik ook - maar landen vroeg

1

2

3

4

5

toch nog wat oefening. Het is namelijk niet de bedoeling dat je op je gezicht belandt. Eén van de medewerkers liet zich al ontvallen “dat ze die vrijwilliger niet veel meer gingen zien bij beheerwerk”, maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Ik hang nog steeds in de bomen, maar nu wel met veiliger methodes. Intussen gebeurt het snoeiwerk onder de hoogspanningsleiding, nu door een firma die betaald wordt door de uitbater van de leiding en die de aanwijzingen netjes opvolgt - soms helaas de verkeerde - want op aanwijzen van één van de burens ging er dit jaar zomaar een treurwilg van de stad tegen de vlakte.

natuurbeheer à la carte

Naderhand begonnen we met de hulp van de landschapswacht de zwarte els rond de poel in hakhout om te zetten om meer licht in de poel te krijgen. In 2013 moesten de brandnetels plaats ruimen voor bosandoorn, moerasspirea, dotterbloem en bittere veldkers. De eerste maaibeurt verliep nog een beetje amateuristisch maar we waren al blij dat we de reuzenbalsemien (exoot) konden verwijderen.

In 2014 kwam het aanbod om het gebied te laten maaien door de beheerploeg van Natuurpunt. We moesten enkel nog het maaisel te verzamelen. De overeenkomst met de stad werd herzien en er was nood aan een concreter beheerplan. De consultants van Natuurpunt bezochten het gebied en voor het eerst werd er gesproken over het verwijderen van de populieren en wilgen, intussen een goeie veertig jaar oud en af een toe een bron van ergernis voor de burens. Ze hadden al visioenen van bomen die op hun huis vielen en na elke storm kwam hun vrees weer ter sprake. Aanvankelijk was iedereen voorstander van een moerasbosje met meer licht in de poelen (restanten van de oude beekbedding), maar 2015 bracht dan weer een verrassing: de consultants stonden niet langer achter dit maaibeheer “omdat er altijd bramen en netels zullen staan in een dergelijk bosje”.

“WAT NU GEDAAN?”

Na overleg besloten we dan maar zelf te maaien, niet om de stikstofvoorraad te verminderen,

daarvoor is het gebied teveel verzadigd, maar om variatie in de structuur te brengen. We zagen dat er nu minder brandnetel staat en we ontdekten een reuzenvariant van look-zonderlook die ineens in grote groepen in het gebied voorkomt, veldkers - goed voor het oranje tipje - en voor het eerst enkele exemplaren van de breedbladige wespenorchis. Zelf maaien betekent ook meteen dat we kunnen laten staan wat interessant lijkt zoals talrijke zaailingen van meidoorn en vogelkers die we in een latere fase zullen uitplanten in het gebied. De bosandoorn kan zich verder verspreiden en bij mijn laatste rondgang ontdekte ik zelfs een stukje met wolfsfoot. Andere soorten zijn de echte valeriana, echte sleutelbloem, basterdwederik, gele lis en harig wilgenroosje.

het begin van een droom...

Al deze soorten die hier oorspronkelijk voorkwamen doen ons dromen dat we ooit de gehele beekbedding tot op de bodem kunnen uitgraven om alle zaden die daar liggen toch nog te laten uitgroeien. We zijn benieuwd wat dat allemaal zal opleveren. ■

1. Voorjaarstapijt van Speenkruid langs de beek

2. Echte Valeriaan geeft dit hoekje een kalmerende geur

3. Look zonder look van buiten-gewoon formaat

4. Het maaisel op hoop zetten vraagt wel mankracht

5. De ploeg van Natuurpunt aan het werk in 2014
© Stef Boone

BERT VAN DIERDONCK
NATUURPUNT KORTRIJK

Kortrijk krijgt nieuwe natuur

Hoe het groeide

In 2014 nodigde de stad Kortrijk Natuurpunt uit om een lijst te bezorgen van mogelijk te ontwikkelen en in te richten natuurgebieden in Kortrijk. Deze vraag kwam er nadat de stad beslist had om de industriezone LAR-Zuid te ontwikkelen. De overeenkomst met de projectontwikkelaar zorgde voor centen om nieuwe natuur in Kortrijk te realiseren.

In samenspraak met Natuurpunt besliste de stad om 3 gebieden aan te pakken en te realiseren: het randstedelijk groengebied Ghellinck in Bissegem, de Kruiskouter in Bissegem (natuurgebied en omliggende gronden) en de Venning in Kortrijk. Natuurpunt en de stad Kortrijk sloten een overeenkomst waarin alle stappen werden vastgelegd die nodig zijn om waar nodig de bestemming om te zetten in natuurgebied, onderhandelingen te starten over de aankoop van de gronden en samen te zoeken naar de beste inrichting.

Voor het stadsgroen Ghellinck is er de voorbije maanden al heel wat werk verzet:

Stadsgroen Ghellinck

Het stadsgroen Ghellinck is 9 ha groot en ligt in het centrum van Bissegem. Het OCMW was eigenaar van 4,5ha gronden samen met een historisch belangrijke hoeve, het Armengoed.

In juni 2015 werd een eerste belangrijke stap gezet: 4,5 ha die eigendom was van het OCMW,

werd aangekocht door Natuurpunt. Deze gronden komen eind 2015 vrij en kunnen op korte termijn worden ingericht. Het is de bedoeling om een ecologisch waardevol bebost gebied te ontwikkelen met deels bebossing, deels open ruimten.

Er wordt voorzien om in de volgende fase de overige gronden aan te kopen. Ondertussen onderzoeken de stad en Natuurpunt samen op welke wijze het gebied kan worden ingericht.

Meer dan natuurgebied: we gaan voor een breed project

Natuurpunt Kortrijk kijkt verder dan alleen de realisatie van Stadsgroen Ghellinck. Wij zien het Stadsgroen Ghellinck, samen met de boerderij Het Armengoed (zie kaart hierboven 195B en 197 C) en een nog te ontwikkelen wooninbreidingsgebied (zie kaart hierboven 196 A; 201B, 217 G2) als een totaalproject.

We wensen er een voorbeeldsite te ontwikkelen waar tal van actoren samen bouwen aan de toekomst.

Samen werk maken van een klimaat/eco-site, waar alle aspecten met betrekking tot energie, voeding, natuur, water, gebouwen, materialen, enz. vanuit een ecologisch benadering gerealiseerd worden en op elkaar inspelen.

Samen met geïnteresseerde actoren willen we een participatietraject doorlopen om op die manier tot een breed gedragen toekomstproject te komen. ■

Kaart: Het stadsgroen Ghellinck in Bissegem, begrensd door: Waterhoenest, Tientjesstraat, Gullegemsesteenweg, Masurestraat, Lisdodestraat, Monseigneur Delaerestraat en Kerselarenstraat.

De gronden in het licht groen zijn aangekocht door Natuurpunt Kortrijk

Centen gezocht

Het aankopen en inrichten van natuurgebieden kost veel geld. Hierbij een oproep aan iedereen: maak er ook een beetje uw natuurgebied van en financier mee om dit project mogelijk te maken.

- Vanaf een storting van 40€ op jaarbasis kan een attest voor fiscale aftrek worden ontvangen. Giften voor het project kunnen gesort worden op rek. nr. BE56293021207588 van Natuurpunt Beheer vzw, Coxiestraat, 11 – 2800 Mechelen met vermelding: Ghellinck – projectnummer 5015
- Wie geen attest wenst te ontvangen of minder dan 40 euro wenst te storten kan dit doen op rek. nr. BE13385082241839 van Natuurpunt Kortrijk met vermelding: Ghellinck – projectnummer 5015

Het spreekt voor zich dat er hier een mooi verhaal wordt geschreven. De eerste bladzijden kon je lezen. We zullen via Klimop regelmatig verslag geven van de verdere ontwikkelingen rond deze drie nieuwe natuurgebieden in Kortrijk.

ACTIVITEIT IN DE KIJKER

Natuurpunt Zwevegem organiseert
een **VERTELAVOND**
t.v.v. van het reservatenfonds

De verteller

Marcel Vandemaele
Verhalen van
vroeger en nu
Waargebeurd en
fantasie

Humoristisch-spannend-
ontroerend-knotsgek

De jongleur

Eugène Delabie
Het eerste mirakel
van het kindeke
Jezus
uit Mistero Buffo
van Dario Fo

Vrijdag 11 en donderdag 17 december 2015 - 19u30 stipt!

Kaarten: 10 euro - Aan de deur: 13 euro.

Waar: Theatercentrum Zwevegem.

Reservatie: Bij Bavo de Clercq (056/75 40 79 of bavo.de.clercq@telenet.be)

■ Waarom Transitie, de Grote Ommakeer?

*We know where we want to be
We know how to get there
now we need to get moving*
Peter Tom Jones

Het valt zwaar om steeds te herhalen hoe het staat met onze planeet. Want we hebben reeds een kwart eeuw lang geen tekort aan allerhande rapporten en berichten die ondubbelzinnig aantonen dat het allemaal de verkeerde richting uitgaat. 'Business as usual' staat gelijk met een suïcidaal model. (Diagram van Rokström, figuur 1)

En toch woedt er op ecologisch en sociaal vlak volop een dramatische crisis. Niet alleen globaal maar ook lokaal. Voor het economisch bedrijf en vele politici lijkt dat gegeven een blinde vlek te zijn, behoorlijk onverantwoord niet?

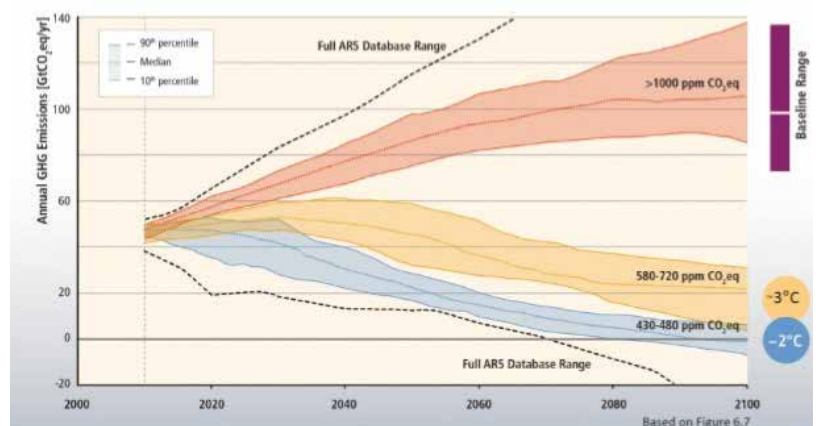
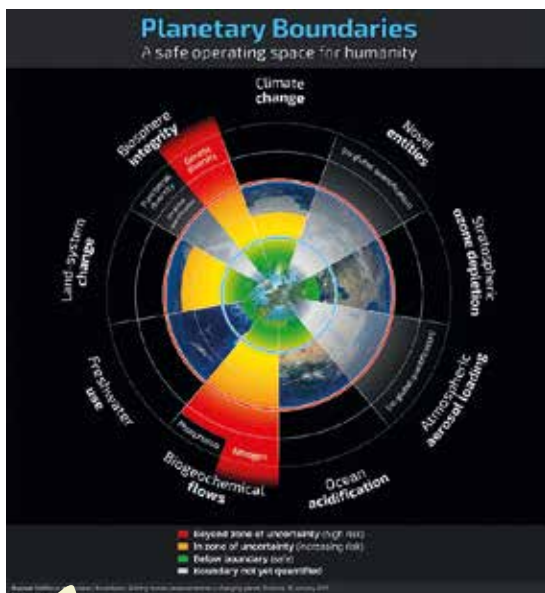
Ook het Living Report 2014 legt de vinger op de wonde van nog een grotere crisis: de enorme snelheid waarmee de biodiversiteit daalt. In enkele decennia zagen steeds minder jonge natuurwaarnemers het gigantische verlies aan biodiversiteit in onze streek met lede ogen aan.

Dat is voornamelijk te wijten aan habitatverlies, invasieve soorten, klimaatopwarming, milieuvervuiling o.a. door stikstof en fosfaat, nog twee veilige planetaire grenzen die overschreden zijn (diagram van Rockström figuur 1). Economisch onmisbare ecosysteemdiensten komen onder druk te staan.

Wij lopen het risico om de sociale en economische belangen te ondermijnen door gebrek aan besef dat we volledig afhankelijk zijn van ons ecologisch systeem. Klimaatverandering dreigt de basis van onze welvaartstaat onderuit te halen. Als het roer niet drastisch wordt omgegooid is het geen dreiging meer maar een feit. Daarover is het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) klaar en duidelijk. Vanaf nu moeten we de CO₂ uitstoot verminderen om in 2080-2090 geen emissie meer te hebben willen we onder de drempel van gemiddeld 2 °C opwarming blijven.

En toch kan het anders. Kopenhagen investeerde systematisch in duurzame mobiliteit en wonen zodat het een verademing is, letterlijk en figuurlijk, om in de stad te wonen. Een rechtvaardige transitie omdat het moet maar vooral omdat we het willen en wensen.

Figuur 1 Diagram van Rockström - 2015 Stockholm
Bron: Steffen et al. Planetary boundaries. Guiding human development on a changing planet, Science, 16 January 2015.

Figuur 2: Klimaatbeleid vereist drastische reducties - hoe langer wordt gewacht, hoe duurder.

Onze oude wereldsystemen hebben aan onze toekomstige generaties niets meer te bieden, integendeel. Zonder dat we het goed en wel beseffen vormen heel wat mensen en groepen een nieuwe toekomstgerichte beweging. Dat bewijzen de duizenden initiatieven.

Om die opwarming te beperken moet het overgrote deel van de fossiele grondstofvoorraden onder de grond blijven. Zonder een gezonde planeet is er geen gezonde samenleving mogelijk en zonder een gezonde samenleving is er ook

geen gezonde economie mogelijk.

Zelfs al zouden we globaal geen impact hebben dan zijn er nog belangrijke voordelen voor onze streek. Groene stadsontwikkeling, schone technologieën en investeringen in sociaal kapitaal verhogen ons welzijn. Het leidt tot een betere fysieke en geestelijke gezondheid en tot meer veerkracht= meer weerstand tegen externe negatieve invloeden. Deze nieuwe ontwikkelingen zijn ook de beste manier om op

Stuur een bericht richting Nederland

In de Nederlandse Klimaatzaak werd eind juni een historische uitspraak gedaan door de rechter: de overheid verloor de zaak van milieuvereniging Urgenda. De rechtbank in Den Haag beschouwt de klimaatverandering als een groot gevaar en in het vonnis wordt de Nederlandse Staat nu gedwongen om tegen 2020 een kwart minder broeikasgassen uit te stoten.

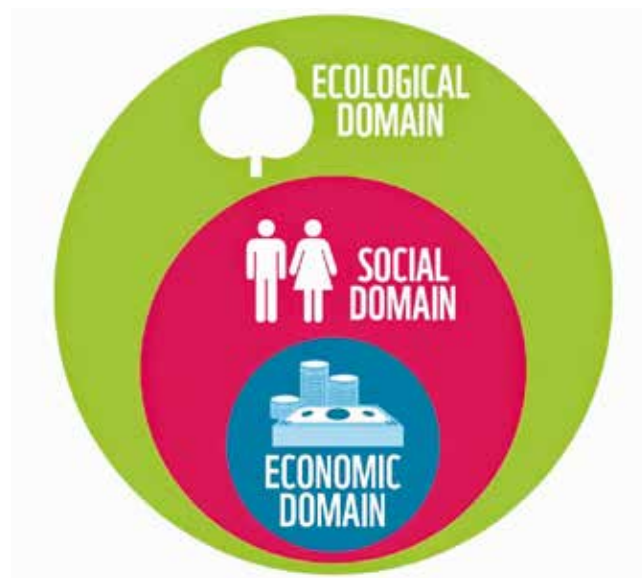
De Nederlandse staat zal ten laatste eind september beslissen of ze in hoger beroep gaat tegen deze uitspraak. Als ze dat doet, zegt de Nederlandse overheid in feite dat ze klimaatverandering weliswaar een groot en urgent probleem vindt, met potentieel zeer gevaarlijke gevolgen, maar dat ze niet bereid is het minimum te doen om de kans op dat gevaar met 50% te verminderen.

Daarom stromen nu vanuit de hele wereld berichten aan het adres van Premier Rutte toe met de boodschap 'GA NIET IN BEROEP (#ganietinberoep).

Ook jij kan deze actie steunen door een dergelijk bericht te versturen. Dat kan simpelweg online door op Twitter of Facebook de hashtags #ganietinberoep en #klimaatzaak toe te voegen aan uw bericht.

Stand van zaken België

In onze Belgische Klimaatzaak zal in september de conclusiekalender door de rechter vastgelegd worden. De rechter zal dan ook een uitspraak doen over de taal waarin de procedure in België gevoerd zal worden. We houden je uiteraard op de hoogte van elke stap die in de Belgische Klimaatzaak genomen wordt.

hogere schaalniveaus koerswijzigingen te realiseren. En het is mogelijk, dat bewijst Denemarken: 1/3 van hun elektriciteit komt uit windenergie.

Ook in Kortrijk en de regio komen talrijke initiatieven van de grond in de bedrijfswereld, bij de kennisinstellingen, de burger, het middenveld en de stedelijke overheid. Er is in onze gemeenschap nog een enorm potentieel aan onaangeboorde competentie, intelligentie, hart, en creativiteit om nog zoveel meer toekomstgerichte initiatieven te ontwikkelen.

Onze aandacht gaat nu naar Parijs waar de cruciale internationale klimaattop plaatsgrijpt. We hopen met zoveel mogelijk mensen naar Parijs te trekken om een duidelijk signaal te geven. Dat is dan ook een oproep om vrienden en kennissen warm te maken voor die klimaatmars! Zie activiteit in de kijker op blz. 57 ■

Bewerking naar een lezing van Peter Tom Jones (2014)

bron: o.a. WWF Living planet report 2014

Figuur 3: Een gezonde samenleving en economie is ingebed in een gezonde planeet.

Bron: WWF Living planet report 2014

Activiteitenkalender

Legende

NK Natuur.koepel zvw
NPA Natuurpunt Avelgem
NPDB Natuurpunt De Buizerd vzw
NPDV Natuurpunt De Vlasbek vzw
NPGS Natuurpunt Gaverstreke
NPK Natuurpunt Kortrijk
NPKA Natuurpunt Kregel Anzegem
NPWZ Natuurpunt Waregem
NPWM Natuurpunt Wevelgem-Menen
NPZ Natuurpunt Zwevegum

VELTH VELT Harelbeke-Kuurne-Waregem
VELTK VELT Team Eetbaar Kortrijk
VELTW VELT Wevelgem-Menen
VELTZ VELT Zwevegum-Kortrijk

HYLA Amfibieën- en reptielenwerkgroep
IWG Insectenwerkgroep
GEO Werkgroep Geologie en Landschap
MYC Werkgroep Mycologia
PWG Plantenwerkgroep
VWG Vogelwerkgroep
ZWG Zoogdierenwerkgroep
WGTW Werkgroep Trage Wegen
BWG Bijenwerkgroep
SOL Sol Suffit

Woensdag 14 oktober

//WEEK VAN HET BOS - GELEIDE PADDENSTOELENWANDELING - MYC

INFO Meer info op blz. 41

Vrijdag 16 oktober

//BEHEERWERKEN IN DE BRAMIER - NPWM

WANNEER 14:00 - 17:00

WAAR Bramier, Menen. Afspraak aan de container.

WAT Beheerwerken in de Bramier.

INFO Jozef Bousse (0476/47 78 31 of jozefbousse@natuurpuntwevelgem-menen.be)

//BESTUURSVERGADERING - VWG

INFO Meer info op blz. 28

Zaterdag 17 oktober

//DAG VAN DE TRAGE WEG - DIVERSE LOCATIES

INFO Meer info op blz. 32

//BEHEERWERKEN IN HET BRAEBOSJE - NPZ

WANNEER 8:00 - 12:00

WAAR Loods Natuurpunt Zwevegum, Sint-Pietersbrugske, Kraaibosstraat, Moen

WAT Beheerwerken in het Braebosje: maaibeheer

INFO Danny Deceukelier (056/75 61 39 of danny.deceukelier@telenet.be)

Zondag 18 oktober

//HERFSTPADDENSTOELEN IN HET STERREBOS IN RUMBEKE - MYC

INFO Meer info op blz. 41

//DAG VAN DE TRAGE WEG - DIVERSE LOCATIES

INFO Meer info op blz. 32

//SIMULTAANTREKTELLING - VWG

INFO Meer info op blz. 28

//DWARS DOOR HET PRESCHOEK-BOS! - NPK

INFO Meer info op blz. 6

Dinsdag 20 oktober

//VOORDRACHT BIOLOGISCHE VOEDING DOOR DR. GEERT VERHELST - VELTZ

WANNEER 19:30

WAAR Vrije Basisschool Theofiel Toye plein (achter de kerk van Zwevegum)

WAT De meerwaarde van biologische voeding, rijker aan secundaire plantenstoffen, bescherming tegen ziektes en kanker – inkom 6€ (4€ leden)

INFO martin.raepsaet@skynet.be

Woensdag 21 oktober

//PADDENSTOELEN ZOEKEN AAN DE WESTKUST - MYC

INFO Meer info op blz. 41

Zaterdag 24 oktober

//BEHEERWERKEN LANGS DE SPOORWEG G. COTTENIER - NPZ

WANNEER 8:00 - 12:00

WAAR Loods Natuurpunt Zwevegum, Sint-Pietersbrugske, Kraaibosstraat, Moen

WAT Beheerwerken langs de spoorweg G. Cottenier: maaibeheer

INFO Danny Deceukelier (056/75 61 39 of danny.deceukelier@telenet.be)

Zondag 25 oktober

//BEGELEID ZOEKEN NAAR PADDENSTOELEN IN DOMEIN WALLEMOTE IN IZEGEM - MYC

INFO Meer info op blz. 41

Donderdag 29 oktober

//KOKEN MET STEVIA, DE NATUURLIJKE SUIKERVERVANGER - VELTH

WAT Tijdens deze kookworkshop maak je niet alleen kennis met stevia en al zijn mogelijkheden, maar gaan we ook verschillende gerechten maken en proeven! Leden betalen € 12, niet-leden betalen € 15.

WANNEER Vanaf 19:00

WAAR Kooklokaal van het Gulden-sporencollege, markstraat 73, Harelbeke

INFO EN INSCHRIJVEN Robert Schouttetens (056/71 86 12 of robert.schouttetens@telenet.be)

Zaterdag 31 oktober

//BEHEERWERKEN LANGS SPOORWEG MOEN & MAROY - NPZ

WANNEER 8:00 - 12:00

WAAR Loods Natuurpunt Zwevegum, Sint-Pietersbrugske, Kraaibosstraat, Moen

WAT Beheerwerken langs spoorweg Moen & Maroy: maaien paden & snoeien waar nodig

INFO Danny Deceukelier (056/75 61 39 of danny.deceukelier@telenet.be)

Zondag 1 november

//HERFSTWANDELING IN BERGELLEN - NPWM

WANNEER 15:00 - 17:00

WAAR NEC De Rand, Muizelstraat,

Gullegem
WAT Herfstwandeling met gids Jozef Bousse.
INFO Jozef Bousse (0476/47 78 31 of jozefbousse@natuurpuntwevelgem-menen.be)

Woensdag 4 november

//HERFSTPADDENSTOELEN IN HET OPGESPOTEN TERREIN EN DE POEL IN MENEN - MYC

INFO Meer info op blz. 41

Zaterdag 7 november

//LEDENFEEST - VELTZ

WANNEER 14:00

WAAR Gemeentelijk sportcentrum; Bekaertstraat Zwevegem

WAT Samen trekken we erop uit en eindigen met een lekker etentje

INFO EN INSCHRIJVEN inschrijven vóór 1 november bij velt.zwekor@gmail.com

Zondag 8 november

//ROOD MET WITTE STIPPENWANDLING - MYC & NPK

INFO Meer info op blz. 41

//NAMIDDAGTOCHT IN 'T VELD TE ARDOOIE - MYC

INFO Meer info op blz. 41

Zaterdag 14 november

//WERKEN IN DE NATUUR - NPA

WANNEER 8:30 - 12:00

WAAR Coupure Marcel Deweer, Meersstraat 45, Avelgem

WAT Maandelijks beheerwerkdag in een diverse waaier van natuurgebieden. We sluiten af rond de middag met een praatje en een drankje.

INFO Frans De Leersnijder (056/64 54 47)

//DAG VAN DE NATUUR IN ANZEGEM - GROOT FEEST VOOR IEDEREEN - NPKA

INFO Meer info op blz. 46

Zondag 15 november

//WANDELEN IN EN OM HET BURREKEN - NPW

WANNEER Vanaf 8:30

WAAR Parking tegenover Regenboogstadion (ingang joggingpiste-, Waregem

WAT We maken een stevige wandeltocht in en rond het Burreken, één van de parels van de Vlaamse Ardennen.

INFO EN INSCHRIJVEN Patrick Vandebussche (056/60 92 28 of Patrick.Vandebussche2@pandora.be)

Woensdag 18 november

//MICROSCOPIE VAN PADDENSTOELEN - MYC

INFO Meer info op blz. 41

Vrijdag 20 november

//BEHEERWERKEN IN DE BRAMIER - NPWM

WANNEER 14:00 - 17:00

WAAR Bramier, Menen. Afspraak aan de container.

WAT Beheerwerken in de Bramier.

INFO Jozef Bousse (0476/47 78 31 of jozefbousse@natuurpuntwevelgem-menen.be)

Zaterdag 21 november

//DAG VAN DE NATUUR: BEHEERWERKEN IN HET OUDE LEIERESERVAAT - NPDV

WANNEER 9:00 - 13:00

WAAR Ingang Reservaat Oude Leie, Jaagpad baan Kortrijk - Harelbeke - standbeeld Den Hert

WAT Iedereen is welkom op de Dag van de Natuur om mee te helpen aan de beheerwerken in het

Oude Leiereservaat te Kuurne. Vele handen maken licht werk! Natuurpunt de Vlasbek zorgt voor werkmateriaal en voor de catering 's middags.

INFO Dirk Desmet (056/70 14 07 of deedece.desmet@skynet.be)

//DAG VAN DE NATUUR: PLANTEN BRAEBOS - NPZ

WANNEER Vanaf 9:00

WAAR Kooigembosrand, Kooigemstraat, Sint-Denijs

WAT Samen werken in de natuur op de Dag van de Natuur: Hakhoutbeheer en bramenbestrijding in functie van voorjaarsflora.

INFO Danny Deceukelier (056/75 61 39 of danny.deceukelier@telenet.be)

//DAG VAN DE NATUUR - NPW

WANNEER 9:00 - 16:00

WAAR Oude Spoorwegherm, Zulte

WAT Het opsnoeien en knotten van wilgen, het terugdringen van bramen en struikgewas op de spoorwegherm. Drank en versnapering wordt voorzien door de organisatie. Picknick en eventuele warme drank zelf meebrengen.

INFO Peter Depodt (0472/33 31 24 of depodt@scarlet.be)

//BEHEERWERKEN VILLAPLASJES IN DE GAVERS - NPGS

WANNEER 9:00 - 12:00

WAAR Verzamelen op parking Oost van de Gavers, kant van Deerlijk

WAT Opslag rond amfibieënpoel verwijderen.

INFO Mario Manhaeve (0475/36 87 20 of mario.manhaeve@skynet.be)

//DAG VAN DE NATUUR - NPDB

WANNEER 9:00 - 12:00

WAAR 't Spoorwegdomein centrumbrug Ingelmunster

WAT Hakhout kappen, maaien en hooien

INFO hendrik.debeuf@debuizerd.be

Zondag 22 november

//ZOEKEN NAAR VEEL PRACHTIGE PADDENSTOELEN IN DE BOSSEN VAN STAMBRUGES - MYC

INFO Meer info op blz. 41

//DAG VAN DE NATUUR - NPDB

WANNEER 9:00 - 16:00

WAAR 't Spoorwegdomein centrumbrug Ingelmunster

WAT Hakhout kappen, maaien en hooien

Voor wie blijft over de middag is er worsten bbq, wel graag vooraf inschrijven

INFO hendrik.debeuf@debuizerd.be

NIEUWE SHOWROOM !

Natuurkijkers.be
Nederstraat 25
9700 Oudenaarde
T +32 (0)55 31 18 01
info@natuurkijkers.be
www.natuurkijkers.be

Dé speciaalzaak voor
optische instrumenten
Verrekijkers, telescopen,
sterrenkijkers, microscopen, ...

N.V. HOUTMAGAZIJN
Verdonckt

Bouwen of verbouwen? **Sterk in hout en meer...**

Ontdek ons ruim aanbod gecertificeerd hout
in constructiehout en tropisch hardhout.

PEFC®: Vuren, Grenen, Western Red Ceder, Douglas

FSC®: Padoek, Massaranduba, Tali, Afrormosia

Het keurmerk voor
verantwoord
beheer van
houtlandbouw

Doorniksesteenweg 202 • 8580 Avelgem • Tel. 056 64 40 42
www.houtmagazijnverdonckt.be • www.outdoorwoodconcepts.be

drukta.

partner in print

Woensdag 25 november

//OPEN MILIEURAAD KUURNE-LENDELEDE: GEVOLGEN VAN DE KLIMAATOPWARMING - NPDV

INFO Meer info op blz. 47

Vrijdag 27 november

//AFSLUITMOMENT VAN DE GEZAMENLIJKE INVENTARISATIE LANGS DE VAARTTALUDS DOOR DE WERKGROEPEN - NPZ & NPK

WANNEER 19:30 - 23:00

WAAR Zaal ter Kleite, Otegemplaats, Otegem.

WAT De natuurstudiewerkgroepen uit Zuid-West-Vlaanderen stellen hun resultaten voor van de gezamenlijke inventarisatie van de Vaarttaluds. Tussendoor worden we verwend met een hapje een drankje door de mensen van Natuurpunt Zwevegem.

INFO Eddy Loosveldt (056/64 50 07 of eddy.loosveldt@gmail.com)

Zaterdag 28 november

//OPHAALDAG 'MAAK HET GROENER IN ZUID-WEST-VLAANDEREN' - NPK

INFO Meer info op achterflap

Zondag 29 november

//GELEIDE WANDELING MALDEGEMVELD MET PLAATSELIJKE GIDS - NPDV

WANNEER 13:00 - 19:00

WAAR Parking Vlaskouter, Vlaskouter 1, Kuurne

WAT Onder leiding van onze plaatselijke gids gaan we Het Maldegemveld verkennen. Er is kosten delend vervoer.

INFO Dirk Desmet (056/70 14 07 of deede.desmet@skynet.be)

//ZADENACTIE 2015 - VELTH

WANNEER Vanaf 9:30

WAAR Provinciaal Sport- en Natuurcentrum De Gavers, Eikenstraat 131 te Harelbeke

WAT In het bezoekerscentrum van de Gavers, overlopen we samen met André Verheecke de Velt zadenlijst. Zijn kennis wordt aangevuld met uw praktische ervaringen. Wil jij volgend jaar ook genieten van een heerlijke en mooie ecotuin? Bestel dan nu je groente- en bloemenzaden voor het komende seizoen! Als lid van Velt krijg je zelfs 10% korting op je bestelling

INFO EN INSCHRIJVEN Robert Schouttetens (056/71 86 12 of robert.schouttetens@telenet.be)

//MET DE CLIMATE EXPRESS NAAR PARIJS VOOR DE KLIMAATOP - NPK

INFO Meer info op blz. 3

JAN FERYN BVBA
milieucounselant

Wij helpen bedrijven die in orde willen zijn met de milieuwetgeving.

De passie voor natuur vertaalt zich in diverse opdrachten uit de natuursector.

- ▶ natuurinrichtingsplannen
- ▶ natuurvisienota's voor landschapsinrichting
- ▶ passende beoordelingen voor werken met natuurimpact
- ▶ ontwerp streekeigen groenschermen, natuureducatieve borden en teksten
- ▶ erkend MER-deskundige fauna & flora

Desselgemstraat 75 | 8540 Deerlijk
T. 056 724679 | F. 056 726486
jan@ferynjan.be | www.ferynjan.be

uw oud gerief verdient 'n nieuw lief

SCHENK JE SPULLEN AAN DE KRINGLOOPWINKEL EN MAAK JEZELF EN EEN ANDER BLIJ
BEL 056 23 29 40 VOOR GRATIS OPHALING

de kringloop winkel

Woensdag 2 december

//PADDENSTOELEN IN LIPPENS-
GOED-BULKAMPVELD IN BEERNEM
- MYC

INFO Meer info op blz. 41

Zondag 6 december

//BOMENWANDELING, KNOPEN &
KNOPPEN - NPWM

WANNEER 15:00 - 16:00

WAAR NEC De Rand, Muizelstraat,
Gullegem

WAT Bomenwandeling met gids Jozef
Bousse.

INFO Jozef Bousse (0476/47 78 31 of
jozefbousse@natuurpuntwevel-
gem-menen.be)

Donderdag 10 december

//VEGETARISCH FEESTMENU

WANNEER 19:00

WAAR RHIZO (leielandscholen) St-
Niklaasstraat 22 te Zwevegem
WAT Samen een lekker vegetarisch
feestmenu koken – en gezellig
samen opeten- onder deskun-
dige leiding van Nadine&Patrick
Rouchhout

INFO EN INSCHRIJVEN Inschrijven bij martin.
raepsaet@skynet.be – 056/7
756)

Zaterdag 12 december

//WERKEN IN DE NATUUR - NPA

WANNEER 8:30 - 12:00

WAAR Coupure Deweer, Meersstraat 45,
Avelgem

WAT Maandelijkse beheerwerkdag in
een diverse waaier van natuur-
gebieden. We sluiten af rond de
middag met een praatje en een
drankje.

INFO Frans De Leersnijder (056/64 54
47)

//VOGELWEEKEND IN ZEELAND -
NPW

WANNEER Weekend 12 december-13
december

WAT Een gezellig vogelweekend in
Zeeland.

INFO Alle info bij Peter Depodt
(0472/33 31 24 of depodt@
scarlet.be)

Zondag 13 december

//VOGELKIJKTOCHT NAAR DE
WESTERSCHDELDE - NPDV

WANNEER 8:00 - 19:30

WAAR Parking Vlaskouter, Vlaskouter 1,
Kuurne

WAT We gaan samen vogels deter-
mineren en observeren aan de
Westerschelde. Gelieve voor je
eigen lunchpakket te zorgen
voor 's middags. Er is kosten
delend vervoer.

INFO EN INSCHRIJVEN Dirk Desmet (056/70
14 07 of deede.desmet@skynet.
be)

//GEZINSACTIVITEIT: DAGUITSTAP,
WINTERGANZENWANDELING IN
DE UITKERKSE POLDERS - NPGS

WANNEER Vanaf 9:00

WAAR Parking Zuid van de Gavers,
Eikenstraat 131, Harelbeke

WAT We gaan er een dagje op uit. We
rijden (kostendelend) naar de
Uitkerkse Polders. Picknick zelf
meebrengen, voor de animatie
en uitleg zorgt NP Gaverstreke.
Een ideale (bijna)winteractivi-
teit!

INFO Jean-Pierre Deroo (0476/82 87
55 of jp.deroo@telenet.be)

//KNOPPEN EN KNOPEN - NPK

WANNEER 9:30 - 11:30

WAAR Vlasakker, afspraak:ingang
universiteit Etienne Sabbelaan,
Kortrijk

WAT Wandeling tussen bomen zonder
blaadjes. Sommige bomen
herken je aan hun bokkenpoot-
jes, andere aan hun hoortjes
en nog andere aan de gesteelde
knoppen met een zweem van
paars en geknepen punt, vertelt
je Piet Missiaen

INFO Trees De Prest (056/20 05 10 of
natuurpuntkortrijk@telenet.be)

//LANDSCHAPS- EN NATUUREX-
CURSIE: EXCURSIE CULTUURHISTO-
RISCH ERFGOED ROND DE LINIE-
BERMEN - NPZ

WANNEER 14:00 - 17:30

WAAR Beerbosstraat 22, Zwevegem

Lidverenigingen & werkgroepen

//NATUURVERENIGINGEN

JNM AFDELING KORTRIJK
Matthias Strubbe, Goethalslaan 13,
8501 Heule, Tel: 056/37 24 47
matthiasstrubbe@hotmail.com
Rek: 001-0959176-19

NATUURPUNT DE BUIZERD VZW
Hendrik Debeuf, Bruggestraat 195,
8770 Ingelmunster, Tel: 051/31 21 62
hendrik.debeuf@telenet.be
Rek: 751-2037233-79

NATUURPUNT DE VLASBEK VZW
Jan Vanaverbeke, Kouterstraat 38,
8520 Kuurne, Tel: 056/71 34 07
Jan.Vanaverbeke@UGent.be
Rek: 979-9404896-72

NATUURPUNT WERVIK
Marc Kina, Sint-Maartensplein 7,
8940 Wervik, Tel: 0473/51 46 39

NATUURPUNT GAVERSTREKE
Yann Feryn, Desselgemstraat 75,
8540 Deerlijk, Tel: 0495/21 57 72
yann@ferynjan.be
Rek: 001-3554678-92

NATUURPUNT KORTRIJK
Trees De Prest, Maandagveld 5,
8500 Kortrijk, Tel: 056/20 05 10
cats@telenet.be
Rek: 385-0522418-39

NATUURPUNT KREKEL ANZEGEM
Patriek Vaneekhout, Oelenbosstraat 36,
8570 Vichte, Tel: 056/77 50 22
patriek.vaneekhout@telenet.be
Rek: 462-1105061-35

NATUURPUNT WAREGEM
Peter Depodt, Aststraat 35
8790 Waregem, Tel: 056/61 04 55
depodt@scarlet.be
Rek: BE04 5230 8062 2031

NATUURPUNT AVELGEM
Bart De Clercq, Kaphoekstraat 12
8580 Avelgem, Tel: 056/71 10 21
dcbart@hotmail.com
Rek: BE31 7775 9651 8855

NATUURPUNT WEVELGEM-MENEN
Jozef Bousse, Generaal Lemanstraat 68,
8930 Menen, Tel: 0476/47 78 31
jozefbousse@natuurpuntwevelgem-menen.be
Rek: BE27 7380 3844 6273

NATUURPUNT ZWEVEGEM
Eddy Loosveldt, Lindelos 2
8551 Heestert, Tel: 056/64 50 07
eddyloosveldt@gmail.com
Rek: BE72 9731 1343 0016

VELT HARELBEKE-KUURNE-WAREGEM
Robert Schouttetens, Wijdhagestraat 128,
8530 Harelbeke, Tel: 056/71 86 12
robert.schouttetens@telenet.be

VELT WEVELGEM-MENEN
Wilfried Samaey, Neuvillestraat 34,
8930 Rekkem, Tel: 056/41 23 55
wsamaey@edpnet.be

VELT ZWEVEGEM-KORTRIJK
Martin Raepsaet, Oude Bellegemstraat 89,
8550 Zwevegem, Tel: 056/75 77 56
martin.raepsaet@skynet.be

//THEMATISCHE WERKGROEPEN

AMFIBIEËNWERKGROEP 'HYLA'
Maria Desloovere, Torrestraat 137
8560 Wevelgem, Tel: 0477/75 58 52
hyla@natuurkoepel.be
Rek: 733-0563762-28

WERKGROEP GEOLOGIE EN
LANDSCHAP
Erwin Decoene, G. Gezellestraat 15,
8560 Wevelgem, Tel: 056/41 68 22
erwind@telenet.be

INSECTENWERKGROEP
Roeland Libeer, Kleine Bissegemstraat 6
8560 Wevelgem, Tel: 056/42 69 60
roelandlibeer@pandora.be
Rek: 778-5966094-67

BIJENWERKGROEP
Secretariaat: Natuurkoepel vzw,
Watermolenstraat 69B, 8500 Kortrijk,
Tel: 056/36 28 04
bijenwerkgroep@natuurkoepel.be

SOLSUFFIT VZW
Kristina Naeyaert, Normandiëstraat 178,
8560 Wevelgem, Tel: 056/40 19 79
info@solsuffit.be
Rek: BE32 0688 9963 3702

PADDENSTOELENWERKGROEP 'MYCOLOGIA'
Christine Hanssens, Jan Breydellaan 94,
8500 Kortrijk, Tel: 056/21 23 13
christine.hanssens@gmail.com
Rek: 738-0106620-39

PLANTENWERKGROEP
Piet Missiaen, Wielewaallaan 23,
8500 Kortrijk, Tel: 056/20 51 77
piet.missiaen@pandora.be
Rek: 979-0793485-30

VOGELWERKGROEP
Luc Vandeghinste, Wolvenstraat 4
8500 Kortrijk, Tel: 0498/90 92 90
Rek: 738-0031133-18

ZOOGLIERENWERKGROEP ZVWL
Mario Manhaeve, Wijdhagestraat 125,
8530 Harelbeke, Tel: 056/71 55 67
mario.manhaeve@skynet.be
Rek: 738-0027269-34

WERKGROEP TRAGE WEGEN
Secretariaat: Natuurkoepel vzw,
Watermolenstraat 69B, 8500 Kortrijk,
Tel: 056/36 28 04
tragewegen@natuurkoepel.be

STEENJULENWERKGROEP
Ludo Braeckman, Stedemansakker 1,
8800 Roeselare, Tel: 051/24 47 46
ludo.braeckman@hotmail.com

natuur.koepel
zuid-west-vlaanderen vzw

WAT Landschaps- en natuurexcursie: cultuurhistorisch erfgoed rond de liniebermen met gids Patrick Herbert.
INFO Eddy Loosveldt (056/64 50 07 of eddy.loosveldt@gmail.com)

Woensdag 16 december

//MICROSCOPIE VAN PADDENSTOELEN - MYC

INFO Meer info op blz. 41

Zaterdag 19 december

//BEHEERWERKEN IN KOOIGEM - NPZ

WANNEER 8:00 - 12:00

WAAR Loods Natuurpunt Zwevegem, Sint-Pietersbrugskes, Kraaibosstraat, Moen

WAT Beheerwerken in Kooigem: hak-houtbeheer, snoeiwerk, opruimen zwerfvuil

INFO Danny Deceukelier (056/75 61 39 of danny.deceukelier@telenet.be)

Zondag 20 december

//DAGEXCURSIE BLANKAART EN LAMPERNISSE - VVG

INFO Meer info op blz. 28

Zondag 27 december

//VOGELTOCHT NAAR ANTWERPEN LINKEROEVER - NPW

WANNEER 8:00 aan ingang joggingpiste Waregem (tegenover voetbalstadion) of 8:30 aan de kerk van Eke.

WAT We trekken, samen met zusterafdeling Schelde-Leie, richting Antwerpen linkeroever om allerlei wintergasten zoals watervogels, ganzen, ... te gaan observeren. de exacte bestemmingen (zoals bv. Blokkersdijk, Groot Rietveld, Putten West, Doel, ...) worden kort van tevoren bepaald, afhankelijk van wat waar zit. Zorg voor aangepaste (warme) kledij, verrekijker en/of telescoop, laarzen of stevige stapschoenen, picknick aangevuld met (warme) drank.

INFO EN INSCHRIJVEN Peter Depodt (0472/33 31 24 of depodt@scarlet.be)

Maandag 28 december

//BEHEERWERKEN IN BORREBERG - NPKA

WANNEER 9:00 - 16:00

WAAR Borreberg, Anzegem

WAT Deze dagen voeren we beheerwerken uit in Borreberg. We willen enkele bomen vellen zodat er terug wat meer lichtinval is in het gebiedje + een omheining plaatsen. Goeie werkhandschoenen en aangepast schoeisel is ten sterkste aangeraden.

INFO info@natuurpunt_angezgem.be

Dinsdag 29 december

//BEHEERWERKEN IN BORREBERG - NPKA

WANNEER 9:00 - 16:00

WAAR Borreberg, Anzegem

WAT Deze dagen voeren we beheerwerken uit in Borreberg. We willen enkele bomen vellen zodat er terug wat meer lichtinval is in het gebiedje + een omheining plaatsen. Goeie werkhandschoenen en aangepast schoeisel is ten sterkste aangeraden.

INFO info@natuurpunt_angezgem.be

Woensdag 6 januari

//WINTERPADDENSTOELEN IN DE KLEIPUTTEN MET NIEUWJAARS-DRINK - MYC

INFO Meer info op blz. 41

colofon

KLIMOP:

Kwartal tijdschrift van Natuurkoepel vzw
25ste jaargang nr 4, oktober - december 2015

NATUUR.KOEPEL VZW:

is een samenwerkingsverband tussen natuurverenigingen in Zuid-West-Vlaanderen.

e-mail info@natuurkoepel.be

website www.natuurkoepel.be

rekeningnr. BE45 7755 7540 1189

BTW 0451156502

SECRETARIAAT:

Watermolenstraat 69B, 8500 Kortrijk

contact Hans Vermeersch

Beleids- en verenigingsmedewerker

e-mail hans@natuurkoepel.be

tel 056/36 28 04

gsm 0487/64 45 85

open Van maandag t.e.m. donderdag van

9u-12u en van 13u-16u.

Vrijdag bereikbaar via gsm.

MAATSCHAPPELIJKE ZETEL:

Normandiëstraat 178, 8560 Wevelgem

contact Kristina Naeyaert, voorzitter

tel 056/40 19 79

e-mail kristina@natuurkoepel.be

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Emmanuel Desmet, Watermolenstraat 69B, 8500 Kortrijk, gsm 0499/19 89 49
emmanuel@natuurkoepel.be

LEDENADMINISTRATIE:

Freddy Deckers, Jan Breydellaan 94,
8500 Kortrijk, tel 056/21 23 13
leden@natuurkoepel.be

PUBLICITEITSVERANTWOORDELIJKE:

Hans Vermeersch

OPPLAGE:

4500 exemplaren

DRUK:

Drukta NV, Walle 109, 8500 Kortrijk,
056/234567, info@drukta.be

EINDREDACTIE EN VORMGEVING:

Emmanuel Desmet, Goethalslaan 16

8501 Heule, 0499/19 89 49

Mira Feryn, mferyn@gmail.com

FOTO'S:

Francis Pattyn, Pierre Deryckere, Griet Santy, Bernard Decock, Maarten Tavernier, Lander Kestemont, Liam De Bosscher, Zwin Natuur Park, Ignaas Robbe, Lien Vermeersch, Yves De Bosscher, Kristina Naeyaert, Eddy Mullebrouck, Bart Blomme, Dieter Meheus, Peter Landuyt, Erwin Decoene, hijs Calu, Pieter Vantiegheem, Christine Hanssens, Bioweb, Sannse, Geert Ranson, Johan Staelens, Mario Desloovere, Stef Boone

REDACTIE:

klimop@natuurkoepel.be

Claudine Decocker, Virginie De Coene, Els Deprez, Emmanuel Desmet, Mathias Depoorter, Yann Feryn, Dirk Libbrecht, Kristina Naeyaert, Maarten Tavernier, Hans Vermeersch, Mira Feryn, Thijs Calu, Piet Missoen, Luc Capelle, Herman Nachtergaele

DEADLINE:

Artikels voor de volgende klimop moeten uiterlijk op de redactie zijn op 1 december 2015. Het volgende nummer verschijnt begin januari 2016.

ARTIKELS:

De auteurs dragen de volle verantwoordelijkheid voor de inhoud van hun teksten. De redactie heeft het recht de artikels in te korten. Overname van teksten en illustraties mag mits toelating van de redactie en bronvermelding. Artikels, foto's, tekeningen en ideeën zijn steeds welkom op het redactieadres. Teksten liefst aanleveren op elektronische wijze. Foto's, tekeningen en grafieken zet je niet tussen de tekst maar lever je er als apart bestand bij. Ingescande foto's hebben bij voorkeur een resolutie van 300 dpi.

LID WORDEN:

Lid worden van Natuurkoepel vzw en Klimop ontvangen, kan door zich aan te sluiten bij één onze lidverenigingen. Bij Natuurpunt krijg je automatisch Klimop, andere verenigingen voorzien een combiformule.

NATUURPUNT:

Is dé vereniging voor natuur en landschap in Vlaanderen. Als lid van een afdeling van Natuurpunt die aangesloten is bij Natuurkoepel vzw, krijg je Klimop vier keer per jaar gratis in je bus.

Lid worden van Natuurpunt vzw kost 27€ per jaar, te storten op rekeningnummer BE17 2300 0442 3321. Of je kunt je de rompslomp besparen én meteen ook de administratieve kosten voor Natuurpunt beperken door een domiciliëringsoverdracht in te vullen via www.natuurpunt.be > lid worden.

Alle nieuws, activiteiten en aankondigingen van Natuurkoepel heet van de naald? Volg Natuurkoepel op Facebook en Twitter en kom alles als eerste te weten! Voor Facebook ga je naar <http://www.facebook.com/Natuurkoepel> en klik je op 'vind ik leuk'. Voor Twitter ga je naar <http://www.twitter.com/Natuurkoepel> en klik je op 'volgen'.

DRUKPROCES:

Het drukken van Klimop verloopt 100% isopropylalcoholvrij, met biologische inkt en chemievrije drukvormvervaardiging op 100% gerecycleerd papier.

klimop
Met de steun van:

BOSS
paints
PAINT YOUR DREAM!

enjoy plant power
alpro

Maak het **groener** in **Zuid-West-Vlaanderen!**

Bestel je
**planten-
pakket**
online

Help de natuur een handje met de aanplant
van inheemse bomen en struiken in je tuin.

Meer info: www.maakhetgroener.be

